

UTVECKLINGSPLAN FÖR SKOGÅS OCH TRÅNGSUND

Samrådsversion 2023-10-18

Huddinge

Organisation

Utvecklingsplanen har tagits fram av Huddinge kommun med hjälp av Mandaworks.

Huddinge

Huddinge kommun

David Grind, projektägare

Projektgrupp

Gabriel Traneborn, projektledare och områdesstrateg

Gunilla Sundström, områdesstrateg

Erik Sundin, landskapsarkitekt

Anders Berg, miljöplanerare

Liselott Söderström, trafikplanerare

Marcel Moritz, hållbarhetsstrateg

Lena Fyrvald, hållbarhetsstrateg

Michaela Vitale, planarkitekt

Amra Imamovic, exploateringsingenjör

Josefin Lind, enhetschef plan

Agneta Persson Hellsten, företagslots

Utöver projektgruppen har ett stort antal tjänstepersoner från kommunens förvaltningar och bolag bidragit med expertkompetens inom sin områden.

Dokumentnamn: Utvecklingsplan för Skogås och Trånsund

Diarienummer: KS-2019/2662

Utvecklingsplanen finns att läsa www.huddinge.se

Dokumenttyp: Styrdokument

Ansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Beslut:

Dokumentinformation: Utvecklingsplanen är en fördjupning av översiktsplanen och anger Huddinge kommuns långsiktiga ambition för kommundelarna Skogås och Trångsund i Huddinge.

Foton: Alla foton i denna utvecklingsplan tillhör Huddinge kommun om inget annat angets.

Illustrationer: Allt bildmaterial i detta dokument är framtaget av Mandaworks AB om inget annat angets.

Revisionshistorik:

- Samrådsversion, rev. 2023-10-16

- Samrådsversion, 2023-09-11

Sammanfattning

Utvecklingsplanen visar en möjlig utveckling av kommundelarna Skogås och Trångsund fram till 2050 eller ännu längre. Utvecklingsplanen fyller glappet mellan kommunens översiktsplan och de efterföljande detaljplanerna. Den vägleder utvecklingen på ett mer konkret sätt än vad översiktsplanen gör, men är samtidigt inte så detaljerad som ett detaljplaneprogram eller en detaljplan.

Visionen för Skogås och Trångsund är utgångspunkt för utvecklingen av området som sammanhängande, grönskande, attraktiv och trivsamt hemort. Ett område med bra kollektivtrafik som är en del av den växande huvudstadsregionen som också erbjuder naturens möjligheter för rekreation och vila året runt. Sammantaget visar utvecklingsplanen en potential för cirka 4500 bostäder, varav 1500 i antagna och pågående planer. Därutöver redovisas en potential om 500 arbetsplatser i området.

Utvecklingsplanen presenterar fyra målbilder tillsammans med bärande strategier för områdets utveckling. Strategierna anger att Skogås och Trångsund ska vara tryggt, välkomnande och skapa stolthet och platstillhörighet för invånarna. Segregationen ska minska genom planering för ökad social sammanhållning och goda livschanser för alla invånare.

Skogås och Trångsunds gröna kvaliteter utvecklas genom att bevara naturvärden, förbättra rekreativ möjligheter nära bebyggelsen, utöka biologisk mångfald samt utveckla och säkra ekosystemtjänster.

Det ska också vara tillgängligt och enkelt att förflytta sig, både utanför och inom området. Trafikerade vägar omvandlas till gestaltade gaturum med plats för människor att gå och cykla.

Kollektivtrafiken utgör en ryggrad i området och bidrar till ett ökat hållbart resande.

Genom förtätning i kommunelscentrumen och längs med stråken som förbinder dem görs Skogås och Trångsund mer sammanhängande. Bebyggelsen gestaltas med omsorg och lokal anknytning. Utvecklade service och utrymme för arbetsplatser ger möjlighet för mera levande miljöer och ett gott vardagsliv. Skogås centrum, Trångsund centrum och Entré Skogås studeras specifikt i avsnittet inzoomningar som ger fördjupad vägledning till pågående och kommande detaljplanering.

Grundläggande för utvecklingen är att den framtida planeringen ska genomsyras av en medvetenhet om utmaningar med bland annat varmare klimat och extrema väderhändelser.

Utvecklingsplanen är liksom kommunens översiktsplan inte juridiskt bindande. Den ska säkerställa en attraktiv helhet och därför ingår även den mark som kommunen inte har rådighet över. Ambitionerna för platserna som redovisas i utvecklingsplanen kan tillgodoses på många olika sätt. Huddinge kommun och dess invånare, föreningar, civilsamhälle, statliga och regionala organ samt aktörer på marknaden behöver alla vara en del i genomförandet.

Sammantaget syftar utvecklingsplanen till att stärka området som en attraktiv och trivsamt del av kommunen med närhet till både stadens puls och naturens vila. Området utvecklas med fokus på att ge plats för fler att bo, höja servicenivån och bevara och vårda naturen.

Innehåll

INLEDNING	6
Utvecklingsplanen konkretiserar översiktsplanen	8
Geografiskt läge och avgränsning	9
Skogås och Trångsunds historiska framväxt	10
Skogås och Trångsund idag	11
Områdesfakta	12
Dialog och visionsarbete - ett underlag till utvecklingsplanen	16
Vision	17
Läsanvisning och översikt målstruktur	20
Skogås och Trångsund 2050 - markanvändningskarta	22
TRYGGT & VÄLKOMNANDE	24
1. Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet	26
2. Skapa social sammanhållning och goda livschanser	29
3. Öka tryggheten hela dygnet, året om	31
GRÖNSKANDE & HÄLSOFRÄMJANDE	32
1. Öka rekreationsmöjligheterna nära bebyggelsen	34
2. Skapa gröna miljöer med hög biologisk mångfald	37
3. Främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall	40
TILLGÄNGLIGT & NÄRA	42
1. Gestalta levande gaturum som binder samman	44
2. Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät	46
3. Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området	48
4. Utforma parkeringslösningar för ett hållbart resande	49
SAMMANHÄNGANDE & LEVANDE	50
1. Bygg för sammanhållning: två länkade centrum	52
2. Skapa närhet till service för ett gott vardagsliv	55
3. Ge utrymme för lokala arbetsplatser	57
4. Utforma bebyggelsen med omsorg och lokal anknytning	58
INZOOMNINGAR	60
Centrala Skogås	62
Centrala Trångsund	64
Entré Skogås	66
HÅLLBAR UTVECKLING ÖVER TID	68
Förutsättningar, hänsyn och utmaningar	70
Utredningar	73

Inledning

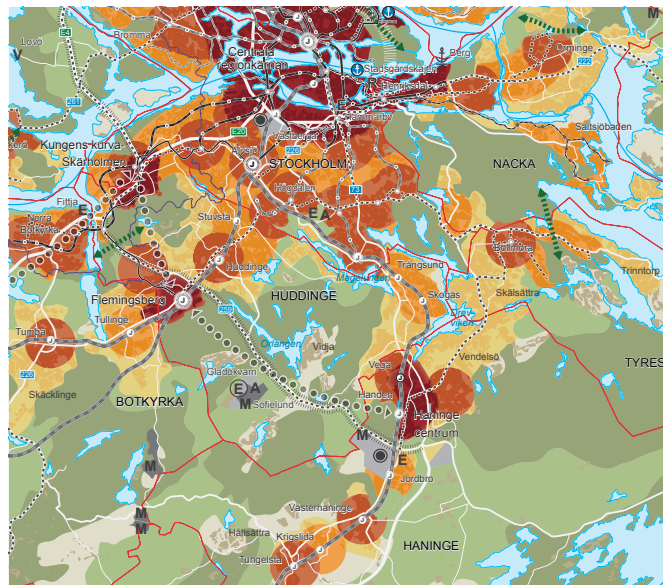
Skogås och Trångsund är viktiga utvecklingsområden i Huddinge kommun och är utpekade som tyngdpunkten för utvecklingen av bostäder och service i den östra delen av kommunen. Skogås och Trångsund är beläget mellan två stora stadsutvecklingsområden i grannkommunerna, Farsta i norr och den regionala stadskärnan Haninge i söder. Den regionala tillgängligheten till området är god med både Nynäsbanan och Nynäsvägen som går genom kommundelen i nordsydlig riktning.

Det bor idag ca 22 000 personer i Skogås och Trångsund och det finns ca 3 200 arbetsplatser. Större arbetsplatsområden finns i den angränsande kommundelen Länna. En utveckling av Skogås och Trångsund pågår redan med cirka 1500 nya bostäder i antagna och pågående detaljplaner. Utvecklingsplanen pekar ut en potential för ytterligare omkring 3000 bostäder. Det ges även plats för nya lokaler och verksamheter inom planområdet. Tillkommande bebyggelse planeras främst inom en radie av 600-800 meter från de båda centrumen och pendeltågsstationerna i Skogås och Trångsund.

Den regionala utvecklingsplanen för hela Stockholmsregionen (RUF 2050) pekar ut stora delar av Skogås och Trångsund som primärt bebyggelseområde. Det innebär att områdena har potential att utvecklas till täta och sammanhängande miljöer med urbana kvaliteter.

I Huddinge kommuns översiktsplan 2050¹ är målbilden för Skogås och Trångsund en sammanvuxen, grönskande och vattennära kommundel med god service. Området fungerar som en trivsamt hemort såväl som en regional målpunkt för rekreation. I en växande huvudstadsregion är områdets

¹ Översiktsplan 2050 är vid tiden för samråd antagen av kommunfullmäktige men att beslutet ännu inte vunnit laga kraft.

Utsnitt ur den regionala utvecklingsplanen (RUF 2050).

Bebyggelsestruktur

- Centralt regionkärnan och regional stadskärna
- Strategiskt stadsutvecklingsläge
- Primärt bebyggelseområde
- Sekundärt bebyggelseområde
- Landsbygdsnod

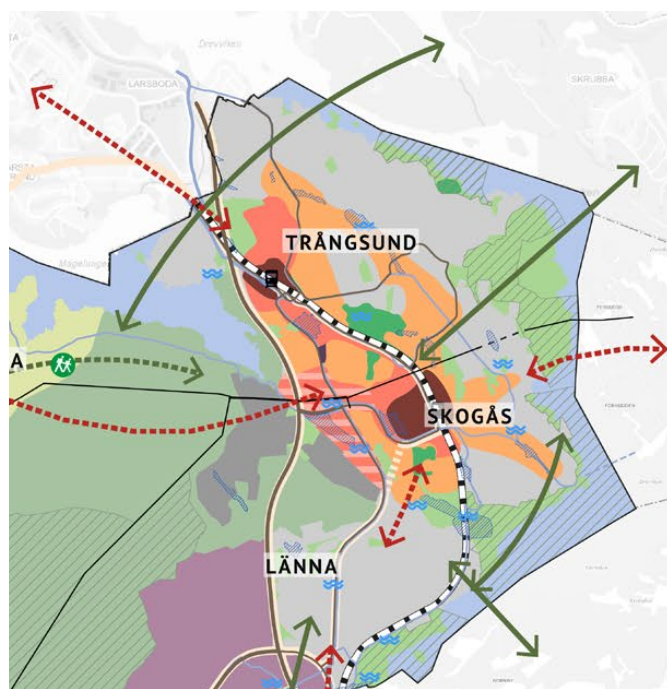
Grön- och blåstruktur

- Grön kil
- Grön värdekärna i grön kil
- Stora samlade rekreations-, natur- och kulturvärden
- Grönt svagt samband

centrala placering med närhet till spårbunden kollektivtrafik, tillsammans med Drevviken och Ågesta friluftsområde ett nav för den aktiva livsstilen året runt. Områdena kring Skogås och Trångsunds centrum pekas ut som lägen där ny och tät bebyggelse i första hand skall tillkomma. Området kring entrén till Skogås visas som utredningsområde.

Förslag till utvecklingsplan för Skogås och Trångsund har tagits fram för att konkretisera vad intentionerna i den regionala utvecklingsplanen och Huddinge kommuns översiktsplan kan innebära. När ett område växer och ska utvecklas är det också viktigt att ha en strategisk överblick så att rätt åtgärder görs på rätt platser, i rätt tid och tillsammans bidrar till att mål och visioner uppnås. Syftet med utvecklingsplanen är att framtida förändring av mark och vattenanvändningen i Skogås och Trångsund leder mot en långsiktigt

hållbar utveckling. Utvecklingsplanen är en sammanhållen idé för hur Skogås och Trångsund kan fortsätta att utvecklas. Den ska också stå för helhetstanken och säkerställa att de projekt som sedan byggs bit för bit hänger ihop i en helhet och skapar en hållbar och attraktiv miljö att bo, leva och verka i.

Teckenförklaring (urval):

Behov av stärkt samband	Utvecklingsområde under utredning
Centrum	Område där komplettering kan prövas
Stadsdelscentrum	Fritidhusområde inför omvandling
Lokalt centrum	Verksamhetsområde
Potential för centrum	
Stadsutvecklingsområde för mindre förändring	
Stadsutvecklingsområde för större förändring	

Utvecklingsplanen syftar till att:

- Ge en sammanhållen idé för hur Skogås och Trångsund ska utvecklas över tid. Genom utvecklingsplanen skapas förutsättningar för att kommande projekt hänger ihop i en helhet.
- Ge ramar och riktlinjer för kommande planering och investeringar i området.
- Vara ett underlag för fortsatt dialog om utvecklingen i Skogås och Trångsund.

Ett klimat i förändring

År 2050 står vi med all sannolikhet inför ett varmare klimat än idag och där extrema väderhändelser har blivit vanligare. För att möta de utmaningar som vi kommer att ställas inför behöver vi anpassa våra samhällen. Somrarnas värmeböljor kommer att bli fler och värre - och de slår oproportionerligt mot invånarna inom utvecklingsplanens område, där i synnerhet tätbebyggda centrumområden som Skogås centrum riskerar att drabbas av farlig hetta. För att motverka detta behöver vi bygga för ett hetare klimat, där svalkande grönska är ett självklart inslag i stadsbilden. Också skyfallen förväntas bli kraftigare och vanligare, vilket leder till ökad risk för översvämning och vid extrema flöden även direkta hälsorisker för människor. Trångsunds verksamhetsområde och Skogås Entré är tydliga exempel på områden som präglas av översvämningrisk till följd av skyfall redan idag och där utmaningarna kommer att bli ännu större då områdena utvecklas.

Men vi kan inte enbart anpassa oss. För att bidra till att mildra den globala växthuseffekten behöver vi också skapa samhällen med liten klimatpåverkan: vi behöver minska vårt bilberoende, underlätta för folk att cykla och resa kollektivt, minska utsläppen från vårt byggande och skapa nya kolsänkor.

Klimatmedvetenheten ska löpa som en röd tråd genom hela samhällsbygget och alla som bor, vistas och verkar i Skogås och Trångsund ska känna att det är enkelt att agera klimatsmart.

Utvecklingsplanen konkretiserar översiktsplanen

Utvecklingsplanen är en konkretisering av översiktsplanen (ÖP), som i sin tur utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUFS). Utvecklingsplanen syftar till att säkerställa att översiktsplanens intentioner och markanvändning genomförs och utgör steget mellan översiktsplan och detaljplan. Utvecklingsplanen omfattar strukturer som tar plats och som inte går att lösa inom enskilda planprojekt såsom grön- och blåstruktur samt övergripande trafikinfrastruktur. Den fortsatta processen kommer att följas av detaljplan och genomförande, och i vissa fall planprogram.

Det kan ibland finnas behov av att ta fram fördjupat kunskapsunderlag för ett större område för att kunna ta ställning till genomförbarheten av ett enskilt projekt. Det kan till exempel handla om åtgärdsvalsstudier för trafikåtgärder, lösningar för hantering av dagvatten och skyfall, lokaliseringsstudier för kommunalt finansierad service med mera.

Utvecklingsplanen är ett övergripande strategiskt dokument. Den är vägledande för utvecklingen men inte juridiskt bindande. Processen är inte lagreglerad i plan- och bygglagen. Vid efterföljande detaljplanering och genomförande finns en rad andra styrdokument, till exempel olika typer av program, strategier och handlingsplaner som styr och vägleder arbetet.

Utvecklingsplanen visar möjlig utveckling i Skogås och Trångsund på lång sikt fram till 2050 eller ännu längre. När och om utvecklingen faktiskt sker beror förutom på statliga investeringar, på marknadens och fastighetsägarnas intresse samt även på kommunens ekonomiska förmåga.

Med utvecklingsplanen vill Huddinge kommun säkerställa en process som håller också i förändrade konjunkturlägen. Planen ska ge ett stabilt ramverk som ska fungera som en långsiktig plan för att möta ett framtida behov av funktionsblandad och tät bebyggelse i en växande region.

Utvecklingsplanen har tagits fram i en bred dialog med tjänstepersoner inom kommunen. Arbetet har utgått från dialoger där över 700 invånare från Skogås och Trångsund har varit delaktiga samt i intervjuer med kommunens politiker.

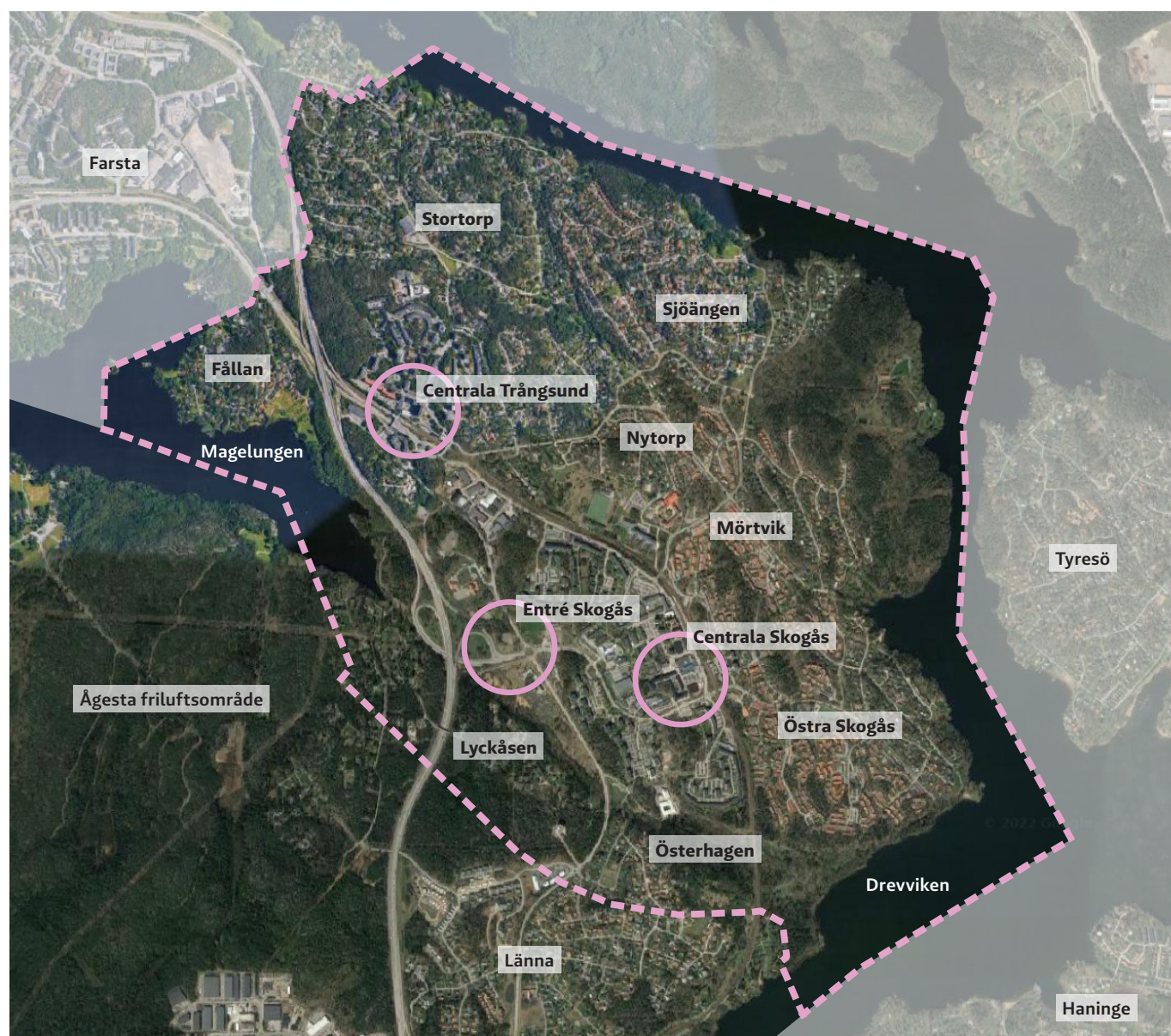
Städernas utveckling och urbaniseringen spelar en avgörande roll för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Utvecklingsplanen är framtagen i linje med FN:s globala mål. I framtagandet av utvecklingsplanen har barnperspektivet beaktats i enlighet med FN:s barnkonvention som blev svensk lag i januari 2020.

Geografiskt läge och avgränsning

Skogås och Trångsund är beläget ca 15 km söder om Stockholms centrala delar i den östra delen av Huddinge kommun. Området angränsar till Farsta inom Stockholm stad i norr och Haninge kommun i söder. I öster utgör sjön Drevviken, den naturliga gränsen mot Tyresö kommun. I väster finns sjön Magelungen och vidsträckt natur av regional betydelse i Ågesta friluftsområde samt Orlångens och Lännaskogens naturreservat. Till

östra Huddinge hör även kommundelarna Vidja-Ågesta och Länna i väster och söder om Skogås och Trångsund.

Geografiskt omfattar utvecklingsplanen kommundelarna Skogås och Trångsund samt den del av Länna som ligger inom 1200 meter från Skogås station.

Karta som visar avgränsning av planområdet.

Skogås och Trångsunds historiska framväxt

Landskapet och tidig bebyggelse

Skogås och Trångsunds bosättningshistoria sträcker sig tillbaka till stenåldern, vilket arkeologiska fynd vittnar om. Området bestod länge huvudsakligen av skog i kuperad terräng med inslag av ängsmark och två större dalgångar mellan sjöarna Magelungen och Drevviken som separerats genom landhöjningen, ett karakteristiskt sprickdalslandskap som går att avläsa än idag.

Den första kartan där ”Trångesundh” nämns är daterad 1636, namnet avser ett torp vid platsen där Trångsunds herrgård ligger idag. Torpet lydde under dåvarande Östergården i Länna by. Utöver enstaka bebyggelse utgjorde Dalarövägen som idag utgör Gamla Nynäsvägen länge en viktig förbindelse- och transportled för varor in mot huvudstaden från Södertörn och Östersjön.

Det moderna Skogås och Trångsund tar form

Vid 1900-talets början tar utvecklingen av det moderna Skogås och Trångsund fart. År 1901 färdigställdes Nynäsbanan med stationer vid först Trångsund och Länna vilket skapade förutsättningar för fortsatt utbyggnad under 1900-talet. Med stationen utvecklades Trångsund som bostadsområde samtidigt som Skogås först

etablerades som sportstugeområde för Stockholmare som ville komma nära naturen vid Drevviken. Förutsättningar skapades därmed för Skogås station på Nynäsbanan som öppnade 1932.

År 1953 köper Huddinge kommun mark i västra Skogås som under 1960-talet byggs ut med skolor, köpcentrum, sport- och simhall. I samband med att pendeltågen börjar trafikera Nynäsbanan under 1970-talet byggs det flerbostadshus i direkt anslutning till järnvägsstationerna i både Skogås och Trångsund. Norra Trångsund förtätas samtidigt med enbostadshus på avstyckade tomter. I slutet av 1970- och i början av 1980-talet byggs östra Skogås ut. Sportstugeområdet vid Drevviken omvandlades till permanentboende och ersätts med villa- och främst radhusbebyggelse. Den nya motorvägen väg 73 mot Nynäshamn byggs strax väster om Skogås och Trångsund.

Vid millennieskiftet växer befolkningen i Skogås och Trångsund snabbt. Vid tiden genomförs två folkomröstningar om att bryta loss Östra Huddinge till en egen kommun, i den senaste år 2008 röstar en majoritet nej till förslaget. År 2005 öppnar Östra Gymnasiet i Skogås och blir det första gymnasiet i östra Huddinge.

Målning Trångsund vid Drevviken, konstnär Carl Peter Hilleström 1779. Källa: <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/9083> Hämtad 2023-06-28

Bild som visar Skogås centrum inifrån. Skogås centrum byggdes först som fristående byggnader men fick sedan ett tak 1986. Sedan dess har centrumet varit ett inomhuscentrum och en omtyckt mötesplats. Källa: SKOGÅS - Från torp till förort av Solveig G Hägglund, s.134

Skogås och Trångsund idag

Skogås och Trångsund utgör idag två kärnområden i östra Huddinge med centrum uppbyggda runt respektive pendeltågstationsläge, cirka 20 minuter från centrala Stockholm. Bebyggelsen i området varierar med flerbostadshus i och omkring centrum och med omgivande villabebyggelse mot Drevviken. Bebyggelsestrukturen följer den kuperade terrängen och utgör tillsammans med väg 73 och Nynäsbanan fysiska barriärer som delar upp området.

I Skogås och Trångsund finns ett gott utbud av skolor, från förskola upp till och med gymnasiet. Däremot behöver fler idrottsplatser tillkomma för att möta utvecklingstakten i kommundelen. Trångsund har ett lägre utbud av offentlig service än Skogås, här saknas exempelvis bibliotek.

Karta som visar den kuperade terrängen.

Skogås centrum idag. Foto: Maja Brand.

Områdesfakta

Förutsättningar för social sammanhållning

Socioekonomi: Den socioekonomiska utvecklingen i östra Huddinge har varit positiv sedan millennieskiftet. Samtidigt har skillnaderna blivit större mellan Trångsund och Skogås. Fenomenet ”lyckoparadoxen” uppstår i områden som kännetecknas av svag socioekonomi där individer som får en förbättrad livssituation, genom att få arbete (till deras lycka), tenderar att flytta från områdena (till områdenas olycka). Studier av flyttmönster över tid visar att Trångsund sedan år 2000 har ett positivt tillflöde av personer med arbete. I Skogås har under samma period cirka 2400 personer med arbete flyttat ifrån området.

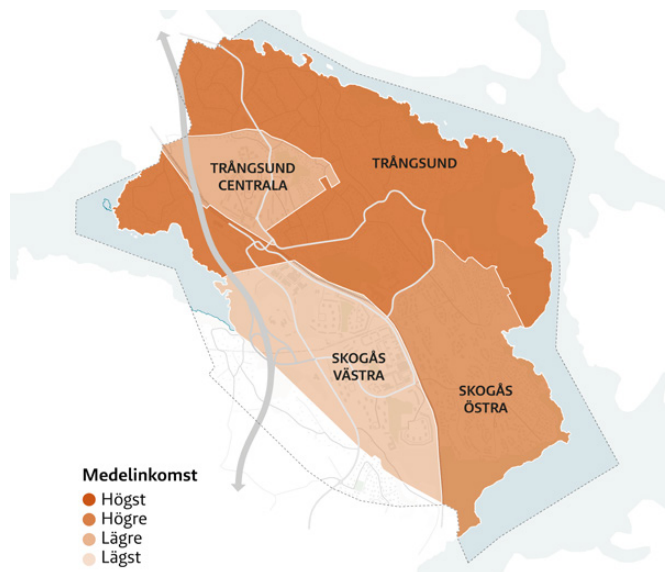
Barn och utbildning: I delområden med låg inkomststandard finns en högre andel barn som inte når gymnasiebehörighet.

Kön och inkomst: Inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor är större i områden med högre inkomster.

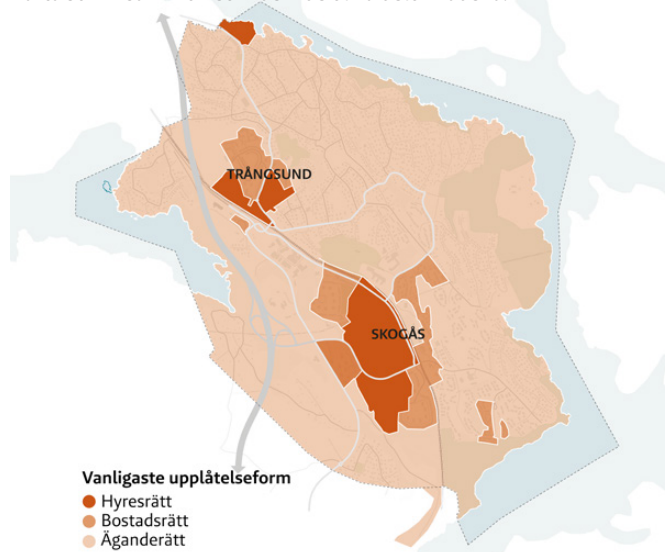
Bostäder: I områden där hyresrätt är den vanligaste upplåtelseformen är boendeytan per person mindre.

Nuvarande befolkningmängd:

Trångsund	9 237
Skogås	12 421
Totalt	21 658

Karta som visar inkomstnivåer i de olika delområdena.

Karta som visar den vanligaste upplåtelseformen i de olika delområdena.

	Barn och utbildning			Nettoinkomst median (tkr)			Genomsnittlig bostadsarea per person kvm
	Andel med eftergymnasial utbildning, 3 år eller mer	Andel barn i familjer med låg inkomst	Andel behöriga till gymnasiets yrkesprogram	Män	Kvinnor	Skillnad	
Trångsund centrala	24%	11%	91%	282	237	45	36
Trångsund	39%	1%	93%	402	326	76	41
Skogås västra	18%	17%	68%	253	202	51	32
Skogås östra	30%	3%	93%	319	271	48	37
Huddinge kommun	31%	7%	89%	262	216	46	36

Grönstruktur

Regional grönstruktur

Området ligger vid spetsen på Hanvedenkilen och har även koppling till Tyrestakilen. Det är också omgivet av insjöar - Drevviken och Magelungen.

Rekreation

Det finns flera större rekreationsområden i nära anslutning till kommundelarna:

- Ågesta friluftsområde
- Drevvikens naturreservat
- Trångsundsskogens naturreservat
- Magelungen och Drevviken

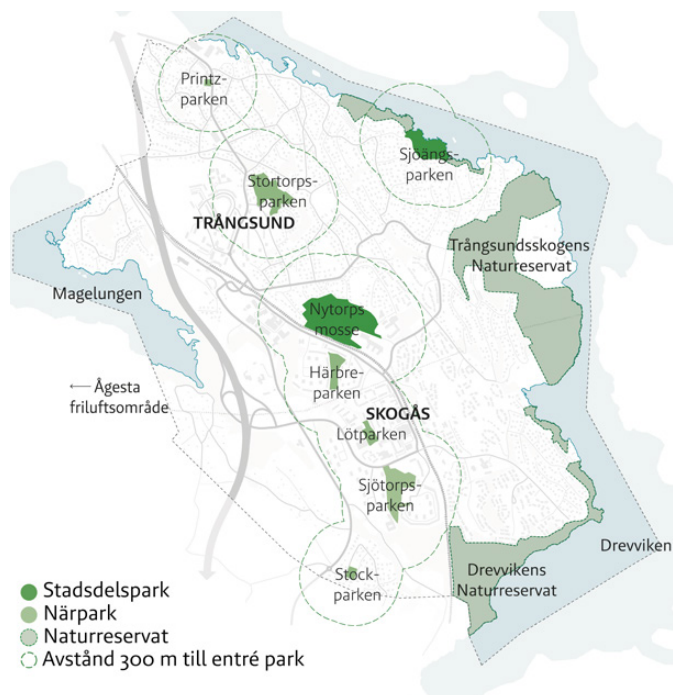
Parker

Följande befintliga parker finns i området idag:

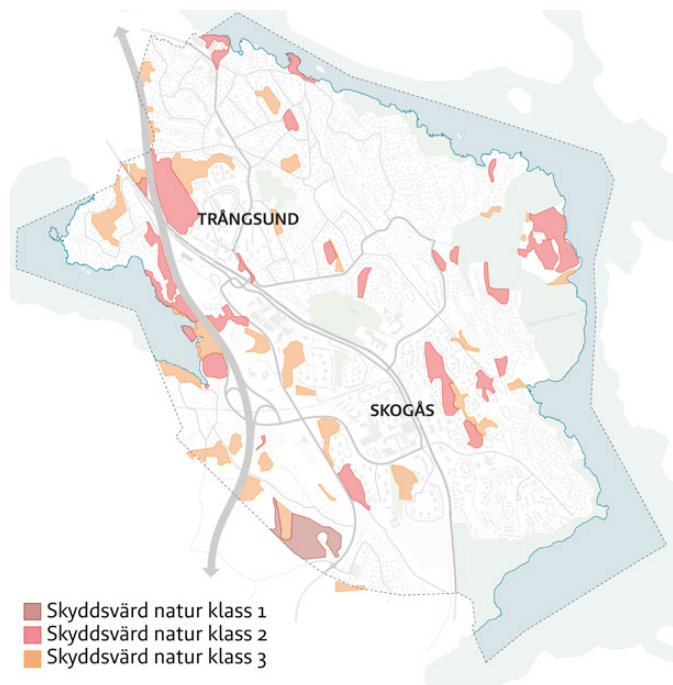
- **Printzparken:** Mindre närområdeslekplats i Stortorp.
- **Sjöängsparken:** Park och lekplats vid Sjöängsbadet i Trångsund.
- **Stortorpsparken:** Evenemangspark norr om Trångsunds centrum.
- **Nytorps mosse:** Naturpark och idrottsplats mitt emellan Trångsund och Skogås
- **Häbreparken:** Närpark och områdeslekplats i norra delen av centrala Skogås.
- **Lötparken:** Park som ligger i ett parkstråk strax väster om Skogås centrum intill Östra grundskolan
- **Sjötorpsparken** ("Matteparken"): Nyligen anlagd lekplats.
- **Stockparken:** Mindre park i villaområde i söder.

Naturvärden

Utöver i naturreservaten återfinns höga naturvärden klass 1 och 2 inom delar av både Skogås och Trångsund. De centrala delarna av Trångsund och Skogås innehåller flera skyddsvärda träd, främst ekar.

Karta som visar befintliga parker

Karta som visar skyddad natur och regionala värden

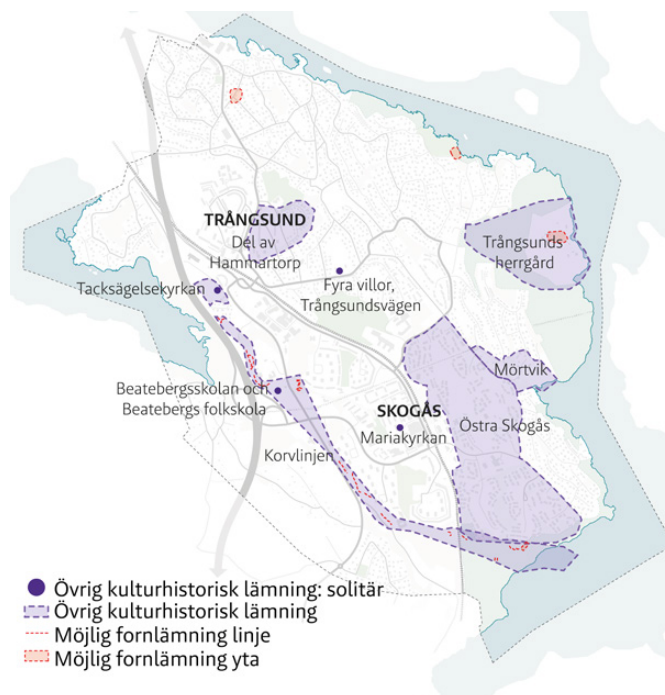
Kulturmiljö

Det finns flera kulturmiljövärden i området. Mörtvik är den sista resten som berättar om platsens tidigare historia som jordbruk och senare sommarboställe. Trångsunds herrgård har en lång historia som sträcker sig tillbaka till 1600-talet. Den moderna historien har också lämnat kulturmiljövärden, bland annat i form av välbevarade 60-talsmiljöer i centrala Skogås och Hammartorp samt terränganpassad låghusbebyggelse från 70- och 80-talet i Östra Skogås. Det finns även ett antal solitärer som bidrar till att berätta om platsens historia, exempel värda att nämnas är Beatebergs skolmiljö, Mariakyrkan och Tacksägelsekyrkan. Även Södra frontens befästningslinje (den så kallade "Korvlinjen") är historiskt intressant med flera välbevarade befästningar på höjdryggar i södra delen av området. Dessa var del av den före detta yttre befästningslinjen för Stockholms fasta försvar som byggdes ut i början av 1900-talet.

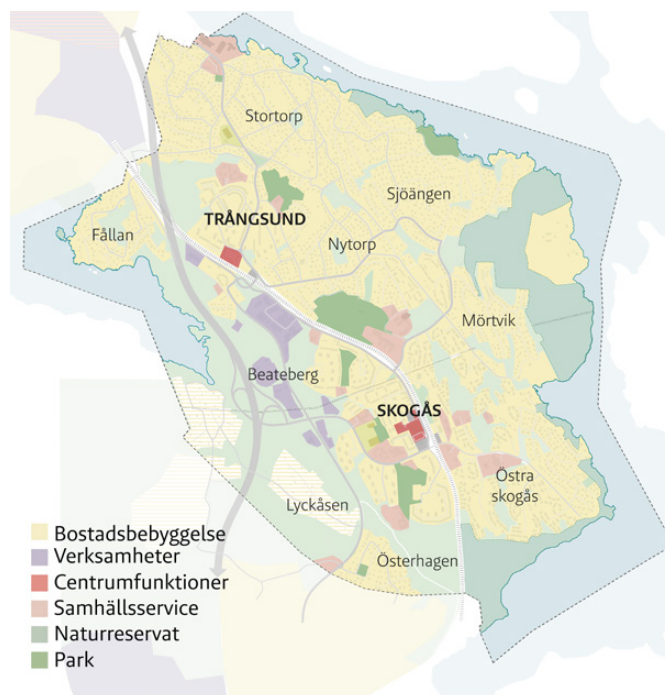
Näringsliv och arbetsplatser

I Östra Huddinge finns flera verksamhetsområden (bland annat i Läna industriområde) vilket gör att området har relativt många arbetsplatser i förhållande till andra delar av Huddinge. Lokalt i Skogås och Trångsund är dock antalet arbetsplatser lågt. 75% av den lokala arbetsmarknaden utgörs av branscherna utbildning, byggverksamhet, företagstjänster, transport och magasinering samt vård och omsorg.

Arbetsplatser i området (dagbefolkning): 3183
Utpendling (andel av nattbefolkning): 9000 (90%)

Karta som visar områden med höga kulturmiljövärden.

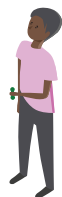

Karta som visar nuvarande markanvändning

Röster från invånare om Skogås och Trångsund

Citaten är tagna ur intervjuer gjorda inom ramen för den sociala konsekvensanalysen samt från enkätundersökningen som genomfördes i samband med visionsarbetet för Skogås och Trångsund.

” Jag känner mig inte otrygg, men mina föräldrar låter mig inte gå ut på kvällarna. De hör ju att det händer saker i [Skogås] centrum.

” Om det skulle bli ett trevligare centrum kanske fler skulle välja att stanna kvar ett tag också.

” Jag kommer hit till [Skogås] centrum varje dag i princip och det är alltid folk här.

” Nej, man rör sig inte särskilt mycket mellan stadsdelarna. Vad ska jag dit och göra?

” Nytorps mosse är en väldigt fin och uppskattad mötesplats. Där finns något för alla och det ligger typ mitt emellan. Så där kan alla mötas.

” Närheten till vatten och natur är en otrolig tillgång här i Trångsund, men det hade varit fint om det var lättare att gå längs med vattnet. Och så saknar vi ju parker och lekplatser, det finns det inte mycket av.

” Det har blivit svårare och svårare att få tag på möteslokaler och det är synd. För föreningslivet här är verkligen viktigt, en riktigt kraft. Men de har inte de bästa förutsättningarna.

” En trevlig och välkomnande miljö. Aktiviteter som samlar framförallt unga och som inte bara är lagsport och bollsport saknas.

Dialog och visionsarbete - ett underlag till utvecklingsplanen

Under 2020 gjordes ett omfattande arbete med medborgarenkäter, politikerintervjuer och workshops med tjänstepersoner. Arbetet resulterade i visionstexten på nästa sida, som har utgjort underlag för arbetet med utvecklingsplanen.

I arbetet togs även ett antal målbilder och strategier fram. I arbetet med utvecklingsplanen har dessa vidareutvecklats för att passa till nuvarande förutsättningar och behov. Målbilderna redovisas på kommande uppslag.

HEMMA MELLAN SJÖARNA I GRÄNSLANDET MELLAN STAD OCH NATUR

Skogås och Trångsund är som sammanvuxen, grönskande och vattennära kommun del en attraktiv och trivsamt hemort mellan stadens puls och naturens vila.

Med närhet till spårbunden kollektivtrafik är området en självklar del i en växande huvudstadsregion där Drevvikens naturmiljöer tillsammans med Ågesta friluftsområde är ett nav för den aktiva livsstilen året runt. Utvecklingen sker i samklang med naturen och lyfter området med ny service av hög kvalitet. Mellankommunala kopplingar är starkare vilket ger goda möjligheter för cykelpendling och möten över gränser.

Här finns plats för alla, att bo, verka och leva ett gott vardags- och fritidsliv med god service och i boendeformer som möjliggör kvarboende genom livets samtliga skeden.

Hit flyttar man gärna, stannar kvar länge och är stolt över att bo!

Fyra målbilder

Tryggt & Välkomnande

God hälsa är en integrerad del av livet i Skogås och Trångsund. Ung som gammal trivs, mår bra och känner sig trygg under dygnets alla timmar. Invånare är delaktiga, medskapande och bidrar när området utvecklas. Man rör sig och vistas gärna i och runt området, hälsar på varandra och har en nyfikenhet kring vad som väntar kring nästa hörn. Variationen av idrottsaktiviteter, mötesplatser, föreningsliv, natur- och friluftsutbud sysselsätter de som bor här, och lockar till sig invånare från hela regionen. Flöden och möten skapas och frodas!

Grönskande & Hälsofrämjande

Naturens mångfald ger utrymme för sprudlande växt- och djurliv och Skogås och Trångsunds möjligheter till både aktivitet, rekreation och återhämtning gör att alla som bor, besöker och arbetar här hittar något som passar just dem. Till fots och med cykel finns mycket att upptäcka, och både det fysiska och mentala välmåendet är stort hos varje individ. Naturens och vattnets samspel med områdenas olika karaktärer och kvaliteter skapar vackra miljöer som stimulerar dina sinnen och får dig att känna stolthet och gemenskap.

Tillgängligt & Nära

Inom, till och från Skogås och Trångsund är det aldrig långt. Möjligheterna att resa både inom området och i alla väderstreck är stora, och det är alltid lätt att hitta. Det går lätt att ta sig fram till fots, med cykel eller kollektiva färdmedel. Områdets goda läge i regionen ger stora möjligheter att enkelt ta sig till andra områden, och för fler att upptäcka den pärla som Skogås och Trångsund är.

Sammanhängande & Levande

Att komma till Skogås och Trångsund är att komma hem. Att landa, trivas och må bra, oavsett om du bor, arbetar eller besöker platsen. Allt du behöver finns inom räckhåll, på ett sätt som passar dig och dina behov. En variation av både boendeformer, service och arbetsplatser gör att du har möjlighet att rota dig på platsen och bo kvar genom livets alla skeden. Husen och rummen mellan dem är gestaltade med omsorg och med koppling till varje plats unika identitet.

Läsanvisning och översikt målstruktur

Till höger visas en översikt över vision, målbilder och strategier vilket även speglar utvecklingsplanens upplägg.

I kommande kapitel redovisas utgångspunkter och förslag utifrån de fyra målbildernas teman:

Tryggt & Välkommande

Det första kapitlet utgår från de sociala värdena och ska ses som en introduktion till de övriga tre kapitlen, då dessa frågor berör såväl grönstruktur, kommunikationer som bebyggelseutveckling. Därför är detta kapitel mera kortfattat och hänvisar i flera delar till de kommande kapitlen.

Grönskande & Hälsofrämjande

Detta kapitel berör de gröna och blå strukturerna som är bärande och utvecklas i området, såväl naturvärden som gröna stråk och parker för rekreation.

Tillgängligt & Nära

Här lyfts kommunikationerna i området med en övergripande struktur för gator och stråk med fokus på gång, cykel och kollektivtrafik.

Sammanhängande & Levande

I det sista temakapitlet hanteras utveckling av bebyggelsen med olika användning, såsom bostäder, service och verksamheter.

Varje kapitel inleds med en sammanfattande karta och text som beskriver ett koncentrat av utgångspunkter och utvecklingsförslag.

VISION

”Hemma mellan sjöarna, i gränslandet mellan stad och natur”

MÅLBILDER

Sociala värden

Tryggt & Välkomnande

- en struktur som gynnar socialt välmående

Grönstruktur

Grönskande & Hälsofrämjande

- en struktur som gynnar rekreation och biologisk mångfald

Kommunikationer

Tillgängligt & Nära

- en struktur som gynnar tillgänglighet och hållbart resande

Bebyggelse

Sammanhängande & Levande

- en struktur som gynnar en hållbar och lokalt förankrad bebyggelse

STRATEGIER

1. Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet
2. Skapa social sammanhållning och goda livschanser
3. Öka tryggheten hela dygnet, året om

1. Öka rekreativiteterna nära bebyggelsen
2. Skapa gröna miljöer med hög biologisk mångfald
3. Främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall

1. Gestalta levande gaturum som kopplar samman
2. Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät
3. Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området
4. Utforma parkeringslösningar för ett hållbart resande

1. Bygg för sammanhållning: två länkade centrum
2. Skapa närhet till service för ett gott vardagsliv
3. Ge utrymme för lokala arbetsplatser
4. Utforma bebyggelsen med omsorg och lokal anknäytning

UTVECKLINGSPLAN

Skogås och Trångsund 2050 - markanvändningskarta

Utvecklingsplanen syftar till att möjliggöra för fler invånare i kommundelen och samtidigt skapa fler mötesplatser, rekreativa miljöer och möjligheter att röra sig mellan områden.

I *stadsutvecklingsområden för större förändring* tillkommer huvuddelen av den nya bebyggelsen. Här möjliggörs högre hushöjder och täthet och bebyggelsen består främst av flerbostadshus blandat med arbetsplatser och samhällsservice. Stor vikt läggs vid levande stadsmiljöer och tillgängliga torg och parker.

I *stadsutvecklingsområden för mindre förändring* utvecklas i huvudsak bostäder i flerbostadshus och tät småhusbebyggelse. Tillgång till grundläggande samhällsservice skapas i områdena tillsammans med god tillgång till parker och mindre grönytor.

Utvecklingsplanen är grundad i följande övergripande strukturella ställningstaganden:

Bebyggelse

- Prioritera stadsutveckling i goda kollektivtrafiklägen genom att förtäta centrala Trångsund och Skogås samt stråken mellan dem, både öster och väster om järnvägen. Skogås utvecklas som huvudcentrum i östra Huddinge.
- Möjliggör bebyggelse som bidrar till en ökad variation av upplåtelseformer, bostadsstorlekar och hustyper.
- Säkerställ tillgång till ytor för service (skolor, förskolor, idrott) i relation till bostadsbebyggelsen.
- Ge utrymme för verksamheter att etablera sig med närhet till infrastruktur, exempelvis Entré Skogås.

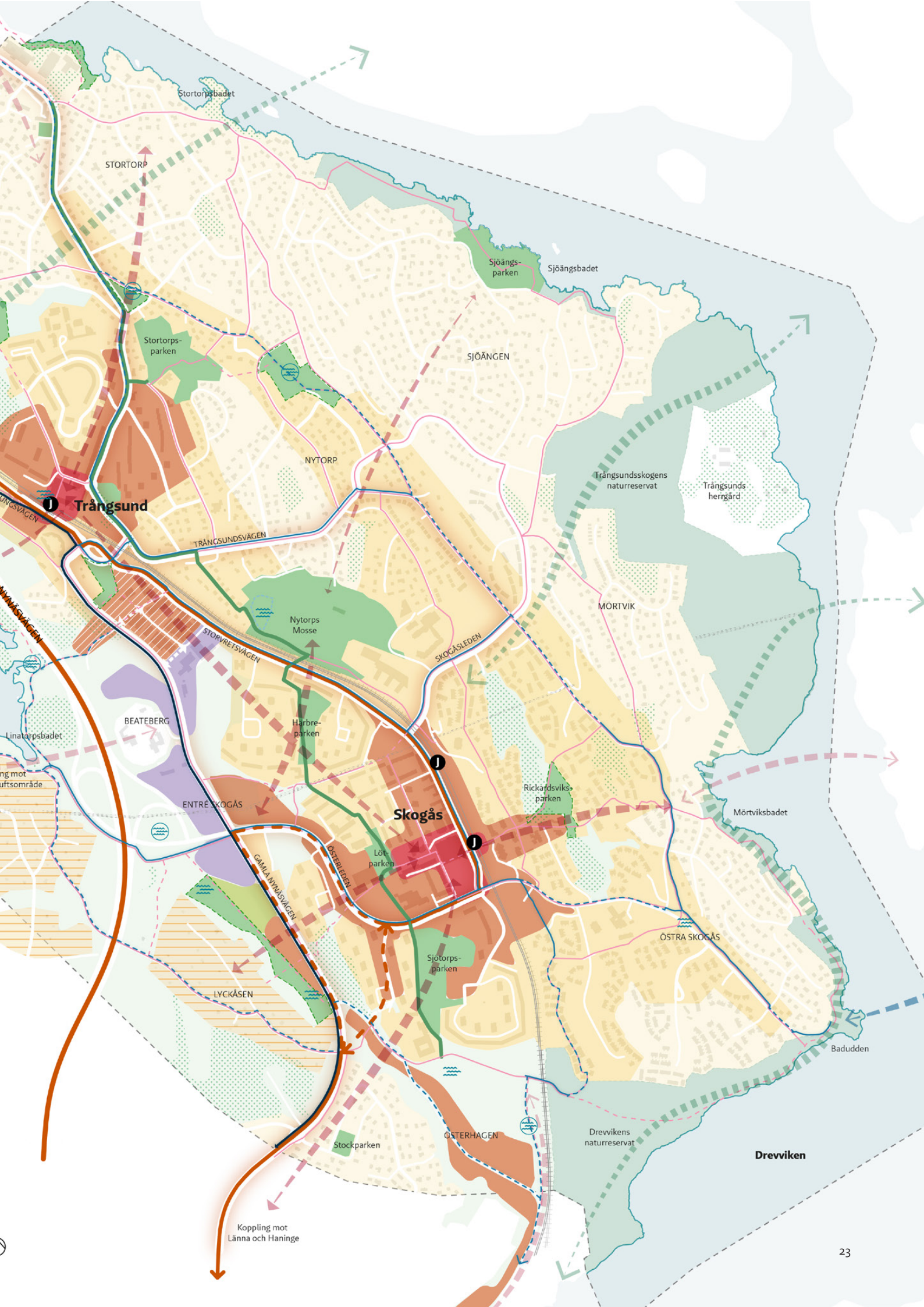
Kommunikationer

- Bygg om vägar som utgör barriärer till stadsgator
- Skapa nya gång- och cykelkopplingar för en större ökad tydlighet och förbättrad tillgänglighet.
- Säkerställ god framkomlighet för kollektivtrafiken.

Grönstruktur

- Stärk ett centralt grön- och parkstråk med Nytorps Mosse som nav.
- Bevara områden med höga naturvärden för en sammanhängande grönstruktur.
- Skapa rekreativa gång- och cykellänkar till det yttre blågröna natur- och strandstråket

Stortorpsbadet

STORTORP

SJÖÄNGEN

Sjöängs-parken

Sjöängsbadet

Stortorps-parken

NYTORP

Trångsundsskogens naturreservat

Trångsunds herrgård

Trångsund

TRÅNGSUNDSVÄGEN

Nytorps Mosse

SKOGASLEDEN

MÖRTVIK

1

1

1

Skogås

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

BEATEBERG

Härbre-parken

Rickardsviks-parken

Mörtviksbadet

ENTRÉ SKOGÅS

Lot-parken

ÖSTRA SKOGÅS

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

GAMLA NYNÄSVÄGEN

ÖSTERLEDEN

LYCKÅSEN

Sjötors-parken

Badudden

Stockparken

ÖSTERHAGEN

Drevvikens naturreservat

Drevviken

Koppling mot Läna och Haninge

TRYGGT & VÄLKOMNANDE

- en struktur som gynnar socialt välmående

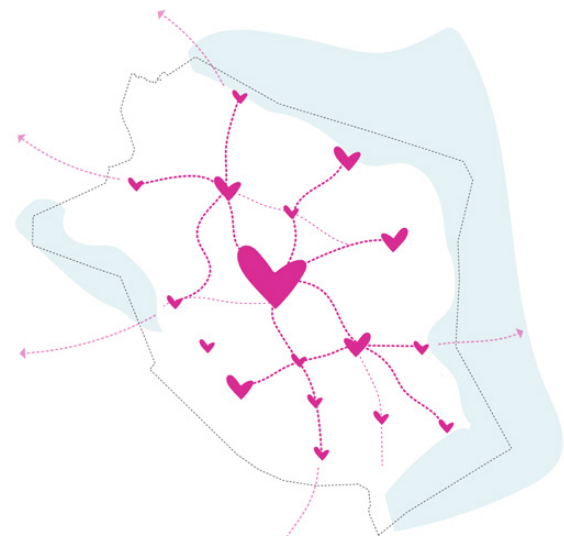
Social hållbarhet handlar om ett samhälle med jämlika och goda livsvillkor där människor har en grundläggande tillit till varandra och alla får del av välfärden. Inom stadsbyggnad handlar det om att binda samman stadsväven, skapa mötesplatser och fördela stadens resurser på ett jämlikt sätt. De sociala frågorna är ett paraply för strukturen och knyter an till såväl bebyggelsefrågor som allmänna platser, rörelsestråk och natur. Samtliga dessa frågor berörs kortfattat i detta kapitel som en introduktion till utvecklingsplanen. De fördjupas vidare i de tre följande strukturkapitlen Grönskande & Hälsofrämjande, Tillgängligt & Nära samt Sammanhängande & Levande.

Välmående lokalsamhälle med vissa utmaningar idag

Skogås och Trångsund är områden med stark sammanhållning och många kvaliteter såsom närhet till vatten och natur. Men det finns också problem med bristande trygghet, uppdelningar mellan områden och ekonomiska skillnader. Det är inte så vanligt att människor rör sig mellan de två områdena. Utmaningar inkluderar hinder, både fysiska och mentala, samt behovet av en mer blandad bostadsstruktur för att minska segregation och skapa en mer sammanhållen stadsmiljö.

Ökad sammanhållning och trygghet imorgon

Med den föreslagna strukturen är intentionen att binda samman områden och skapa fler möjligheter att förflytta sig mellan dem. Målet är att bredda utbudet av olika boendeformer inom olika områden för att öka möjligheten att bo kvar över tid. Idén är

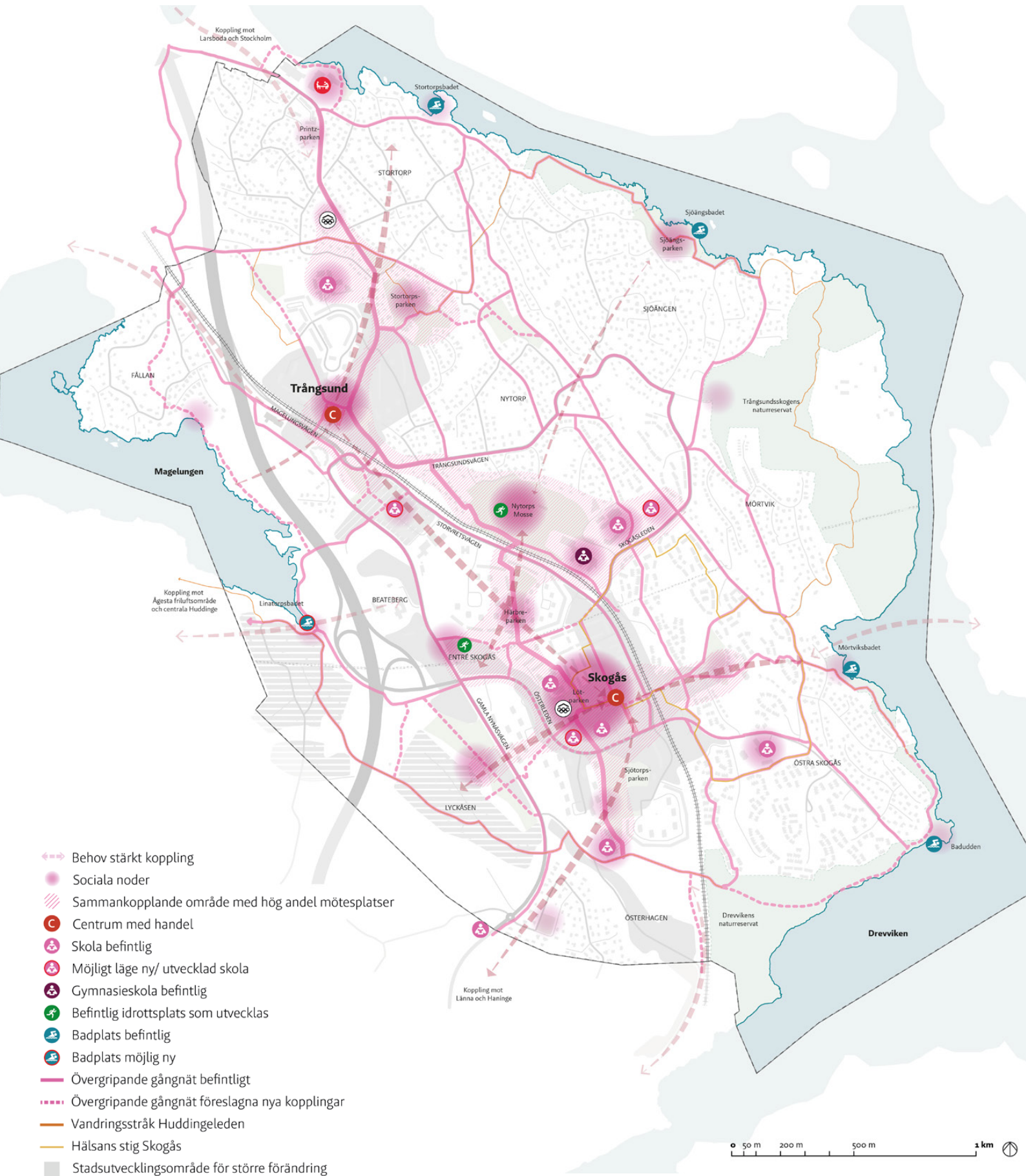
Konceptkarta för tryggt & välkomnade

en helhetstruktur som är anpassad för människor och som prioriterar orienterbarhet, trygga stråk, blandade bebyggelseområden och högkvalitativa rekreatiomsområden.

Sociala värden skapas inte enbart med fungerande fysiska strukturer utan kräver även god kommunikation och samverkan mellan aktörer. Exempelvis för att skapa sociala plattformar och arrangemang som uppmuntrar människor till möten och gemensamt medskapande av området. Dessa aspekter är betydelsefulla för kommunen, men behandlas bara övergripande i denna utvecklingsplan.

Strategier Tryggt & Välkomnade

1. Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet
2. Skapa social sammanhållning och goda livschanser
3. Öka tryggheten hela dygnet, året om

1. Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet

Dagens kvaliteter och utmaningar

Skogås och Trångsund har välmående områden med god sammanhållning. Kommunikationerna är goda och närheten till natur och vatten är värdefull, bland annat utgör Drevviken en populär bad- och skridskosjö som lockar människor från hela Stockholmsregionen under en stor del av året. I Skogås finns flera uppskattade parker och lekplatser och möjligheter att utöva spontanidrott och kulturverksamheter. Trångsund är dock inte lika välförsett med dessa kvaliteter vilket bland annat kan medföra att fler barn blir skjutsade i bil vilket gör att de rör sig mindre. Barn från hushåll med lägre inkomst deltar oftare i spontana aktiviteter än organiserad idrott, vilket betonar behovet av breda aktivitetsmöjligheter.

Det finns ett aktivt föreningsliv för barn och unga och ett gott samarbete mellan civilsamhälle, företagarföreningar och kommunen. Samtidigt finns många sociala utmaningar med segregation och barriärer som skiljer de två kommundelscentrumen åt. Centrala Skogås präglas av stora markparkeringar och bostadsenkla som vänder sig inåt snarare än ut mot de offentliga rummen. Centrumbyggnaden i sig utgör en barriär mellan stationen och torget och har en sluten och nedgången fasad. Trångsund centrum har ett begränsat utbud av caféer och restauranger och lyckas inte i så stor utsträckning locka invånarna till att stanna.

Skapa fler mötesplatser för att överbrygga befintliga fysiska och mentala barriärer

Att jobba med de två centrumen är ett viktigt fokus. Det handlar även om att se över lokaliseringen av olika verksamheter, så att de med stor potential att berika de offentliga rummen och bidra till trygghet får lokaler i bottenplanet och lokaliseras längs stråk med de största flödena.

Kommunen behöver jobba med ungdomarnas situation i både Skogås och Trångsund, genom att

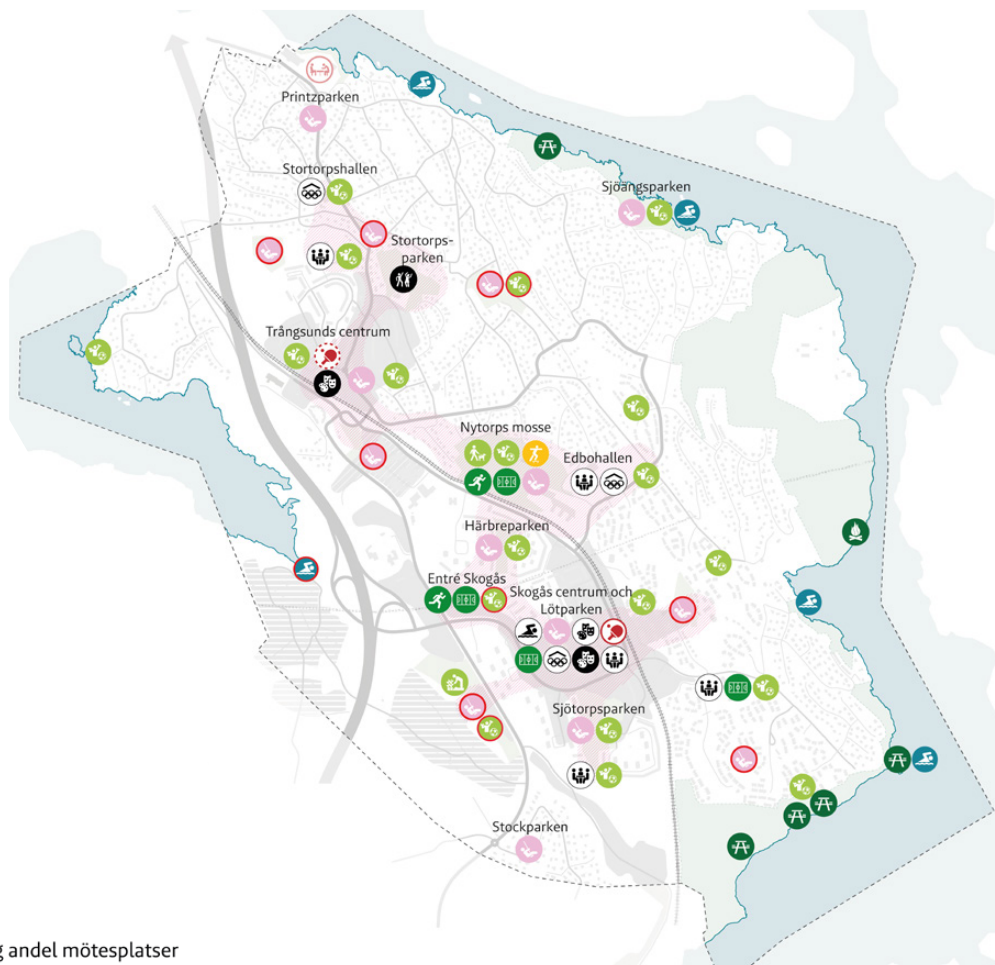
skapa plats för unga och ge fler möjligheter till en meningsfull fritid. Det lokala föreningslivet är en kraft och en stor tillgång, särskilt i Skogås. Detta kan stärkas och samtidigt bidra till stadslivet i de båda centrumen, till exempel genom centralt placerade föreningslokaler. En ny fritidsgård planeras i Trångsund och fritidsgården i Skogås föreslås lokaliseras i anslutning till Lötsparken som ges potential att stärkas som ett idrott-, kultur- och skolkuster. Nuvarande lokaler för fritidsgården i Skogås kan istället utvecklas så att de bidrar till att berika torgets offentliga rum. Centrala Skogås utvecklas som en attraktiv plats för barnfamiljer att bo och vistas på genom ett förbättrat serviceutbud och genom att lyfta befintliga kvaliteter som att exempelvis synliggöra och tillgängliggöra de fina parkerna. Tillgång till trevliga och trivsamma målpunkter ska säkerställas även när området förtätas och barn, unga och representanter för det lokala föreningslivet bör involveras i planerings- och gestaltungsprocessen.

Skolorna har också en viktig roll i den sociala sammanhållningen. Östra gymnasiet är populärt och lokalerna har även funktion för evenemang kvällstid. Östra grundskolans status kan höjas, bland annat föreslår utvecklingsplanen en upprustning och utveckling av lokalerna med ett bättre möte med gata och park.

Mer konkreta utvecklingsförslag för skolor, förskolor, kulturverksamhet och idrottsplatser beskrivs i kapitel *Sammanhängande & Levande*.

Utvecklade parker och lekplatser föreslås i Trångsund, både större parker som kan fungera som samlade mötesplatser i kommundelen och små fickparker och platsbildningar med möjligheter till lek och vistelseytor. Fler multifunktionella ytor för spontanidrott i de båda kommundelarna föreslås så att idrott kan utövas oftare och av fler. Dessa kan utvecklas i såväl befintliga parker som

- Badplats befintlig
- Badplats möjlig ny
- Spontanidrottsplats befintlig
- Spontanidrottsplats föreslagen
- Odlingslotter
- Hundpark
- Idrottsplats
- Bollplan
- Skatepark
- Seniorcentrum
- Fritidsgård befintlig
- Fritidsgård föreslagen
- Lekplats befintlig
- Lekplats möjlig ny
- Scen
- Dansbana
- Picknickplats
- Grillplats
- Kulturskola
- Möteslokal
- Sammankopplande område med hög andel mötesplatser

Karta som visar huvudkluster med mötesplatser för kultur och fritid.

exempelvis Nytorps Mosse och Lötparken, som tillkommande parker som den mellan Lyckåsen och Gamla Nynäsvägen. Nytorps mosse kan exempelvis utvecklas som en överbyggande mötesplats för hela Skogås och Trångsund genom arbete med ett inkluderande perspektiv som tydligt riktar fokus mot olika gruppers behov. Det är generellt viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv på planeringen av aktivitetsytor för att tilltala både flickor och pojkar, och barn i olika åldrar. Medskapandeprocesser som involverar olika målgrupper är ett sätt att öka förutsättningarna för inkludering och ett varierat utbud.

Mer om förslag kring natur, parker och lekplatser beskrivs i kapitel *Grönskande & Hälsofrämjande*.

Aktiviteter och evenemang

En positiv områdesidentitet och stärkt socialt kapital kan också byggas genom aktiviteter och evenemang. I utveckling av området kan boende bidra genom nyskapande former av samarbete och medbestämmande. Föreningar och invånare har goda möjligheter att engagera sig för områdets bästa. Initiativ som pop-up parker, food trucks med uteserveringar, tillfälliga lekytor eller sittplatser med boklådor uppmuntras, exempelvis på torgen men även i Skogås centrum. Kommunen avser

att testa idéer som kommit fram i dialog med olika målgrupper och lokala aktörer. Tillfälliga användningar under omvandlingsperioder uppmuntras (exempelvis på platser som centrala Skogås, Beatebergsskolan och Entré Skogås). Detta kräver ofta samverkan mellan kommunen, privata fastighetsägare och de kommunala bolagen Huga och Huddinge samhällsfastigheter.

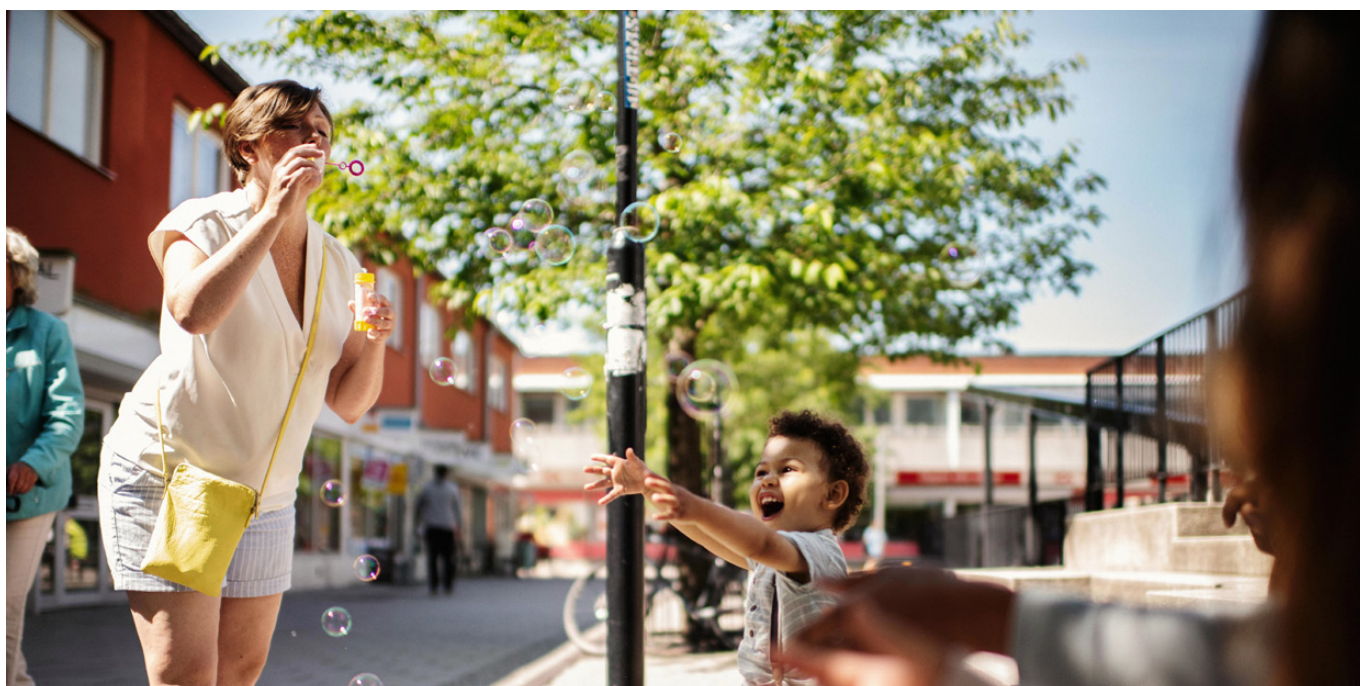
Det kan även handla om att anordna evenemang, till exempel med hjälp av facilitatorverksamhet för lokala initiativ som aktivt kan arbeta lyhört mot föreningsliv, ungdomar och andra målgrupper. Initiativ behöver verka så att människor från olika delar av området möts och att olika erfarenheter och kunskaper får berika varandra. Områdets många rekreativstråk skulle exempelvis kunna lyftas genom ett årligt löparlopp; Skogås-Trångsund runt. Det skulle dessutom bidra till att öppna ögonen för nya platser som kanske inte besöks i vardagen.

Fler arbetstillfällen stärker området

En väsentlig faktor för social hållbarhet är möjligheter till arbete och egen försörjning. Tillgång till arbetsplatser och samhällsservice är grundläggande för ett rikt lokalt vardagsliv. Särskilt positivt är också om arbetstillfällen kan skapas nära där människor bor. Inom utvecklingsplanen finns områden för ett tillskott av ytterligare arbetsplatser och arbetstillfällen.

Huddinge har ett mycket diversifierat näringsliv och en bredd av branscher. Detta medför en mångfald av olika typer av jobb utifrån människors olika förutsättningar. Det är därför väsentligt att bidra till att skapa dessa möjligheter även fortsättningsvis. Det kan innebära en viss typ av branscher i bottenvåningar på bostadshus, t ex handel och service, men också att arbetsplatser kan tillskapas inom dedikerade verksamhetsområden som också möjliggör för andra branscher.

Förslag på ytor för olika typer av arbetsplatser redovisas i kapitel *Sammanhängande & Levande*.

Trångsund torg. Foto: Maja Brand.

2. Skapa social sammanhållning och goda livschanser

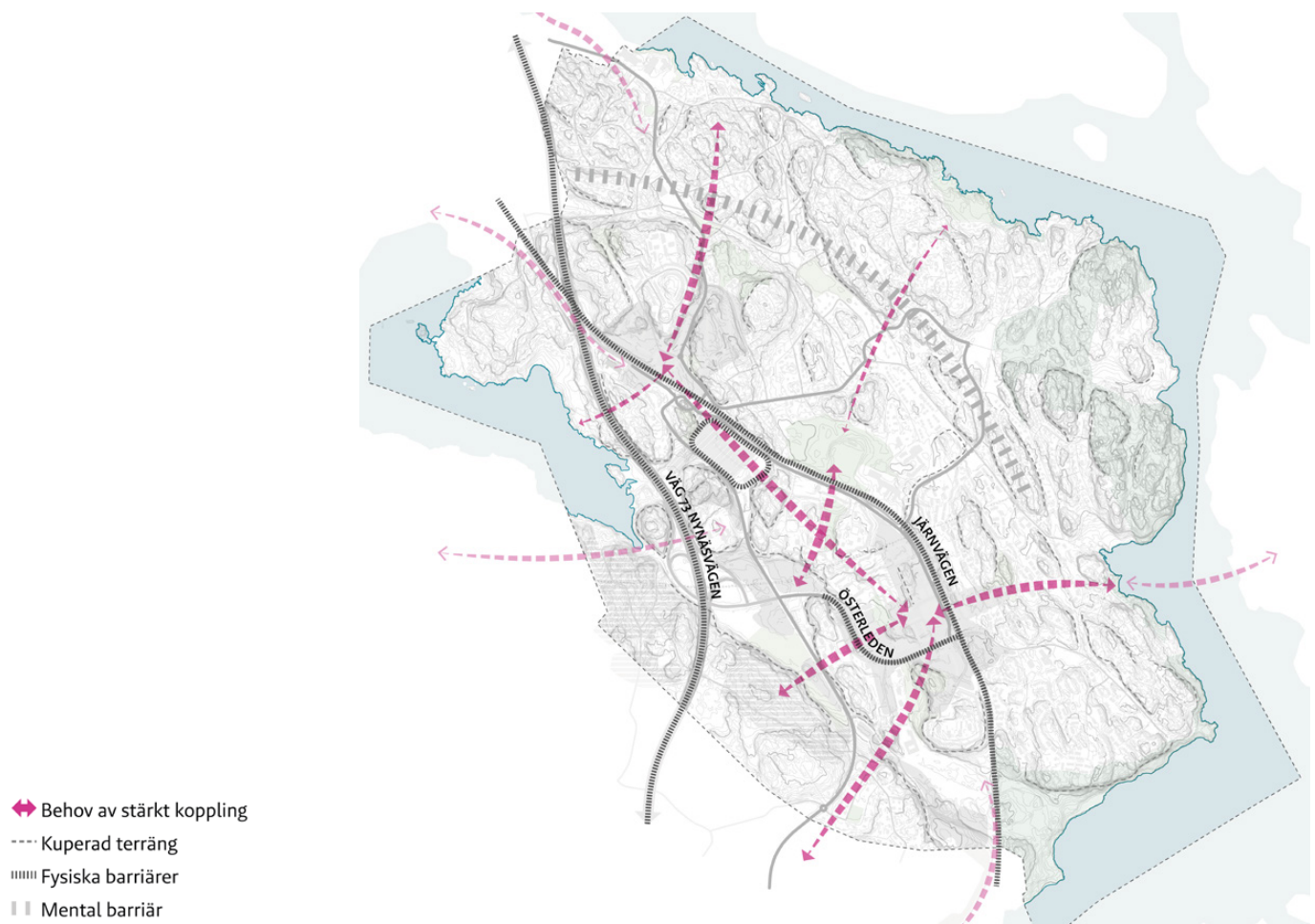
Dagens kvaliteter och utmaningar

Inom Skogås och Trångsund som helhet finns en variation av boendeformer. Samtidigt är området segregerat mellan ensidiga bostadsområden. Vissa områden lider av "Lyckoparadoxen", där hushåll med svag socioekonomisk status tenderar att flytta när deras ekonomiska situation förbättras. Detta försvårar förbättring av socioekonomiska förhållanden i dessa områden och leder till ojämlika livschanser för barn. Fysiska hinder som järnvägen, Nynäsvägen och Österleden utgör barriärer i området. Mentala gränser uppkommer också mellan villa- och flerfamiljsbebyggelse. En av de stora utmaningarna är att minska segregationen och skapa en mer sammanhållen stadsstruktur.

Med goda livschanser syftas till att alla oavsett var de bor ska ha lika möjligheter till utbildning, hälsa, trygghet och andra viktiga aspekter för deras utveckling och framtid. Inom fysisk planering kan detta innebära att skapa en miljö där barn har tillgång till service och aktiviteter oavsett vilket område de bor i. Man bör exempelvis skapa en blandning av olika bostadsformer för att undvika att skapa ensidiga bostadsområden.

Binda samman områdets delar

För att uppnå bättre sammanhållning i den fysiska strukturen och öka orienterbarheten i områdena behöver huvudstråken mellan Trångsund och Skogås men också närliggande områden som Farsta och Länna utvecklas till attraktiva stadsrum som förbinder kommundelarna med varandra.

Karta som visar barriärer och behov av starkt koppling inom området.

Ett arbete för att överbrygga barriärer och stärka rumsliga kopplingar medför inte i sig att de socioekonomiska skillnaderna försvinner men kan däremot bidra till att öka rörelserna mellan kommundelarna. När människor möts och upplever olika delar av staden finns också en möjlighet att mentala barriärer successivt bryts ner, med ökad förståelse och minskad stigmatisering som följd. Forskning visar också att sådana kontakter ökar människors benägenhet att flytta mellan stadsdelar. På sikt kan det förhoppningsvis bidra till att minska bostadssegregationen.

Blandade upplåtelseformer och hustyper

Att öka blandningen av upplåtelseformer, storlekar, hustyper samt prisklasser har betydelse för att minska områdets sociala barriärer och ökar möjligheterna att bo kvar inom områdena. Det ska finnas boende för alla livsskederna, från unga som flyttar hemifrån till barnfamiljer, par som får fler barn eller som separerar, eller äldre som flyttar till mindre. En blandning av boendemöjligheter är viktigt i socioekonomiskt svaga och starka områden för att underlätta kvarboende vid förändrade livssituationer. Kvinnor i socioekonomiskt starka

områden drabbas oftare av brist på blandning, då de på grund av lägre medelinkomst ofta efterfrågar mindre bostäder vid till exempel separationer. Det ska finnas möjligheter för boende i socioekonomiskt svaga områden att göra bostadskarriär och finna större bostäder och olika upplåtesleformer i närområdet.

En jämnare fördelning av boende och socioekonomiska förhållanden i alla områden kan bidra till mer jämlikhet och trygghet för alla, oavsett kön eller ekonomisk ställning. Oavsett upplåtelseform är fler bostäder i Trångsund och Skogås positivt då det kan skapa underlag för service och ett utvecklat näringsliv. I kapitel *Sammanhängande & Levande* beskrivs mer konkret hur man avser arbeta med dessa frågor i den fysiska strukturen.

Utvecklingsplanen lyfter hur kommundelen ska bli sammanhängande genom att ta bort barriärer och blanda bostäder vidare i kommande kapitel där förslag för den fysiska utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur beskrivs.

3. Öka tryggheten hela dygnet, året om

Dagens kvaliteter och utmaningar

Det finns utmaningar när det gäller upplevelsen av otrygghet som kan påverkas av både områdets rykte och av faktiska händelser. Skogås och vissa delar av Trångsund har offentliga miljöer som är slitna och eftersatta, särskilt i centrum som fungerar som ett skyltfönster för besökare. Det kan förstärka känslan av att platsen inte är prioriterad, medan en välskött miljö kan förbättra självkänslan och stoltheten hos människor.

Trygg arkitektur

Det är viktigt att ny bebyggelse genomsyras av ett trygghetsperspektiv och att nya platser ges en brottsförebyggande utformning. Det handlar bland annat om "ögon mot gatan", levande bottenvåningar, mångfald av funktioner och målpunkter, orienterbarhet och valmöjligheter, belysning, överblickbarhet och siktlinjer. Dessa perspektiv lyfts också i kapitel *Sammanhängande & Levande*. Även drift och underhåll är viktigt, då områden som upplevs som välskötta och omhändertagna bidrar till trygghetskänslan.

Trygghet genom samverkan

Samverkan mellan kommunen, polisen, fastighetsägare och det civila samhället är viktigt för att skapa trygghet på både kort och lång sikt. Ett exempel på positiv samverkan är Föreningen Samverkan Huddinge, som genomför trygghetskapande åtgärder i olika områden i kommunen. Målet är att göra områdena mer attraktiva att bo och verka i samt att fungera som en plattform för samarbete.

För att öka motståndskraften inför framtida kriser kan man skapa "resilienshubbar" - lokala mötesplatser som stärker det sociala kapitalet och kan fungera som sambandscentraler vid kriser. Vanligtvis används skolor och andra offentliga byggnader som sådana platser i krisfall. Men det är också viktigt att ha hubbar eller mötesplatser som fungerar även utanför kriser, genom att främja det sociala kapitalet genom nätverk och kontinuerliga kontakter som bygger förtroende och ökar den kollektiva förmågan att samarbeta och lösa gemensamma problem.

Skogås torg. Foto: Maja Brand.

GRÖNSKANDE & HÄLSOFRÄMJANDE

- en struktur som gynnar rekreation och biologisk mångfald

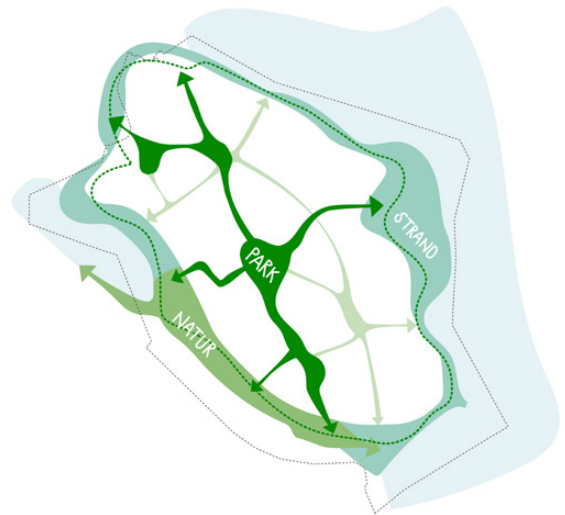
En hållbar grön- och blåstruktur handlar om att ge möjlighet till såväl människors rekreation i naturen och grönska i stadsmiljön, som levande ekosystem, ren miljö och förmåga att stå emot och återhämta sig från framtida klimatutmaningar. Dessa brukar benämnas ekosystemtjänster vilket innefattar de förmåner och resurser som människor får från naturen, exempelvis vattenrening, pollinering och reglering av klimatet. Grönstrukturen bör planeras så att ekosystemtjänster kan bevaras men också nyskapas. (Mer om detta finns att läsa i "En strategisk grönstruktur för Skogås och Trångsund" (Ekologigruppen 2021)). Detta kapitel behandlar de gröna strukturerna som i planerings-sammanhang huvudsakligen inbegriper grön allmän platsmark, naturreservat och annan natur, men också grönska i gatumiljöer och på torg.

Levande natur och varierande parktillgång idag

Skogås och Trångsund har fantastiska naturresurser genom närheten till Ågesta friluftsområde och Drevvikens stränder. Det finns flera naturreservat inom och intill området och en mängd mindre grönytor med varierande naturvärden insprängt bland bebyggelsen. Parktillgången är god i centrala Skogås men något sämre i Trångsund. I de två centrumområdena råder det brist på grönska och träd då ytorna till stor del är hårdgjorda.

Struktur av sammanlänkade parker imorgon

Den föreslagna strukturen bygger på tre principer: **Yttre strand- och naturstråk:** ett yttre blågrönt stråk som lockar till rekreation i naturen och där vattenkontakt stärks och tillgängliggörs. **Centralt parkstråk:** Ett pärlband av centrala parker med Nytorps Mosse som nav utvecklas med höjd standard och nya funktioner.

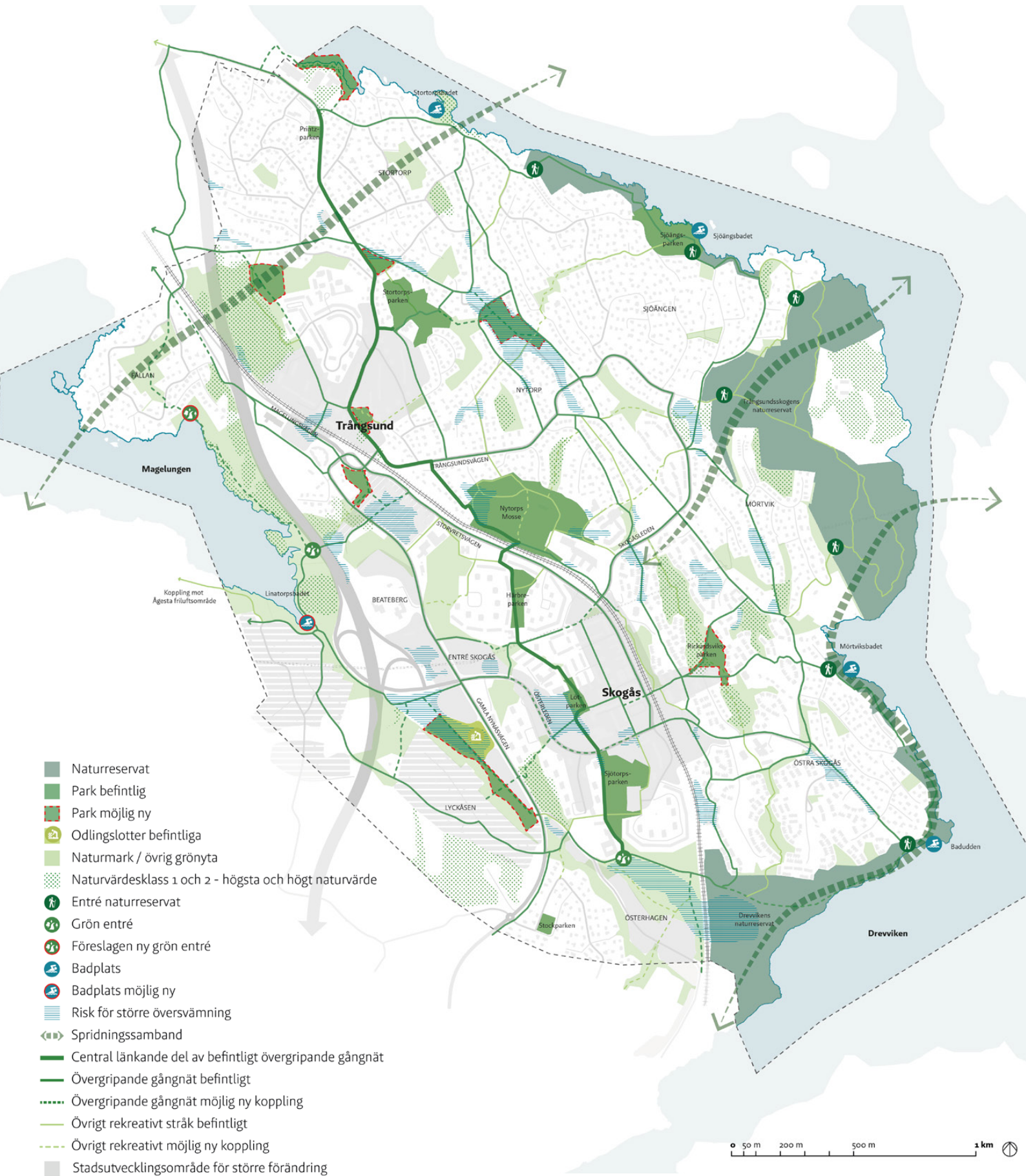
Konceptkarta för grönskande & hälsofrämjande

Gröna länkar: mellan det centrala parkstråket och det yttre naturstråket fokuseras det på stärkta kopplingar för ökad trygghet och tillgänglighet.

Utöver de strukturella principerna föreslås ett tydligt fokus på att öka den biologiska mångfalden och andelen grönska i de centrala, mera tätbebyggda områdena, med större tillgång till ekosystemtjänster som följd. Det är också viktigt att med varje utvecklingsprojekt ha målet att förbättra mark- och vattenkvaliteten i området.

Strategier Grönskande & Hälsofrämjande

1. Öka rekreativiteterna nära bebyggelsen
2. Skapa gröna miljöer med hög biologisk mångfald
3. Främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall

1. Öka rekreativsmöjligheterna nära bebyggelsen

Dagens kvaliteter och utmaningar

Skogås och Trångsund har många uppskattade parker, badplatser, naturområden och leder. Parktillgången är god i centrala Skogås medan tillgången till park, framförallt lekplatser, är något sämre i Trångsund och i stora delar av småhusbebyggelsen.

Förstärk ett yttre strand- och naturstråk

Det yttre stråket runt Trångsund och Skogås sammanfaller i stora delar med Huddingeleden och knyter samman skyddade naturområden, badplatser och parker längs med vattnet. Genom att åtgärda ett antal svaga länkar och tillskapa rekreativa funktioner kan det yttre blågröna stråket stärkas ytterligare. Följande prioriteringar föreslås:

- Badplatser och vattenkontakt tillgängliggörs för fler: Badplatserna Stortorpsbadet, Sjöängsbadet, Mörtviksbadet och Badudden är målpunkter som tillsammans med naturen längs Drevviken bidrar till rörelse i riktning ut från centrum. Satsningar på baden och stråken till dem föreslås prioriteras. Badplatser underhålls och utvecklas enligt kommunens badplatsprogram (2015). Bland annat handlar det om tillgänglighetsanpassning och skyltning. I programmet pekas även Linatorpsbadet ut som en potentiell framtida närbadplats vid Magelungen sydöstra spets. Den skulle kunna bli en målpunkt vid förbättrade kopplingar mot Magelungen men lämpligheten behöver utredas vidare.

- Välkomnande entréer till naturen: tillgängligheten till de tre större naturområdena Drevvikens naturreservat, Trångsundsskogens naturreservat och Ågesta friluftsområde och friluftsgård kan förbättras genom tydliga entréer som även kan erbjuda olika aktiviteter som information, picknickplatser, lek eller utegym.

- Park och dagvattenanläggning vid Entré Skogås: beroende på hur omfattande utvecklingen blir

vid Entré Skogås behöver tillgången på park anpassas och tillgodoses i relation till bebyggelsen. Förslagsvis förläggs en större park med integrerad dagvatten- och skyfallshantering i i områdets låglänta sydöstra delar, och blir därmed en viktig länk mellan sjöarna samtidigt som vatten kan fördröjas. (Se även Huddinges parkprogram). Det befintliga odlingsområdet föreslås bevaras.

- Strandparken vid Stortorps sjukhem utvecklas till en egen målpunkt med koppling vidare till strandpromenad vid Drevviken med många stora ekar och nyanlagda Klockelund i Farsta, norr om planområdet.

- Kommunen har även ambition om en mer anlagd gångkoppling längs Magelungens östra strand och genom Fällan vilket är en utredningsfråga inför den fortsatta planeringen.

Karta som visar det yttre strand- och naturstråket som syftar till naturupplevelse och rekreation i naturområdena kring bebyggelsen.

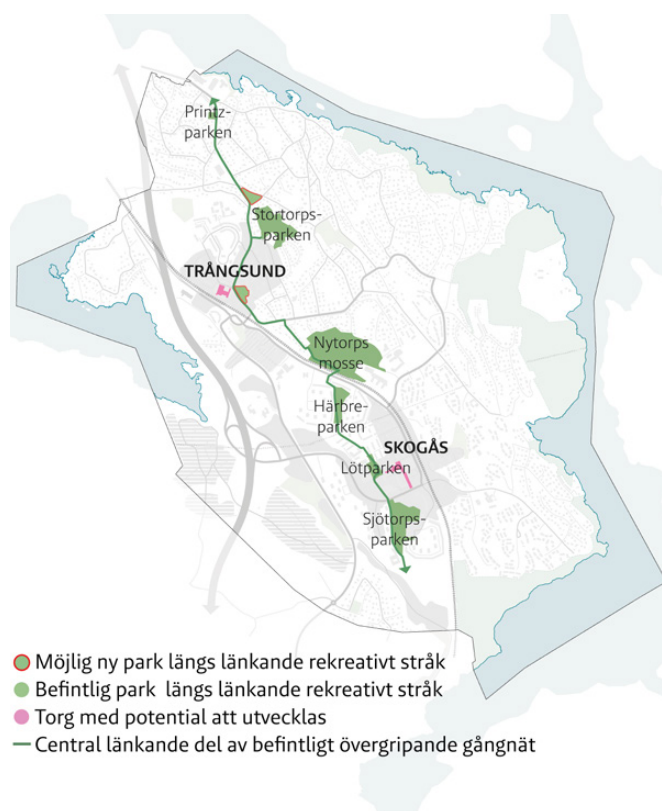
Förstärk ett centralt parkstråk mellan Skogås och Trångsund

Förtätning innebär ett större användartryck på de gröna miljöerna och tillgången till parkmark behöver följa med bebyggelseutvecklingen. Det är inte lämpligt att exploatera befintlig parkmark utan tvärtom bör tillgången till kvalitativa grönytor ökas när bostäder tillkommer. Det kan ske genom förädling av befintliga naturområden, utveckling av befintliga parker och till viss del även omvandling av hårdgjorda ytor.

Förslaget bygger på ett pärlband av parker med ett sammanlänkande rekreativt stråk som löper centralt genom området och bidrar till en rörelse in till och mellan de centrala delarna. Detta parkstråk är tänkt att länka de gröna mötesplatserna i de tätbebyggda områdena genom en trygg och omsorgsfullt gestaltad koppling mellan Skogås och Trångsund, från Sjötorpsparken i söder via Lötsparken, Härbreparken, Nytorps mosse och vidare till Stortorpsparken och Prinzparken. Det är i stora delar tillgängligt idag men standarden behöver höjas på sina ställen och framförallt finns potential att utveckla de parkmiljöer som finns längs med stråket. Följande prioriteringar föreslås (se även Huddinge kommuns Parkprogram (2015) och Lekplatsprogram (2013) för mer detaljerade beskrivningar av parkerna och lekplatserna).

- Utveckla Nytorps mosse som central mötesplats genom drift, underhåll och tillägg anpassade efter behov, med ett inkluderande perspektiv och med särskilt fokus på barn och ungas mötesplatser.
- Utveckla en liten fickpark vid Trångsund centrum med lek- och sittplatser i lummig miljö.
- Utöka Stortorpsparken som central mötesplats med fler användningsområden och parkkvaliteter samt förbättra tillgängligheten och kopplingar till fler omkringliggande gator. Det är viktigt med vistelsevärden även när inga evenemang pågår, till exempel möjligheter till picknick, lek och andra fysiska aktiviteter.

- Bevara och underhåll Härbreparken som en populär närpark och områdeslekplats.
- Utveckla Lötsparken med fokus på unga, kultur, rörelse, idrott och lärande.
- Stärka och bevara värdena i Sjötorpsparken med den nya lekplatsen ("Matteparken").
- Åtgärda brister i tillgänglighet och trygghet generellt längs stråket, bland annat vid tunneln under Nynäsbanan/Storvretsvägen och kraftledningsgatan i Skogås. Man bör även arbeta för att tillgänglighetsanpassa ej tillgängliga lutningar inom Skogås.
- Punktvisa tillägg som mindre lekobjekt, sittplatser eller utomhusträning bidrar med att befolka stråket och göra det till en målpunkt i sig. Även gallring och nyplantering samt översyn av belysning är värdefulla åtgärder.

Karta som visar det centrala parkstråket med fokus på stärkta rekreativa kvaliteter nära den tätaste bebyggelsen.

Förstärk gröna länkar mellan centrum och naturen

Tillgängligheten till naturen prioriteras genom förbättrade trygga och orienterbara gångvägar och stråk samt ett nätverk av tillkommande stigar och mindre lokala parker i de omgivande bostadsområdena. Belysning, förbättrad skyltning till naturen och gestaltningselement som markerar och tydliggör de viktigaste stråken mot vattnet kan också bidra. Vi planerar nya bostäder och grönområden så att alla Huddingebor har nära till ett grönområde. Från bostaden bör det vara max 300 meter till ett mindre grönområde och max 800 meter till ett större grönområde.

- Kopplingar till Magelungen: Magelungens lågt utnyttjade potential kan nyttjas mer genom att göra det enklare att nå sjön från bland annat Trångsunds centrum. En genare gångväg i en naturpark föreslås på berget mellan Trångsunds industriområde och Trångsunds överfart för att göra avståndet kortare. Här finns potential till naturlek och andra rekreativmöjligheter tillsammans med ett gångstråk som tar sig ner längs med sluttningen och ger en koppling mellan Trångsund centrum via bron över järnvägen och vidare ner mot Magelungen. Detta ger också i förlängningen bättre tillgång till Ågesta stora friluftsområde.

- Kopplingar till Drevviken: Flera nya rekreativa gångstråk som kompletterar befintliga gator och bidrar till en större finmaskighet föreslås. Bland annat från Sjöängsparken via ett smalt grönstråk till Prästkragsvägen och vidare mot Nytorps Mosse. Vidare föreslås en stärkt koppling till entrén till Trångsundsskogens naturreservat genom en liknande gångstig för rekreativt syfte från Piruettvägen/Mörtviksvägen till Gärdesvägen. Utveckling av Rickardsviksparken föreslås också samt alternativa placeringar för lekplats i Trångsund. Koppling till strandpromenad i norr görs bland annat genom nytt gångstråk som knyter Prinzparken till

strandparken vid Stortorp sjukhem. Det föreslås också ett nytt gångstråk genom skogsområdet norr om Trångsund centrum mot Forsfararvägen.

- Lokala, mindre parker i småhusbebyggelsen anpassas till bebyggelsens behov/nåbarhet, särskilt områden som bidrar till nätverket av stigar som leder ut till naturen prioriteras. Analysen av park- och lekplatstillgång visar att Mörtvik, Drevviksstrand, Fällan, Lyckåsen samt delar av Sjöängen inte uppnår de kommunala riktlinjerna för närhet till en anlagd park på kommunal mark. I dessa områden finns mindre parker med viss anläggningsgrad som ägs och sköts av lokala föreningar och/eller samfälligheter, vilket innebär att boende där har en viss parktillgång men som kan behöva förstärkas i strategiska lägen.

Karta som visar den finmaskiga stråkstrukturen med länkar som binder samman de gröna kvaliteterna till en helhet.

2. Skapa gröna miljöer med hög biologisk mångfald

Dagens kvaliteter och utmaningar

Skogås och Trångsund är till stor del grönskande och hyser höga naturvärden, som i Trångsundsskogens och Drevvikens naturreservat. I de mer tätbebyggda delarna kring de två pendeltågsstationerna är dock bristen på grönska och biologisk mångfald påtaglig. Här finns potential att utveckla stadsmiljön med gröna förtecken. Utvecklingsplanen pekar ut ett antal fokusområden/åtgärder för att göra detta.

Satsa på utveckling av biologisk mångfald med särskilt fokus på de tätbebyggda områdena

Eftersom det är i de centrala delarna som bristen på grönska är som störst är satsningar särskilt viktiga här. Det finns många åtgärder som kan gynna mångfald inom tätbebyggda områden. Att på allmän plats plantera fler olika typer av växtlighet, exempelvis gatuträd, busk- och perennplanteringar och ängsvegetation samt se till att erbjuda ett brett urval av olika arter stärker den biologiska mångfalden. Detta knyter ihop grönstrukturen och skapar fler livsmiljöer och föda för olika arter.

Även gröna biotopk, gårdar med biotopträdgårdar, ängsmiljöer samt småmiljöer för insekter och andra landskapselement på kvartersmark är värdefullt för att skapa variation och biologisk mångfald - också inom den byggda miljön.

Genom att skapa vattenmiljöer, till exempel dammar och våtmarker, erbjuder man livsmiljöer för vattenlevande arter såsom fiskar, grodor och fåglar och ökar den biologiska mångfalden. Även integrering av dagvatten- och skyfallshantering i grönstrukturen genom öppen dagvattenhantering eller skelettjord bidrar till såväl en rikare ekologi i staden som till rekreativa värden, se vidare kommande uppslag.

Varför främja biologisk mångfald?

Miljöer med hög biologisk mångfald utmärks av en mångfald av arter och livsmiljöer, vilket är avgörande för att upprätthålla livet och skapa en balanserad natur. Förutom det självklara värdet för växt- och djurlivet ger dessa miljöer även betydande fördelar för människor. Forskning visar att sådana miljöer kan minska stress, öka kreativiteten och förbättra hälsan. Genom att besöka biologiskt rika miljöer kan människor också få en djupare förståelse för betydelsen av levande ekosystem och vårt beroende av dem. Genom att främja biologisk mångfald kan vi skapa en hälsosammare och mer hållbar värld för oss själva och andra arter.

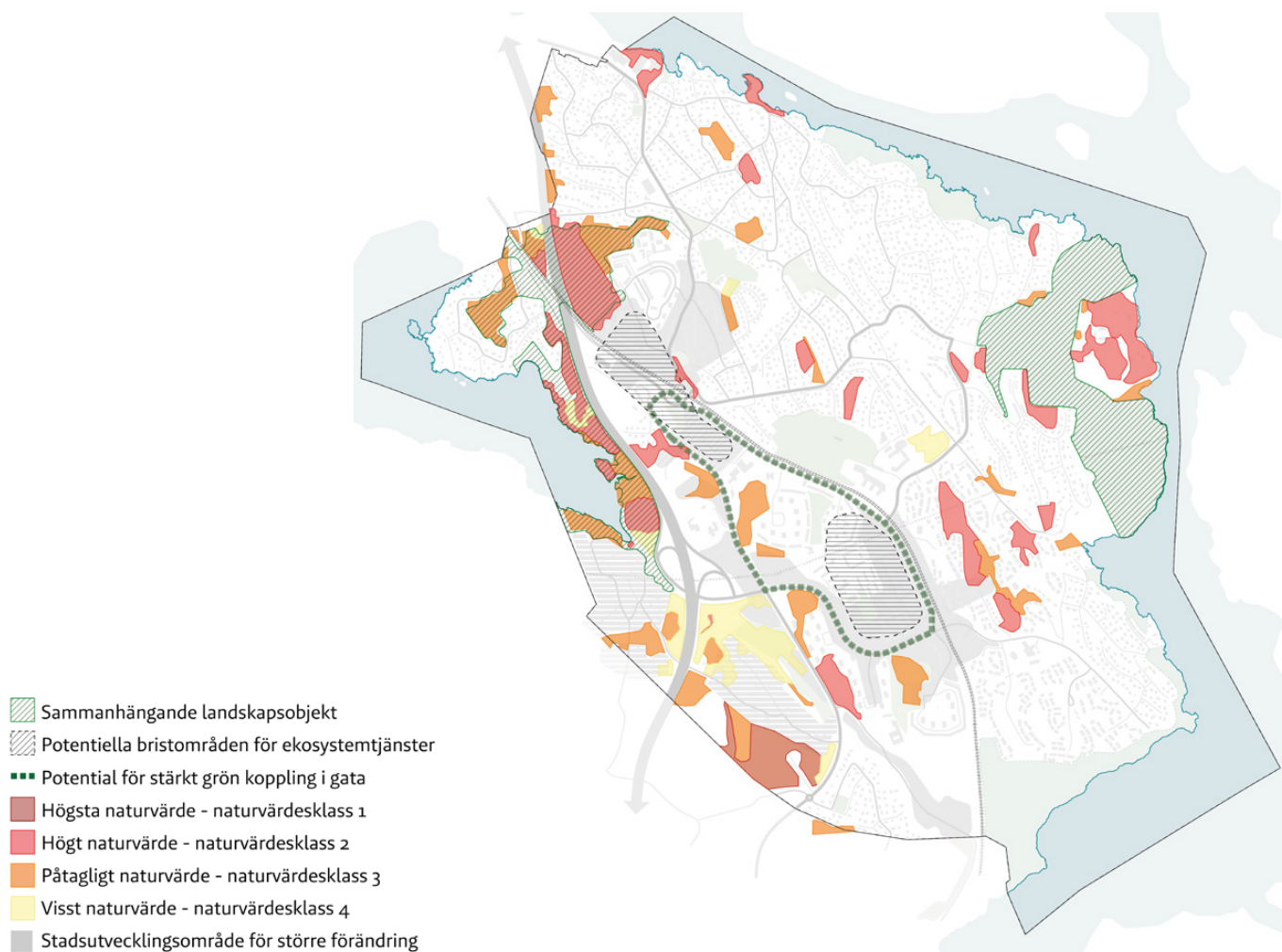
Andra åtgärder som kan nämnas är användning av naturliga material som trä, sten och jord vilket kan hjälpa till att skapa livsmiljöer för många olika arter, inklusive fåglar, insekter och smådjur.

Fler tips för att främja den biologiska mångalden kan läsas i Ekosystemtjänstanalysen "En strategisk grönstruktur för Skogås och Trångsund" (Ekologigruppen 2021).

Ta hand om befintlig natur och träd som en kvalitet i miljöerna som utvecklas

Det finns många värdefulla träd, främst ek och tall, inom den täta bebyggelsen samt sammanhållen naturmark på höjderna mellan tomterna i villaområdena. Dessa gröna kvaliteter ses som viktiga byggstenar vid utveckling av området. Alléer, gamla ekar och tallar skapar karaktär och ekologiska värden och bör värnas i så stor utsträckning som möjligt. I sista hand, om det inte är möjligt att undvika att naturvärden skadas eller tas bort, ska dessa kompenseras.

På den större skalan är det viktigt att bevara men också tillskapa spridningsvägar för arter för att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden i området och regionen. Starka spridningssamband bevaras och de svaga spridningssambanden stärks

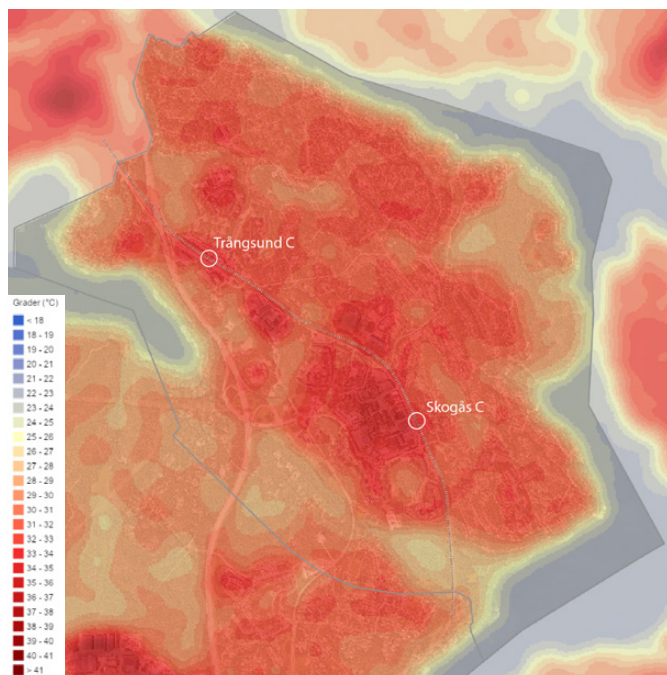
Karta som visar föreslagna fokusområden för satsning på tillskapande av biologisk mångfald.

genom planens förslag på utveckling av biologisk mångfald inom planområdet. Eventuella intrång i spridningssamband ska föregås av utredningar om hur skada kan undvikas och i sista hand kompenseras.

Vid detaljplanering och planprogram tas riktade utredningar fram för att säkerställa att hänsyn tas till de naturvärden, arter och livsmiljöer med mera som har pekats ut i naturvärdesinventeringen. Särskild hänsyn bör tas till områden med rödlistade arter och naturvårdsarter med mycket högt indikatorvärde och stora, sammanhängande naturområden bibehålls intakta.

Gamla ekar utgör viktiga livsmiljöer och är viktiga för den biologiska mångfalden. Vy vid Sjöängsparken. Foto: Maja Brand

Värmelekta max yttemperatur, som visar skillnad i temperatur mellan tätbebyggda områden och dem med småskalig bebyggelse och grönområden. Ju mörkare röd färg, desto högre temperatur.

Säkerställ stadsgrönska för reglering av lokalklimat

Tätbebyggda områden är ofta bristområden för ekosystemtjänster. Exempelvis har Skogås och Trångsund centrum (och stråket mellan dem) enligt ekosystemtjänstanalysen en stor andel hårdgjorda ytor och tak vilket minskar tillgången på svalka under heta somrardagar. Detta kan leda till värmeöar, det vill säga områden där temperaturen är betydligt högre än i omgivningen. Värmeöar uppstår när stadens infrastruktur lagrar och avger värme, vilket höjer temperaturen lokalt. Genom tillförande av grönska och framför allt träd med skuggande kronor kan risken för att det bildas värmeöar minskas. Även övriga ekosystemtjänster stärks på detta vis och vi skapar nya kolsänkor som bidrar till att minska den byggda miljöns klimatpåverkan.

Typiska villa- och småhusområden präglas idag av betydligt mildare lokalklimat än utvecklingsplanens två centrumområden (i

synnerhet Skogås), där de senare kan ha flera grader högre temperatur. Utvecklingen av området ska bidra till att säkerställa alla människors rätt till en hälsosam livsmiljö, oavsett inkomstnivå, genom att öka grönskan och minska värmeeffekter i tätbebyggda områden. Värmelekteringen i ekosystemtjänstanalysen visar tydligt behovet av att bevara befintliga grönområden, samt att tillskapa ny grönska i områden som utvecklas inom planens område.

Använd grönytefaktor och andra styrmedel för att öka andelen grönska.

Det bör vara en ambition att använda effektiva styrmedel för att säkerställa att de gröna perspektiven genomsyrar den fortsatta planeringen.

Det finns olika verktyg för att göra detta. Ett sådant är grönytefaktor, vilket är ett mått på de gröna kvaliteter som finns i en stadsmiljö. Det mäts vanligtvis som andelen grönytor som finns i förhållande till den totala ytan av ett område. Ju högre grönytefaktor, desto större är mängden vegetation och desto bättre är dess förmåga att påverka stadens klimat genom att absorbera koldioxid och luftföroreningar, minska värmeöar och öka luftfuktigheten. En hög grönytefaktor har också positiva effekter på människors hälsa och välbefinnande genom att skapa en mer attraktiv och hälsosam miljö för rekreation och fysisk aktivitet. Grönytefaktor kan tillämpas både på allmän plats och på kvartersmark.

En enkel tumregel för att kunna uppnå många av de ekosystemtjänster som växtligheten bidrar med är att uppnå 30 procent krontäckningsgrad inom ett område. Krontäckningsgrad innebär den andel av all mark inom ett område som täcks av kronorna på träd och större buskar och är relativt enkelt att räkna fram genom analys av flygfoton.

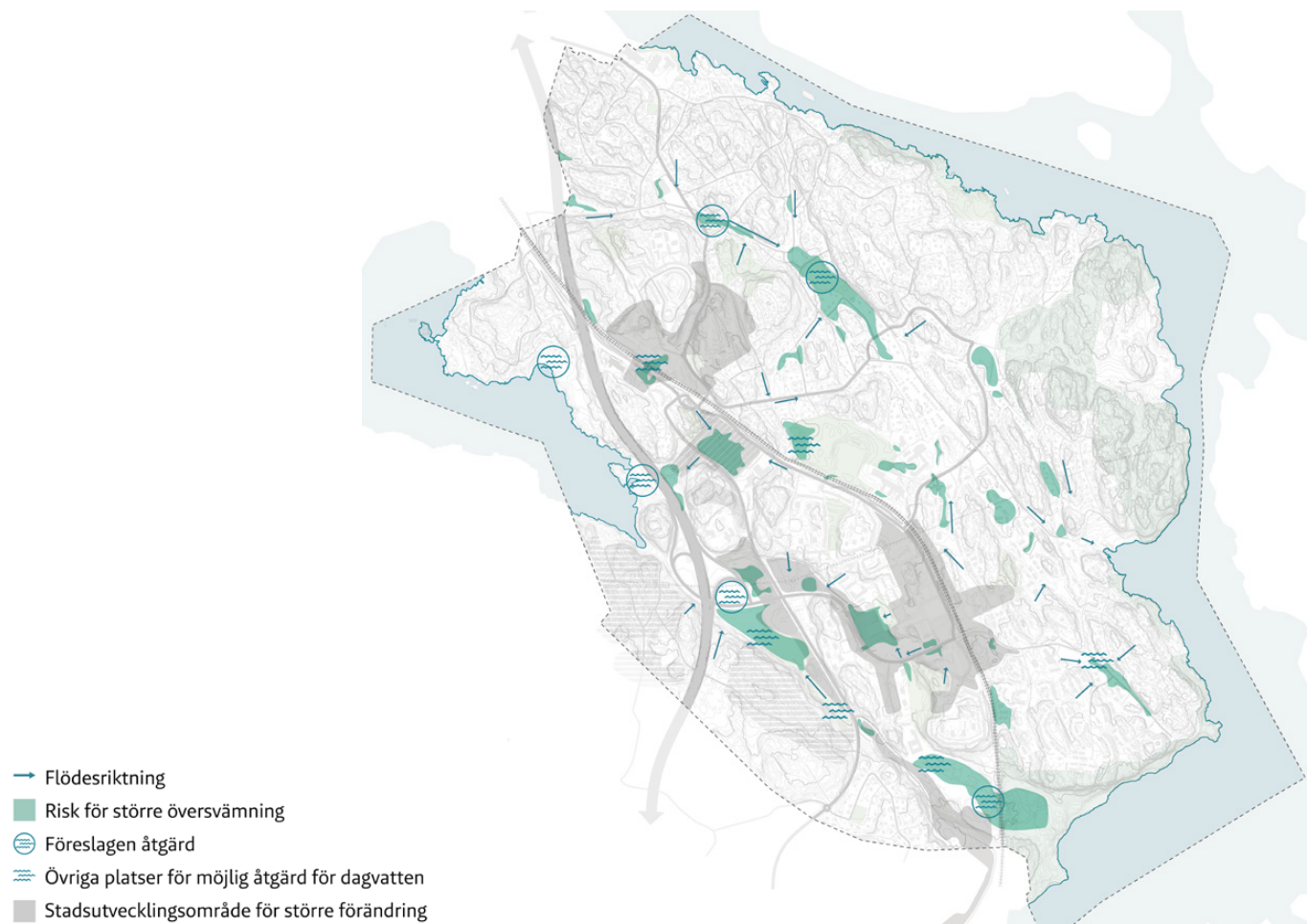
3. Främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall

Dagens kvaliteter och utmaningar

Läget mellan två sjöar och det karaktäristiska sprickdalslandskapet innebär att Skogås och Trångsund präglas av utmaningar kopplade till vattenhantering. Både Magelungen och Drevviken har bristande vattenkvalitet och i landskapets många lågpunkter kan nederbörd ansamlas som leder till översvämningar. Utvecklingsplanen ger därför förslag på storskaliga åtgärder som ska leda till renare vatten och ett samhälle som står rustat för intensiva skyfall. Planen belyser också de mervärden som en genomtänkt vattenhantering kan åstadkomma.

Renare sjöar och vatten

Dagvatten - det vatten som rinner längs hårda ytor som byggnader och gator - för med sig föroreningar som så småningom hamnar i grundvatten, vattendrag och sjöar - som Magelungen och Drevviken. Historiskt sett har dagvattnet bidragit till att båda sjöarna präglas av övergödningsproblematik till följd av för höga fosforhalter, samt förhöjda halter av ett flertal miljögifter i vatten, sediment och fisk. Med juridiska termer säger man att sjöarna inte uppnår god status enligt våra lagstadgade miljö kvalitetsnormer. Den trenden ska kommande detaljplanering bidra till att vända, då det numera råder krav på lokal vattenrening och förbud mot åtgärder som riskerar våra vattenförekomsternas möjlighet att uppnå god status. Ytterligare ett redskap att uppnå

Karta som visar översvämningsområden och behov av skyfallsåtgärder.

renare vatten har tagits fram i form av lokala åtgärdsprogram för sjöarna, där förslag på större anläggningar för dagvattenhantering presenteras, såsom sedimentationsdammar eller våtmarker. Platser som är lämpliga för detta ändamål pekas ut på kartan på föregående sida. Exempelvis finns ett förslag på en sådan anläggning utpekad väster om Trångsunds verksamhetsområde, där det finns behov av att rena dagvattnet från området innan det når Magelungen.

Skyfallsanpassning för trygghet och robusthet

I framtiden förväntas skyfallen bli fler och värre i takt med att klimatet förändras. I kombination med svårare skyfall medför den lokala geografien i utvecklingsplanens område stora utmaningar, då dess många lågpunkter antingen är bebyggda eller planeras bebyggas, samtidigt som man behöver förhålla sig till översvänningsrisker.

Tillsammans med utvecklingsplanen har en skyfallskartering genomförts, där de områden som är mest benägna att översvämmas vid kraftiga skyfall har identifierats. För att säkerställa samhällsviktiga funktioner och undvika skador på byggnader, infrastruktur och människor behöver de stora vattenmängder som alstras vid kraftiga regn ledas till ytor där de inte orsakar några störningar. Sådana ytor har markerats ut i kartan här intill. I den mindre skalan behöver översvänningsrisker till följd av skyfall beaktas i planprogram och detaljplaner.

Multifunktionell vattenhantering

Hantering av dagvatten och skyfall integreras i grönstrukturen och när det gäller dagvatten även i gatumiljöer och på kvartersmark - där det framhävs som en resurs i den fysiska miljön. De grönytor som avsätts för vattenhantering ska även kunna erbjuda andra funktioner för människor och miljö. Det kan handla om att kombinera rekreativvärden i form av aktivitetsytor

Dagvattendamm i parkmiljö i Botkyrka. Foto: Erik Sundin.

med olika åtgärder för att öka infiltration och fördröjningsförmåga.

Våtmarker utgör naturliga ytor som är synnerligen effektiva på att fånga upp vattenburna föroreningar som fosfor och tungmetaller och kan dessutom bidra med biologisk mångfald, upplevelsevärden och upptag av växthusgaser med mera. Där man ändå behöver avsätta ytor för skyfalls- eller dagvattenhantering kan det passa särskilt bra att anlägga våtmarker.

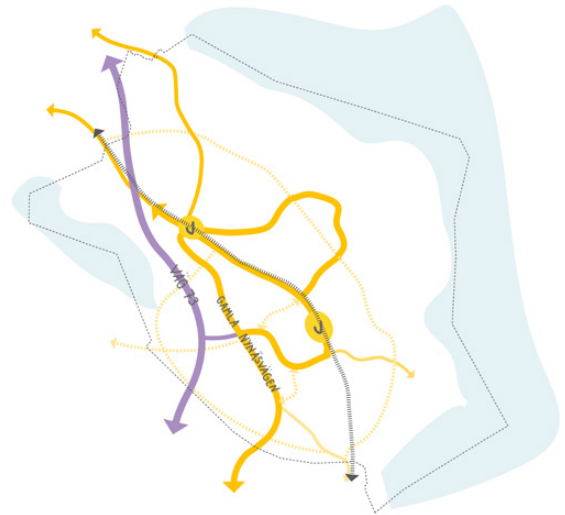
TILLGÄNGLIGT & NÄRA

-en struktur som gynnar tillgänglighet och hållbart resande

Ett hållbart transportsystem handlar om att bidra till resande som är mer energisnålt än idag genom att fler använder gång-, cykel- och kollektivtrafik och samtidigt tryggare och hälsosammare genom att exempelvis göra det enkelt att röra sig mellan platser och att skapa trygga stråk. Tillgänglighet handlar om hur lätt man kan nå det utbud som man önskar. Med en blandning av bebyggelse, arbetsplatser och service så ökar tillgängligheten samtidigt som behovet att transportera sig långa sträckor minskar. Sammantaget bidrar detta även till minskad klimatpåverkan.

God tillgång till kollektivtrafik men svårorienterad gatustruktur idag

Pendeltågssystemet är ryggraden i Skogås och Trångsunds transportstruktur och kollektivtrafiken är en förutsättning för många människor att klara sin vardag. Majoriteten av invånarna bor stationsnära vilket skapar goda förutsättningar för hållbart resande. Höjdskillnader och barriärer i form av infrastruktur samt trafikseparering i vissa delar gör att området är svårorienterat och det saknas i många fall tydliga stråk. Det innebär också ogena kopplingar och en upplevelse av att behöva ta omvägar för att nå sitt mål. Höjdskillnaderna kan också göra det svårt att skapa nya gena länkar, framförallt för gång- och cykeltrafik, men även för kollektivtrafik. Det finns goda kopplingar i nordsydlig riktning, men sämre förbindelser västerut mot Huddinge C. Nynäsvägen (73:an) är överbelastad längre norrut, därför är det viktigt att öka kollektivtrafikens attraktivitet i området. Särskilt med tanke på att såväl Farsta som Haninge utvecklas i hög takt.

Konceptkarta för tillgängligt & nära

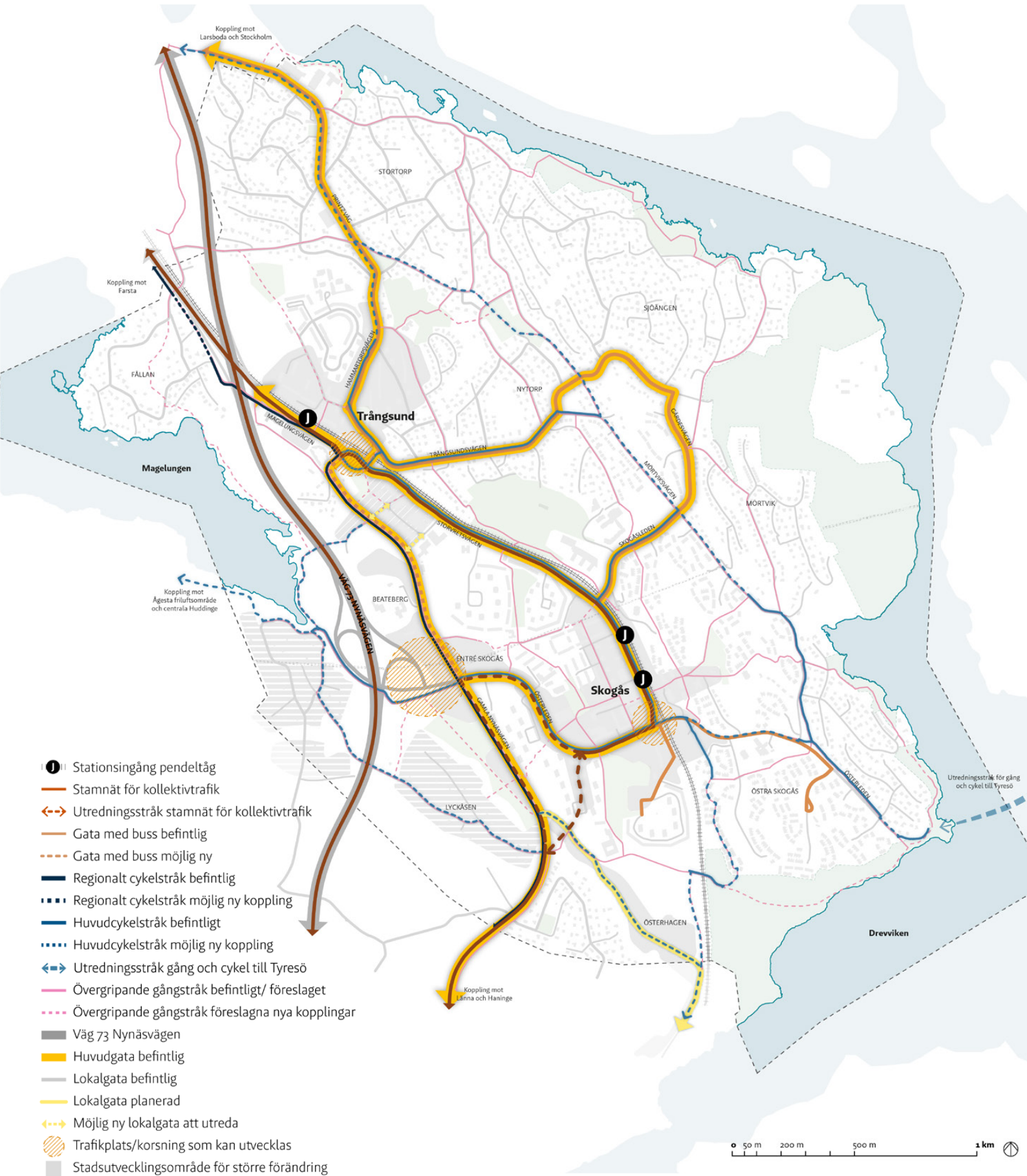
Ett tillgängligt nätverk imorgon

Det ska vara enkelt att välja hållbara färdmedel, därför lokaliseras huvudsakligen ny bebyggelse inom gångavstånd från kollektivtrafik. Infrastrukturen för hållbara färdmedel utvecklas så att dessa färsätt blir mer attraktiva, med prioriteringsordningen 1. gång, 2. cykel, 3. kollektivtrafik, 4. transporter och 5. privatbilism. Detta är särskilt viktigt i de stationsnära lägena där även ny bebyggelse planeras. Utvecklingsplanen relaterar till mål om ökad andel hållbara färdmedel i trafikstrategin och åtgärdsplaner, samt översiktsplanen.

Förslaget fokuserar på att förtydliga hierarkier mellan olika stråk och att med små insatser tillföra kopplingar som binder samman, skapar en större finmaskighet och därmed bidrar till ökad tillgänglighet och tydlighet.

Strategier Tillgängligt & Nära

1. Gestalta funktionella gaturum för vistelse
2. Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät
3. Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området
4. Utforma parkeringslösningar för ett hållbart resande

1. Gestalta levande gaturum som binder samman

Dagens kvaliteter och utmaningar

Huvudnätet för bil syftar till att utgöra länk till de olika delarna av området, viktiga målpunkter och det statliga vägnätet i form av Nynäsvägen. Denna har en viktig regional funktion men är samtidigt en kraftig barriär mellan kommundelarna och naturområdena runt Magelungen. Järnvägen utgör en barriär mellan olika delområden och övergångarna över eller under järnvägen kan upplevas som otrygga, särskilt på kvällen. De större vägarna inom området har breda gaturum och få entréer mot gatan och präglas ofta av trafikseparering, och anslutningar till huvudgator i området är platskrävande och utformningen påminner om motortrafikleders. Flera korsningspunkter är oattraktiva och otrygga kopplingar för gående och cyklister.

Tydliga huvudgaturum med vistelsevärden

För att förbättra området föreslås att huvudgatorna prioriteras för omvandling med målet att förändra vägmiljöer till mer gestaltade gaturum med blandtrafik. En viktig faktor att beakta är trygghetsaspekten, och därför behöver stora tomma ytor för trafik eller parkering byggas bort. En viktig del i omvandlingen är utveckling av bebyggelsen längs med gatorna, vilket beskrivs vidare i kapitel *Sammanhängande & Levande*. Man bör även sträva efter att tillföra nya gatuträd och bevara befintliga, samt ge plats för generösa gångytor, cykelbanor, sittplatser, platsbildningar, butiker och uteserveringar. På de platser där trafiksepareringen inte bidrar till målsättningen om sammanhållning och trygghet bör den arbetas bort. Där den däremot har avgörande betydelse för barns säkerhet eller rekreation kan den dock fortsatt vara positiv, exempelvis vid gångtunneln som förbinder Östra grundskolan med Sjötorpsparken.

Österleden, Storvretsvägen och Gamla Nynäsvägen föreslås alla kompletteras med ny bebyggelse och tillföra vistelsevärden samt integrering av trafikslag i gaturummet. I omvandlingen ingår

ofta komplettering av cykelstråken vilket beskrivs i strategi 2: Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät.

Entrén till Trångsund via Magelungsvägen förbi Trångsunds station har en stark trafikledskaraktär och föreslås utformas bättre anpassat till den låga hastigheten. Funktionen som avfart från väg 73 är viktig att behålla men gatumiljön behöver rustas upp för att skapa en välkomnande karaktär och tydliggöra att man närmar sig en stadsmiljö.

Utformningen av gaturummen och cirkulationsplatsen vid Entré Skogås bör studeras vidare i kommande planering då det är en betydande del i att göra platsen mer välkomnande.

Strukturen ska främja aktiva färdmedel som cykling. Foto: Maja Brand

- P** Infartsparkering befintlig
- Väg 73 Nynäsvägen befintlig
- Huvudgata befintlig
- Lokalgata befintlig
- Lokalgata planerad
- Möjlig ny lokalgata att utreda
- ⊘ Trafikplats/korsning som kan utvecklas
- Stadsutvecklingsområde för större förändring
- ▨ Utredningsområde för större förändring

Karta som visar huvudnätet för biltrafik.

2. Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät

Dagens kvaliteter och utmaningar

Det regionala cykelnätet knyter ihop Skogås och Trångsund med Haninge, Farsta och Stockholm. Genom området går det regionala cykelstråket i nordsydlig riktning, det är till stor del utbyggt men det saknas gena kopplingar såväl i norr vid Magelungsvägen som i söder mot Haninge. Standarden behöver också förbättras för att cykel ska bli ett attraktivt trafikslag för pendlingsresor. Tillgängligheten till det regionala cykelstråket är på vissa håll dålig på grund av barriärer i form av höjdskillnader och infrastruktur och en svårorienterad struktur med slingrande trafikseparerade matargator. I de centrala delarna av Skogås och Trångsund är gångnätet väl utbyggt men en stor del av det lokala gång- och cykelvägnätet går på mindre villagator med låga hastigheter där det saknas gångbanor. Här fungerar oftast cykling i blandtrafik väl men orienterbarheten behöver öka för att fler ska kunna hitta till rekreationsområden och andra målpunkter. Här saknas dessutom oftast utrymme att bygga separerade gångbanor och det är därför viktigt att tillse att den lugna trafikmiljön bibehålls.

Regionalt nät och huvudcykelnät kompletteras

Det finns en stor potential att öka cyklandet såväl inom utvecklingsplanens område som ut mot angränsande områden och mot Stockholm, men för det krävs att cykelnätets kvalitet höjs och att cykling prioriteras. Förslaget utgår från Huddinge kommuns cykelplan och gångplan med vissa tillägg avseende ytterligare utveckling till 2050. Det regionala cykelstråket till såväl Farsta som Haninge behöver stärkas. De två saknade länkarna, en i norr längs Magelungsvägen och en i söder, i gränsen mot Haninge kommun, föreslås byggas ut samt kvaliteten på befintliga delar mellan dem förbättras.

Även huvudcykelstråket längs Hammartorpsvägen, Printz väg och Stortorpsvägen föreslås byggas ut för att skapa ett stråk med såväl ihopsamlade

som regional funktion öster om järnvägen. Även Forsfararvägen kan vara ett viktigt lokalt stråk med en potentiell ny koppling till Norströms väg via grönområdet. Kopplingar västerut mot Huddinge behöver också förstärkas, genom en gång- och cykelväg genom Ågesta. På längre sikt kan en gång- och cykelbro till Tyresö utgöra såväl ett stråk för rekreation som ett regionalt cykelstråk.

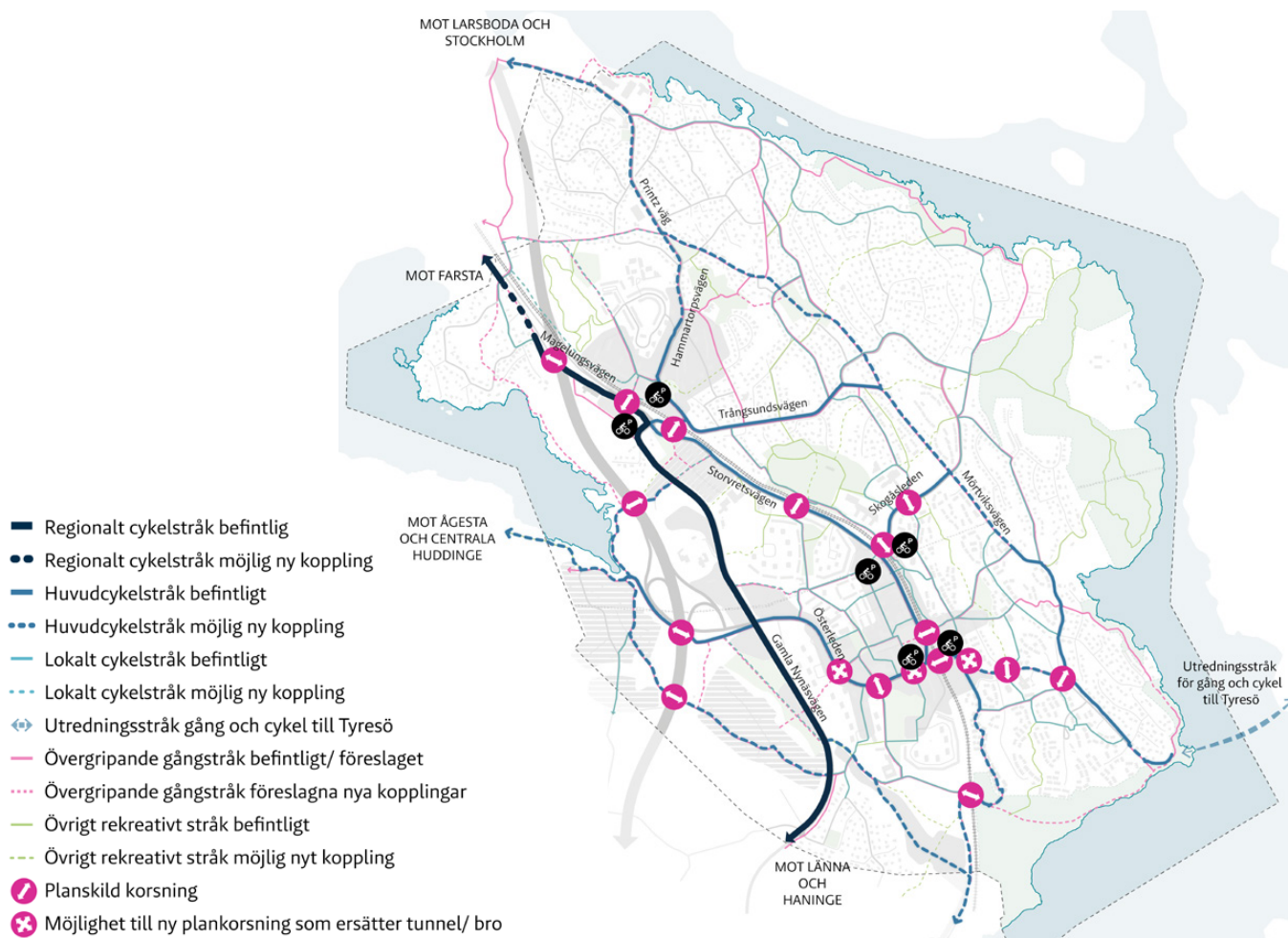
Huvudcykelnätet föreslås byggas ut och standarden förbättras genom exempelvis utbyggnad av saknade länkar, samt breddning och förbättrade passager där gående och cyklister är prioriterade. Stråken ska vara tydliga och enkelt orienterbara så att man leds mot kollektivtrafiken. Gång- och cykelvägen som idag snirklar sig fram och tillbaka på båda sidor om Österleden via tunnlar, byggs ihop till ett sammanhängande stråk, integrerat med gatan. Möjligheten att anlägga cykelstråk på båda sidor av Storrötsvägen bör undersökas för att skapa bättre framkomlighet för cyklister.

Gångnät och lokalt cykelnät kompletteras

Vägvisning för gång- och cykeltrafik kan behövas längs de stråk som kopplar till målpunkter såsom badplatser och entréer till naturreservat.

Lokala stråk i centrala Skogås utvecklas för bättre tillgänglighet och utvecklad rumslig gestaltning. En tryggare gång- och cykelkoppling mellan södra sidan av tågspåren och Nytorps Mosse föreslås för att förbättra passagerarna mellan olika sidor av järnvägen. Dagens långa tunnel under Storrötsvägen och spåren föreslås att omgestaltas alternativt kompletteras med ytterligare en passage.

Befintlig gång- och cykelkoppling längs järnvägen på norra sidan om spåren kompletteras genom att tillföra smidiga rutter mellan de två centrumen som alternativ till cykelstråket längs Storrötsvägen, exempelvis genom Nytorps mosse.

Karta som visar cykelnätet med befintliga och tillkommande stråk.

Det finns även några saknade länkar i det lokala gång- och cykelnätet som föreslås kompletteras. Ett tydligt urbant stråk för gående och cyklister som en förlängning av Skogåsleden mot Gamla Nynäsvägen via befintligt krafledningsstråk skulle kunna förbättra orienterbarheten i kommundelen avsevärt genom en gen dragning och integration i befintliga rörelsemönster. Vid en utveckling av Trångsunds industriområde behövs en gen koppling mellan detta område och Trångsunds centrum för att överbrygga järnvägen och höjdskillnaderna. En gångväg längs med kanten på kullen föreslås som koppling upp till Trångsunds överfart, med möjlighet att utreda passage också för cykel. Stråket leder även vidare söderut till Magelungen.

Lågstråket mellan Lyckåsen och Gamla Nynäsvägen, där en även ny park föreslås intill tillkommande bebyggelse, kompletteras också med en gång- och cykelväg för lokalt bruk.

3. Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området

Dagens kvaliteter och utmaningar

Skogås och Trångsund har goda kopplingar till stora delar av regionen genom pendeltåget och bussar mot Farsta och Haninge. Framförallt i nord-sydlig riktning är tillgängligheten god. Det finns behov av att stärka stamnätet för kollektivtrafik mellan Skogås och Länna.

Möjlighet till utvecklad kollektivtrafik

I översiktsplanen och i Huddinge kommuns kollektivtrafikplan finns ett stamnät för kollektivtrafik utpekad. Stamnätet utgörs av järnvägen och delar av Gamla Nynäsvägen, Österleden, Storstretsvägen och Magelungsvägen. Pendeltågstrafiken är ryggraden i kollektivtrafiksystemet för Skogås och Trångsund. För att stärka denna så behöver kommunen fortsätta arbeta för att det trafikupplägg med skip-stop, vilket innebär att vissa pendeltåg inte stannar i Skogås och Trångsund, avvecklas. Kommunen för dialog med med Region Stockholm för att kapacitet på Nynäsbanan kommer östra Huddinge till del i högre utsträckning än idag.

Framkomligheten för busstrafiken behöver säkerställas i stamnätet och framkomlighetsåtgärder för buss kan komma att behövas i delar av nätet. I dagsläget finns brister i kopplingen mellan Länna och Skogås. Framförallt handlar det om att befintlig busslinjedragning innebär en omväg (via Gamla Nynäsvägens södra del samt Österleden). I Huddinges kollektivtrafikplan finns ett utredningsstråk för stamnät för kollektivtrafik via Sjötorpsvägen och Vallhornsvägen. Detta skulle innebära en genare sträckning för bussen jämfört med i dagsläget. Dock innebär detta utredningsstråk stora höjdskillnader och svängar. Samtidigt föreslås utveckling av området kring Entré Skogås och bebyggelse längs Österleden. Det innebär att Gamla Nynäsvägen och västra delarna av Österleden kan få ett ökat behov av busstrafikering jämfört med idag och att stamnätet kan vara lämpligare i befintlig busslinjesträckning. Bussförsörjningen av Österhagen har dock inte lösts på grund av bristande infrastruktur, vilket också påverkar. Val av lösning

Karta som visar kollektivtrafiknätet.

för stamnätet kommer studeras vidare i samverkan med Trafikförvaltningen. I den fortsatta planeringen behöver möjligheten till bussförsörjning av nya bebyggelseområden tas hänsyn till genom exempelvis tillräckliga gatubredder och svängradier i korsningar.

Trygga stationer och hållplatser

Nyinflyttade ska direkt välja att åka kollektivt, man ska ha god uppsikt över hållplatslägen och de ska utformas på ett sätt som ökar upplevelsen av trygghet och trivsel. Även gångvägar till och från hållplatser behöver bli mer trygga och trivsamma, bland annat genom att trafikseparering arbetas bort. Framförallt finns behov av att öka attraktiviteten kring busstationerna vid Skogås (Storstretsvägen) och Trångsund (Magelungsvägen). Med en utveckling av området och en ökad kollektivtrafikförsörjning i framtiden behöver behovet av att utveckla busshållplatserna vid Skogås och Trångsunds centrum undersökas. Även vid pendeltågsstationerna bör trygghetsåtgärder prioriteras, exempelvis vid gångtunneln vid Skogås C och entrén till Trångsunds torg.

4. Utforma parkeringslösningar för ett hållbart resande

Dagens kvaliteter och utmaningar

Idag tar markparkeringar stora ytor i anspråk, framförallt i de centrala delarna av Skogås och Trångsund vilket bidrar till miljöer som är obefolkade under stora delar av dygnet. Det råder samtidigt brist på cykelparkeringar av god kvalitet, framförallt vid målpunkter och kollektivtrafik. I områden med flerbostadshus saknas i många fall attraktiv och säker cykelparkering, vilket är en förutsättning för att fler ska välja cykel som trafikslag.

Nya parkeringslösningar för cykel

Det är viktigt att skapa goda möjligheter till cykelparkering vid stationerna, till exempel i form av cykelgarage, framförallt med tanke på att locka de som har lite längre till kollektivtrafiken att cykla första delsträckan. Cykelparkeringarna bör vara lokaliserade direkt vid stationerna från inkommande cykelstråk. Parkeringen måste vara säker och trygg för att människor ska våga parkera sin cykel där också över natten. Även vissa busshållplatser som har en mer regional trafikering kan behöva cykelparkering. Genom att tillföra nya cykelparkeringsplatser i synliga lägen kan cyklande uppmuntras och möjliggöras.

Nya former för bilparkering

Gång, cykel och kollektivtrafik är redan idag förstahandsvalet för många men det behöver bli det för fler. Det finns stor potential att främja hållbart resande med hjälp av nya former av parkeringslösningar och att på andra sätt främja alternativa transportmetoder, såsom kollektivtrafik, cykling, gång och delning av fordon (så kallad mobility management). I de stationsnära lägena, och särskilt i direkt anslutning till centrumen behöver dagens yrkrävande markparkering göra plats åt bebyggelse och mötesplatser. Skogås ses som centrum för ett större område vilket innebär att bilparkeringsplatser behöver finnas kvar - men i annan form. Parkeringar bör om möjligt samlas och göras mer yteffektiva, exempelvis i parkerings- eller

mobilitetshus, vilka fungerar som en kombination av ett parkeringshus för bil och cykel och en knutpunkt för olika transportsätt. De kan erbjuda tjänster så som laddstationer för elbilar och elcyklar, cykel- och bilpool, cykelservice, utlämningsställen för paket, förvaring av leveranser, butiker och även mötesplatser. Mobilitetshus och mobilitetstjänster kan appliceras på såväl befintlig som ny bebyggelse. För att minska ytorna för parkering ytterligare så bör även möjligheten till samnyttjande av parkeringsytor undersökas. För detta krävs samverkan mellan fastighetsägare, bostadsbolag och kommunen. Fördjupade utredningar av parkeringsbehoven behövs i kommande planeringsskeden.

Flexibla parkeringstal är ett annat möjligt styrmedel, vilket innebär att fastighetsägare åtar sig att genomföra åtgärder som kan minska efterfrågan på bilparkering samtidigt som kommunen erbjuder en sänkning av parkeringstalen. Det ska finnas attraktiva alternativ till att äga bil för att kunna minska efterfrågan på bilparkering vid bostäder. Exempel på sådana alternativ är ett brett utbud i bil- och cykelpool för boende och leveranskåp för mat och varor.

Det finns en stor efterfrågan på infartsparkering för bil vid pendeltågsstationerna. Den största delen av bebyggelsen har dock redan i nuläget närhet till kollektivtrafik och ny bebyggelse planeras främst inom gång- och cykelavstånd till stationerna. Efterfrågan kommer dock finnas kvar inom överskådlig framtid. Befintligt antal infartsparkeringsplatser för bil bör därför finnas kvar men kan på sikt behöva flytta till annan plats för att bereda plats för andra verksamheter eller bebyggelse. I ett längre perspektiv, då cykelnätet byggs ut och kollektivtrafiken förbättrats, kan antalet platser minskas.

SAMMANHÄNGANDE & LEVANDE

-en struktur som gynnar en hållbar och attraktiv bebyggelseutveckling

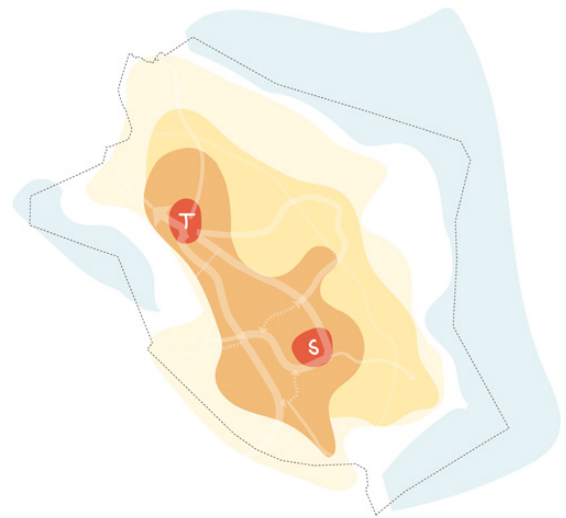
Hållbar bebyggelseutveckling handlar om att skapa stadsdelar som är miljö- och klimatmässigt hållbara, socialt inkluderande och ekonomiskt livskraftiga. Målet är en livsmiljö som är hälsosam och trygg för invånarna och stärker sammanhållningen med bland annat god tillgänglighet, hälsa och trivsel, utan att göra avkall på miljö- och naturvärden. Detta kapitel behandlar huvudsakligen kommunens långsiktiga avsikt för användning av kvartersmark, där bostäder, handel, verksamheter och skolor med mera ingår.

Tydligt uppdelade områden idag

Utgångsläget som bostadsort är gott med närhet till kollektivtrafik och tillgång till rekreation men samtidigt finns det barriärer som delar upp området och ett behov av mötesplatser och trygga stadsrum. Tillgången till service är relativt god men det kommersiella utbudet är sparsamt. Fördelning av upplåtelseformer är ojämn mellan de olika områdena. När det gäller näringslivet är tillgången till arbetsplatser inom kommundelen relativt låg idag.

Mer diversifierade stadsdelar imorgon

Utvecklingsplanen föreslår att stärka de centrala delarna av Trångsund och Skogås med fler invånare och folkliv. Vidare utvecklas områdena mellan dem längs förtätade stråk med en mängd bostäder som får nära till såväl kollektivtrafik som natur och rekreation, med intentionen att skapa en mer livfull kärna. Ytterligare tillägg av bebyggelse möjliggörs i de kringliggande områdena för att öka utbudet och blandningen av hustyper (småhus/flerbostadshus). Målet är att komplettera med det

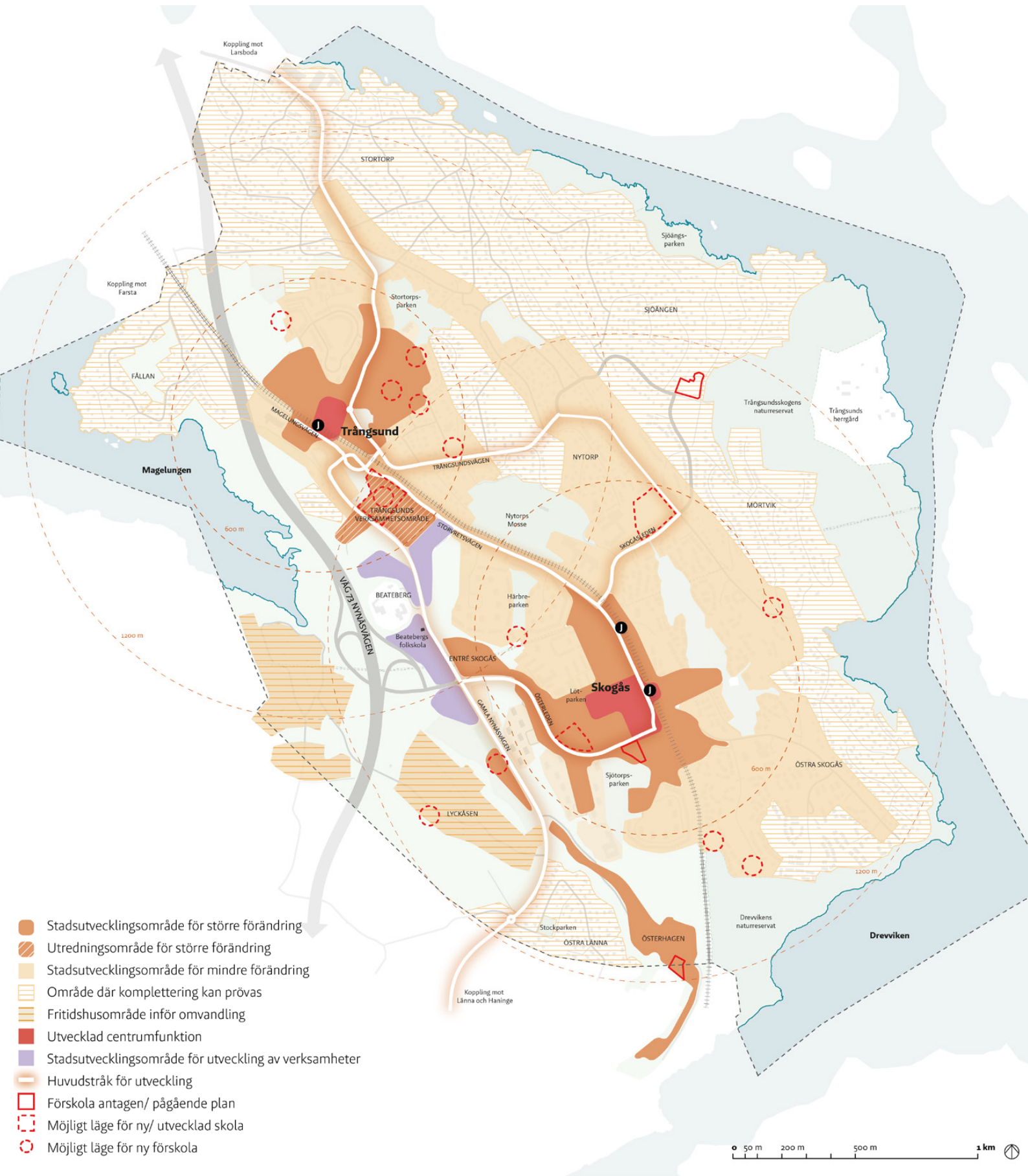

Konceptkarta för sammanhängande & levande

som är underrepresenterat för att bidra till en större diversitet inom delområdena. Förtätningen ska bidra med gröna miljöer och till att höja kvaliteten på resterande grönytor.

Strategier Sammanhängande & Levande

1. Bygg för sammanhållning genom två länkade lokala centrum
2. Skapa närhet till service för ett gott vardagsliv
3. Ge utrymme för lokala arbetsplatser
4. Utforma bebyggelsen med omsorg och lokal anknytning

- Stadsutvecklingsområde för större förändring
- Utredningsområde för större förändring
- Stadsutvecklingsområde för mindre förändring
- Område där komplettering kan provas
- Fritidshusområde inför omvandling
- Utvecklad centrumfunktion
- Stadsutvecklingsområde för utveckling av verksamheter
- Huvudstråk för utveckling
- Förskola antagen/ pågående plan
- Möjligt läge för ny/ utvecklad skola
- Möjligt läge för ny förskola

1. Bygg för sammanhållning: två länkade centrum

Dagens kvaliteter och utmaningar

Skogås och Trångsund har ett bra kollektivtrafikläge och till stora delar god tillgång till rekreation, grönska och vatten. Det är ett bra utgångsläge för att skapa goda boendemiljöer, men samtidigt finns stora fysiska och mentala barriärer som delar upp området och ett behov av fler mötesplatser och trygga stadsrum. Fördelningen av upplåtelseformer är ojämn mellan de olika delområdena med ett behov av större variation. I centrum finns huvudsakligen flerbostadshus med upplåtelseformen hyresrätt medan de kringliggande områdena består nästan uteslutande av småhus med äganderätt. Flerbostadshus med bostadsrätter är något underrepresenterade i hela området.

Tyngdpunkt för bebyggelseutveckling i stationsnära lägen

Förtätning föreslås prioriteras i centrum och kollektivtrafiknära lägen, dels för att fler bostäder ger bättre kundunderlag och mer levande centrum och dels för att öka andelen hållbara transporter. Skogås ses fortsatt som huvudcentrum för Östra Huddinge och tyngdpunkt för förtätningen men även Trångsunds centrum har potential att utvecklas med tillkommande bostäder. Flera förtättningsprojekt pågår redan, exempelvis i centrala Skogås och i anslutning till Trångsunds station. Fler ytor, exempelvis centralt belägna markparkeringar och drivmedelsstation i Skogås, skulle också med fördel kunna lämna plats för bebyggelseutveckling.

Förtättningsstråk som länkar samman de två kärnorna

Längs med stråk både på norra och södra sidan om järnvägen föreslås ny bebyggelse för att öka närvaron och tryggheten, och bättre nyttja mark som redan har god tillgång till hållbara transporter. Avsikten med en mera sammanhållen bebyggelse längs med dagens relativt obebyggda stråk är även att överbrygga mentala barriärer och därmed

Karta som visar skala/karaktärsområden och fokus för omvandling.

skapa en större sammanhållning mellan Skogås och Trångsund. Även kopplingen över järnvägen kan förstärkas genom förtätning i anslutning till tvärgående stråk. Nedan ges en översiktlig beskrivning av de föreslagna förtättningsstråken. Förslagen för de olika delarna beskrivs vidare i kapitlet Inzoomningar.

- Österleden har potential att omvandlas till stadsgata genom flera förtättningsprojekt längs med obebyggda restytor och parkeringsplatser intill gatan. Detta skulle bidra till att bättre integrera bostadsenklaverna vid Säterbacken och Vallhornsvägen med centrala Skogås.

- Ny bebyggelse längs Gamla Nynäsvägen med högre täthet i korsningen med Österleden (Entré Skogås) kan bidra till att stärka kopplingen mellan Trångsund och Skogås. På lång sikt är kommunens avsikt att utreda möjligheten att möjliggöra blandad

bebyggelse vid Entré Skogås. Det finns dock flera utmaningar med en sådan utveckling, bland annat förutsätter det att befintlig kraftledning flyttas eller grävs ned. Utvecklingsplanen förordar en stegvis utveckling där verksamheter och handel kan vara ett första steg. Den förändring som sker bör dock inte omöjliggöra bostäder på längre sikt, bortom utvecklingsplanens horisont 2050. Förtätning längs södra delarna av Gamla Nynäsvägen kan koppla Skogås tydligare till Länna, här ses bostadsutveckling som möjlig i ett tidigare skede.

- Längs Storstretsvägen finns flera fastigheter som också har potential att bebyggas vilket skapar en mer sammanhållen front mot järnvägen. Anslutning över järnvägsspåren kan förstärkas, både i korsningen med Österleden, Skogåsleden samt i korsningen med Trångsunds överfart.

- Farsta och Trångsund kan kopplas starkare till varandra genom att se över en omgestaltning av Magelungsvägen inklusive utveckling av bebyggelse.

- Den långsiktiga visionen är att ta vara på det kollektivtrafiknära läget och möjliggöra en omvandling av Trångsunds industriområde till en stadsmiljö med bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser. Utvecklingsplanen pekar ut kommunens avsikt för markanvändningen men en förändring är först aktuell om den sker på initiativ av fastighetsägarna på platsen. En omvandling kan även ske varsamt och i etapper, med start norrifrån.

- Lyckåsen är, trots att det ligger i utkanten av planområdet, relativt stationsnära med endast 750 meter fågelvägen till Skogås pendeltågsstation. Det pekas ut som fritidshusområde inför omvandling. Området har ett framtida fördelaktigt sammanhang med ny park i mötet med västra Skogås. Kommunen ser positivt på en utveckling till mer permanentboende i området, där inte bara småhus utan även radhus och flerbostadshus kan ingå. En

Volymer i utvecklingsplanen		
Bostäder	Tomtyta (kvm)	Antal bostäder
Tillkommande kvarter	270 000	3000
Pågående/antagna planer		1500
Övriga ändamål	Tomtyta (kvm)	
Centrumändamål	5 000	
Samhällsservice	50 000	
Övrig verksamhet	60 000	

förutsättning för utvecklingen är utbyggnad av VA-nätet samt höjd gatustandard vilket kan ske efter detaljplaneläggning. Utvecklingen kan därför behöva ske samordnat mellan flera fastighetsägare. En sammanhållen intention för området behövs som stöd för hur kommunen ska förhålla sig till enskilda förfrågningar.

Komplettera med underrepresenterade upplåtelseformer och hustyper

För att öka utbudet inom de olika delområdena bör ambitionen vara att komplettera med underrepresenterade hustyper och upplåtelseformer. Inom varje delområde och utbyggnadsetapp bör det finnas bostäder med olika storlekar och upplåtelseformer. Även olika typer av kategoriboenden och boendekoncept såsom studentbostäder, äldreboenden och byggemenskaper bidrar till en blandad stad, vilket beskrivs vidare i kapitel *Tryggt & Välkomnande*.

Ambitionen bör vara att tillföra bostadsrätter i centrala och västra Skogås, där hyresrätter dominerar. Det finns dock vissa utmaningar för att lyckas med att skapa större blandning, eftersom ambitionen samtidigt är att bygga tätt i de stationsnära lägena där flerbostadshus redan är överrepresenterade. Här kan komplettering med bostadsrätter bidra till större diversifiering, tillsammans med inslag av stadsradhus eller marklägenheter i två plan med uteplats. Även större etagelägenheter i de övre våningarna kan öka

diversifieringen. Det finns också exempel på radhus som byggs ovanpå parkeringshus vilket kan bli aktuellt om nya mobilitetshus etableras i området.

Områden där komplettering kan prövas

Förslaget ska möjliggöra för en utveckling med blandade upplåtelseformer och bostadstyper även i småhusbebyggelsen, vilket skulle bidra till ökad sammanhållning och social hållbarhet samt ett förbättrat underlag för service. Fastighetsindelningen i dessa områden gör dock att förändringar kan vara svåra att få till och kommer därför att ske utifrån fastighetsägarnas egna initiativ. Utvecklingen behöver förhålla sig på ett respektfullt sätt till villaområdenas karaktär. Tvåvåningshus med lägenheter, både bostadsrätt och hyresrätt, eller radhus med hyresrätt är exempel på hustyper som skulle kunna passa in i de mer småskaliga områdena.

Upplåtelseformer och bebyggelseypologier

är termer som relaterar till hur en bostad är utformad och vilka rättigheter och skyldigheter som följer med att bo där.

- **Upplåtelseform** beskriver hur bostaden upplåts till de boende. Bostadsmarknaden i Sverige består av fyra olika upplåtelseformer: bostadsrätt, hyresrätt, kooperativ hyresrätt och äganderätt.

- **Bebyggelseypologi** syftar på själva byggnadens utformning, exempelvis villa, radhus, lägenhet eller parhus.

Villabebyggelse vid Sjöängsparken. Foto: Maja Brand

2. Skapa närhet till service för ett gott vardagsliv

Dagens kvaliteter och utmaningar

Tillgången till samhällsservice är relativt god i kommundelarna, samtidigt efterfrågas ibland en större närvaro från kommunen i området. Antalet skolor och förskolor är anpassat till nuvarande bostadsbestånd men med planerade tillkommande bostäder behöver ytor för samhällsservice tillgodoses i planeringen och lyftas tidigt då det är ytkrävande verksamheter. Även effektivisering av nuvarande bestånd kan vara aktuellt.

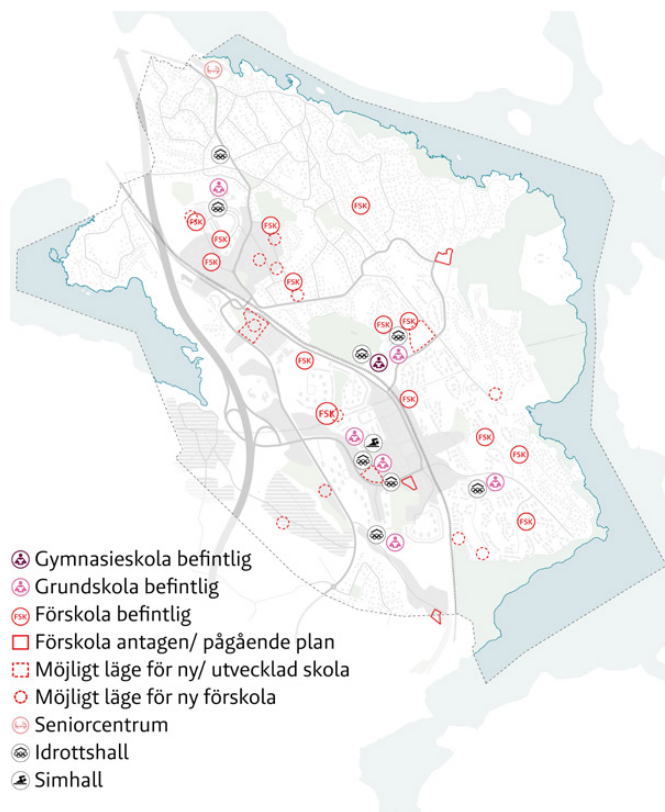
Ett välbesökt bibliotek, kulturskola samt simhall finns i Skogås och ett nytt bibliotek planeras redan i Trångsund.

Generösa aktivitetsytor och en idrottsplats finns vid Nytorps mosse och intill Lötsparken i centrala Skogås. I Trångsund är tillgången till idrottsfunktioner mindre. Det råder en generell brist på både sporthallar och idrottsplatser (såväl 11-spel, som 7-spel och 5-spel) som är användbara och tillgängliga för föreningslivet.

Det kommersiella utbudet är sparsamt med Skogås centrum som den största kommersiella målpunkten tillsammans med några mindre lokaler kring Skogås torg och Trångsunds torg.

Utveckling av skolor och förskolor takt med bostadsbebyggelsen

Bostadspotentialen i utvecklingsplanen ger ett behov av cirka 750 förskoleplatser varav 420 redan kan tillgodoses i befintliga planer. Utöver detta tillkommer därmed ett behov på 320 förskoleplatser vilket motsvarar 2-3 förskolor. Strategin för att hantera behovet är att, 1: använda befintliga kapacitet, 2: utvidga befintliga enheter, 3: bygga nya förskolor. För att möta detta behov pekar utvecklingsplanen ut ett antal potentiella platser där förskola bör utredas i samband med planering av nya bostäder.

Karta som visar funktioner för samhällsservice.

När det gäller grundskolor innebär en full utbyggnad enligt utvecklingsplanen ett behov av 1400 nya skolplatser. Det motsvarar cirka 1-2 nya grundskolor.

Östra grundskolan har ett centralt och attraktivt läge men idag inte full kapacitet. Det finns god potential att utveckla den del av fastigheten intill Österleden som idag hyser skolbyggnader av delvis temporär karaktär samt att samnyttja lokaler under dag- respektive kvällstid. En ny skolbyggnad med kapacitet att ta emot fler elever och samtidigt möta Österleden på ett stadsmässigt sätt vore önskvärt. Skolan skulle dessutom bidra till mötet med Lötsparken och potentiellt kunna samordnas med kvällsaktiviteter för kultur och fritidsverksamheter (se nedan). Detta skulle tillföra mötesplatser, arbetsplatser, föreningslokaler med mera i centrala Skogås.

Utöver detta pekas två utredningslägen ut för nya potentiella grundskolor:

Alternativ 1: Tomten nordost om Edsboskolan är en möjlig lokalisering för ny grundskola, som skulle kunna bli del i ett skol- idrott- och rekreationskluster och en samlande mötesplats för barn i hela planområdet.

Alternativ 2: Vid en möjlig framtida omvandling av Trångsunds industriområde finns potential att också utreda möjligheten att lokalisera en förskola eller grundskola i området. Denna skulle tillgodose det växande behovet i Trångsund men även ha närhet till Skogås.

Kultur- och fritidsfunktioner för ett levande föreningsliv

Idrottsfunktioner som nya utomhusplaner och idrottshallar är också ändamål som är ytkrävande och behöver säkras samordnat med bebyggelseutvecklingen. Utöver att se över effektivisering av nuvarande lokaler och idrottsplaner möjliggör utvecklingsplanen en utökning av dessa funktioner genom utveckling vid Nytorps Mosse samt att Vretens BP (inom Entré Skogås) permanentas och utvecklas som en målpunkt för idrott.

Lötparken föreslås fungera som ett kluster för kultur- och fritidsverksamheter och skola med exempelvis potentiellt nytt läge för fritidsgård och kulturskola som skulle kunna samordnas med utvecklade skollokaler för Östra grundskolan. Det efterfrågas också en ny fritidsgård i anslutning till Trångsund C, vilket potentiellt skulle kunna tillgodoses inom projektet Norströms väg. Här skulle även verksamheter med konst- och musikverksamhet för unga kunna inhysas. Även mötesplatser för äldre skulle kunna samordnas inom ett kultur- och fritidskluster kring Lötparken samt vid Trångsunds centrum. Nytt bibliotek planeras redan i Trångsund.

Vårdboenden

Utvecklingsplanen pekar inte särskilt ut ytor för äldreboenden eller LSS, dessa ska ses som en del av bostadsutvecklingen och tillgodoses i förhållande till det behov som finns.

3. Ge utrymme för lokala arbetsplatser

Dagens kvaliteter och utmaningar

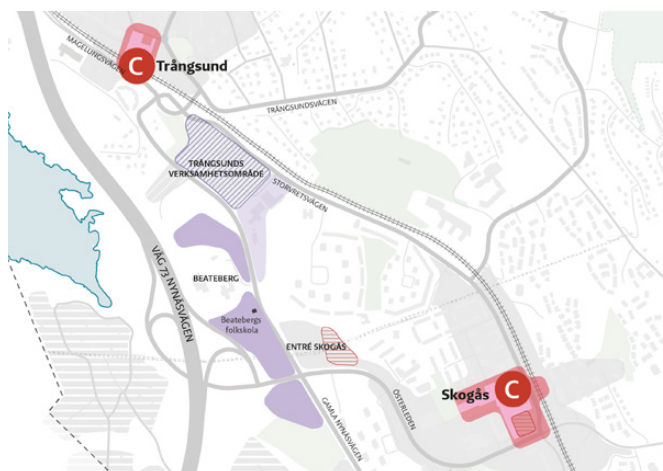
När det gäller näringslivet är tillgången till arbetsplatser relativt låg idag, dock finns möjlighet att arbeta i närområdet, såsom i Länna, Farsta och Haninge. Cirka 90% av invånarna arbetspendlar ut från Skogås och Trångsund varje dag, varav 50% till Stockholm. Arbetsplatskvoten (dvs. antalet arbetstillfällen per förvärvsarbetande invånare) ligger på 0,37 i Trångsund respektive 0,29 i Skogås. Detta kan jämföras med 0,65 i Östra Huddinge som helhet och kommunens mål om en arbetsplatskvot på 1,0. Det finns ett generellt behov av verksamhetsyta och arbetsplatser i kommunen för att uppnå denna målsättning. Det är angeläget att ytterligare verksamheter kan tillkomma i den östra kommundelen, som inte berörs av Spårvägs syds influensområde, där verksamhetsområden omvandlas då många nya bostäder tillkommer.

Delvis omlokalisering av verksamheter

Ambitionen med utvecklingsplanen är att skapa fler arbetstillfällen då nya bostäder byggs samt anvisa nya verksamhetsytor. Det totala antalet arbetstillfällen avses öka genom utvecklingsplanens förslag, men då antalet bostäder ökar ännu mer så förväntas arbetsplatskvoten minska något över tid.

Verksamheter kan med fördel planeras i bullerstörda och riskutsatta lägen som inte är lämpliga för bostäder, vilket i sin tur kan bidra till att förbättra bullersituationen för angränsande bostäder. Utvecklingsplanen pekar därför ut tillkommande mark för verksamheter vid Entré Skogås. Här skulle även återvinningscentral, livsmedelshandel inom lågprissegmentet, lager med mera kunna inhysas i nära anslutning till motorvägsavfarten. Utformningen av verksamhetsmarken behöver anpassas för att göra infarten till Skogås mer attraktiv och tilltalande.

En förändring av Trångsunds industriområde förutsätter en varsam omvandling och en etappindelning med fokus att i första skedet

- C Centrum med handel
- Verksamhetsyta föreslagen/ omvandlad
- Befintliga verksamheter där ersättande bostadsbebyggelse ska utredas
- Befintliga verksamheter med potential att utvecklas
- Befintliga centrumverksamheter
- Möjlighet till ny handel
- Torg med potential att utvecklas

Karta som visar verksamhetsytor, handel och andra kommersiella funktioner.

möjliggöra för bostäder närmast Trångsund C. En framtida utveckling kan bli aktuell på fastighetsägarnas egna initiativ. Det kan även medföra behov av omlokalisering av verksamheter. Ersättningsmark kan utredas exempelvis i Norra Länna eller Gräsvreten, där det på sikt tillkommer ytor för verksamheter.

Det finns även en ambition om att ge möjlighet för verksamheter som kan integreras i bostadsbebyggelsen. Exempelvis kan kvarter med upphöjd gård och hel bottenvåning inhysa olika typer av företagande eller service. Kommunen ser positivt på denna typ av initiativ, det kräver dock en medveten planering av utfarter och det finns begränsningar utifrån störningssynpunkt och kommersiella förutsättningar. Även små kontorshubbar kan möjliggöras i anslutning till centrumen, om intresse finns.

Vid planering av verksamheter inom exempelvis handel, service, kontor etc, ska kommersiella analyser göras så att dessa verksamheter planeras och dimensioneras utifrån rådande marknadsförutsättningar.

4. Utforma bebyggelsen med omsorg och lokal anknytning

Dagens kvaliteter och utmaningar

Bebyggelsemiljön är mångsidig och det finns flera kulturhistoriska värden i Skogås och Trångsund. Samtidigt finns det brister i den byggda miljön. Flera viktiga stråk kantas av bebyggelse som upplevs som slutna och saknar entréer mot gatan vilket minskar trygghetskänslan. Flertalet bostadsområden är utformade som enklaver med byggnader vars entréer vänder sig bort från gatorna. Detta gör att huvudgatorna uppfattas mer som baksidor än som huvudstråk, vilket gör att de också upplevs som otrygga och mindre attraktiva att röra sig längs med.

Bevara kulturhistoriska värden vid förändring av stadsmiljön

De kulturhistoriska värdena på platsen ska i ett så tidigt skede som möjligt inventeras och synliggöras, det gäller både byggnader och gröna kulturmiljövärden. Byggnader och platser som är kulturhistoriskt värdefulla, det vill säga är tidstypiska och har hög arkitektonisk kvalitet, bör tillvaratas och behålla sitt huvudsakliga uttryck. Förändringar som inte förvanskar byggnadens huvudsakliga uttryck kan tillåtas då de bidrar till den omgivande stadsmiljön på ett positivt sätt, nya arkitektoniska kvaliteter tillförs och säkerställer byggnadens användbarhet. Se vidare utpekade värdefulla miljöer i Huddinge kulturmiljöprogram (2019).

Inkluderande, tillgängliga och trygga stadsrum

Ögon mot gatan: Byggnader utmed gångstråk med fönster, balkonger och entréer som vänds mot stråket skapar trygghet då det ger en känsla av att stråket är under uppsikt. Tillkommande byggnader föreslås utformas med medvetenhet kring dessa trygghetsaspekter.

Bottenvångsstrategi: Bottenvåningarna ska så långt som möjligt bidra till att aktivera stadsrummet. Lokaler i bottenvåningar, entréer mot gata och varierade fasader och fönsterliv är exempel på sådan aktivering. Detta skapar kontakt mellan det privata och offentliga och tillför fler ögon ut mot gaturummen. Beroende på områdets karaktär kan detta tillföras på olika sätt. I de centrala delarna där det finns goda förutsättningar för kommersiella ändamål av olika slag bör man möjliggöra för lokaler i bottenvåningar. I mera bostadsorienterade områden, där förutsättningar för kommersiella lokaler inte är lika stor skapas en annan karaktär av levande bottenvåningar med tvättstugor, föreningslokaler, cykelrum, cykelverkstad eller kontor samt släpp mellan byggnader och öppningar för vyer in i kvarteret. I andra lägen kan med fördel ett avstånd skapas mellan den privata bostaden och stadsrummet genom förhöjd bottenvåning eller väl gestaltad och möblerad förgårdsmark.

Skala och täthet: Byggnader, gator och stadsrum ska ha en varierad skala och goda proportioner anpassat till den specifika platsen. I centrumnära lägen kan en högre exploatering prövas och skalan kan varieras med till exempel högre punkthus. Tät bebyggelse ska utformas med extra omsorg om upplevelserika fasader med hög kvalitet på gestaltning, material och detaljer.

Variation och form: Det är viktigt att eftersträva variation i den nya bebyggelsen. Detta gäller färg, material, skala, storlek, fönstersättning, taklandskap med mera. Gestaltning och formspråk kan med fördel vara nutida för att skapa en tydlig årsring. Referenser till tidstypisk arkitektur kan dock vara en fördel för att binda samman området. Taklandskapet har stor betydelse för stadsbilden och hur området upplevs på håll. Takform, takfot och material har inverkan på hur väl anpassat taklandskapet uppfattas i relation till omgivande bebyggelse. Fasader, mark och andra ytor i

stadsrummen ska vara omsorgsfullt bearbetade för att ge ett tilltalande estetiskt uttryck och för att bidra till stadsrummets helhet.

Naturanpassad bebyggelse: Naturmark ska bevaras i största möjliga mån, markparkeringar bör undvikas och gröna inslag bör tillkomma i samband med exploateringsprojekt. Om ny bebyggelse trots allt tar naturvärden i anspråk ska grönytor som försvinner kompenseras.

Bygga med minskad klimatpåverkan: Det bör vara en ambition att bygga med minskat klimatavtryck genom återbruk, cirkulärt byggande, användning av trä med mera. Man bör även undvika att spränga berg eller orsaka stora masstransporter då det är resurskrävande ingrepp. Man bör om möjligt undvika att bebygga höjder och i andra hand bör

gator och byggnader terränganpassas. Bevarande av terrängen har även estetiska värden. Mer om dessa perspektiv finns att läsa i arkitekturstrategin samt i kommunens översiktsplan.

Ett sätt att öka variation och bidra till ett attraktivt inslag i stadsbilden är vegetation på tak och fasader. Detta välkomnas då det även är ett smart sätt att tillgodose behovet av grönska i området. Gröna väggar och tak bidrar till biologisk mångfald, temperaturreducering, bullerreducering och förbättrar luftkvaliteten och kan hantera viss mängd dagvatten.

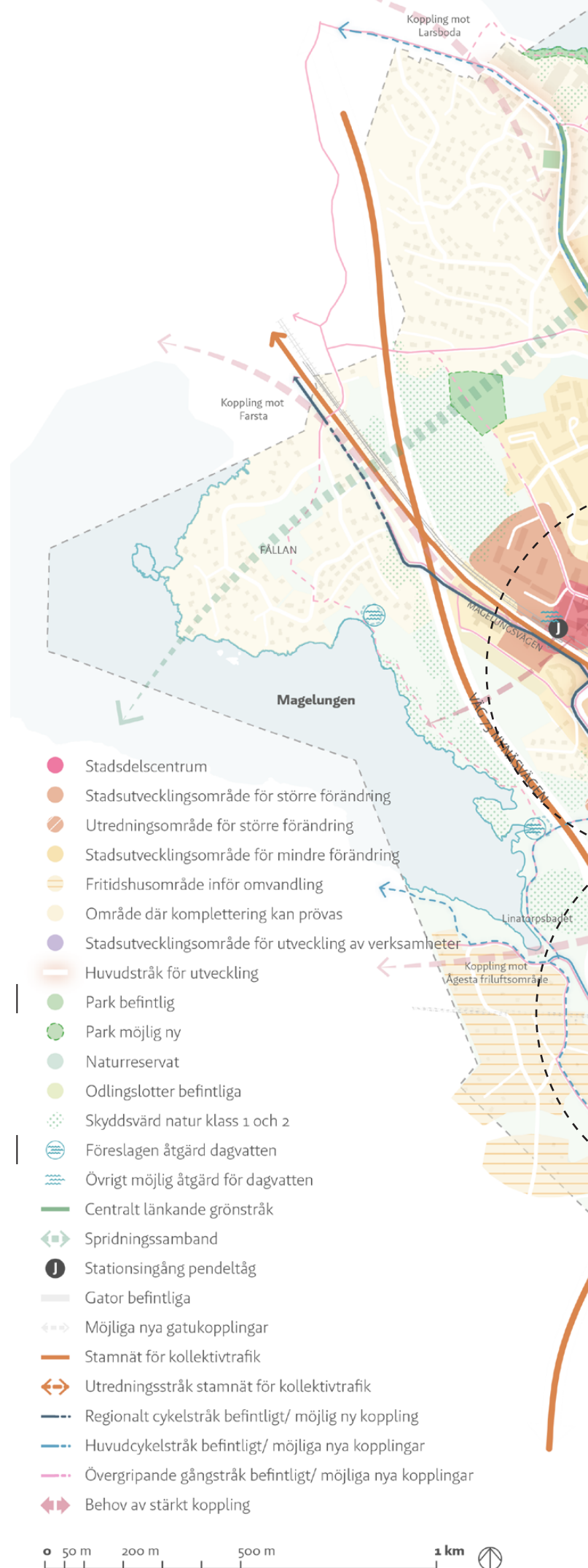

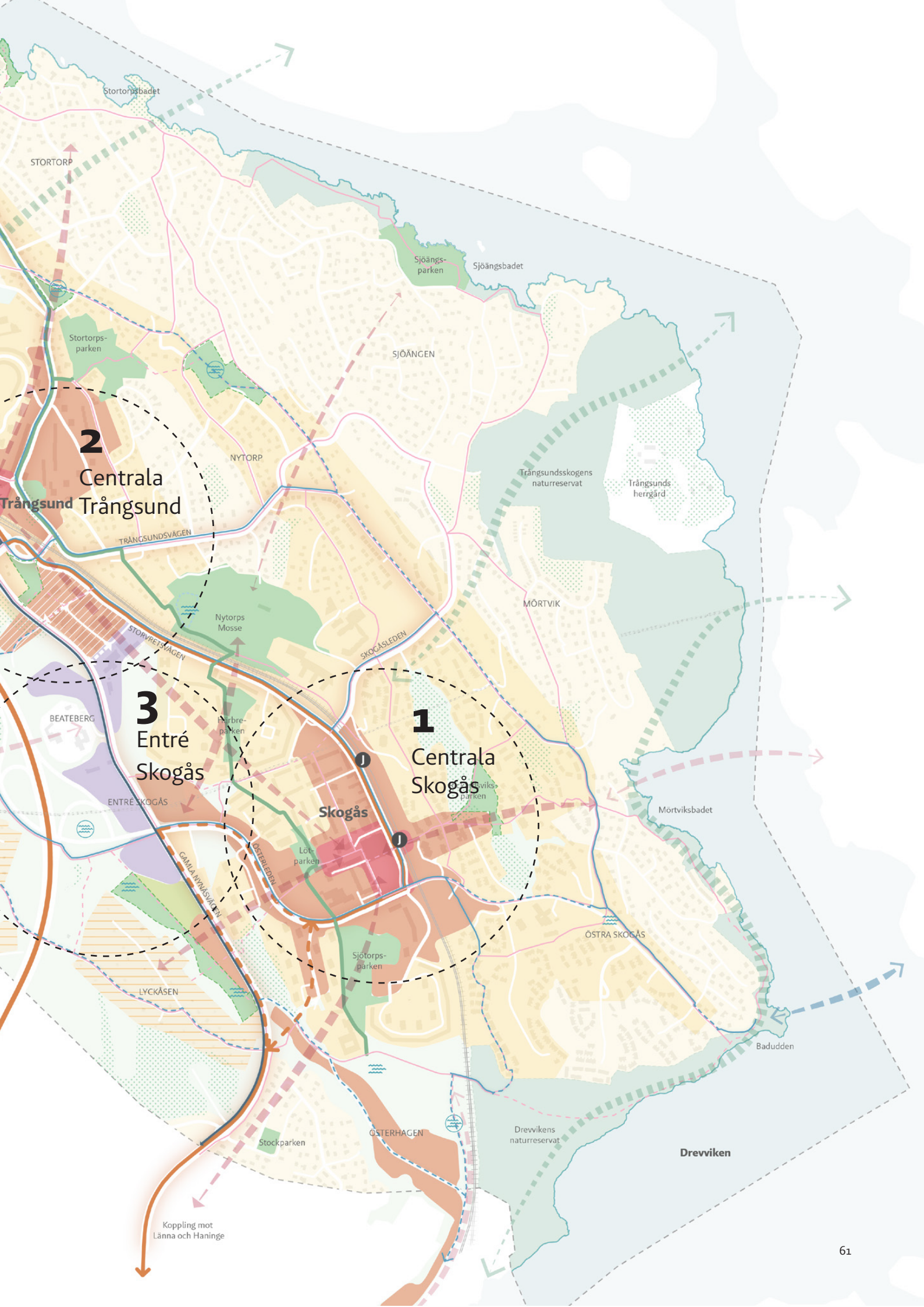
Exempel på befintlig bebyggelse där stor hänsyn har tagits till omgivande terräng genom att byggnader har anpassats till denna samt bevarandet av befintlig natur. Källa: Kulturmiljöprogram 2019, s.159.

INZOOMNINGAR

Detta kapitel behandlar en något mer detaljerad nivå för tre delområden inom Skogås och Trångsund där förtätning och utveckling är särskilt aktuell.

Dels handlar det om områdena inom bekvämt gångavstånd till pendeltågsstationerna, det vill säga centrala Skogås samt centrala Trångsund. Dels om Entré Skogås där utveckling till område för verksamheter, handel och bostäder möjliggörs.

2
Centrala
Trångsund

3
Entré
Skogås

1
Centrala
Skogås

Skogås

Drevviken

Koppling mot
Läna och Haninge

Centrala Skogås

Mötesplats med bristande trygghet idag...

Centrala Skogås är kommundelens primära centrum med ett handelscentrum i stationsnära läge och med närhet till parkstråket kring Lötparken. Dock lider området av otrygghetsproblematik samt brist på grönska och biologisk mångfald kring centrumet vars baksida där inlastning sker är relativt ödslig. Också bristande orienterbarhet och visuell kontakt är något som behöver åtgärdas, med en önskan att stärka kopplingen mellan centrum och Östra Skogås.

...utvecklas till en tät och trygg stadsmiljö.

Målet är att ge plats för fler invånare men även besökare från hela kommundelen, med mera folkliv över dygnet. För att höja attraktiviteten och populariteten i Skogås centrum kan flera förändringar genomföras över tid. På kort sikt kan centrumbyggnaden öppnas upp mot torgytorna för att skapa en inbjudande atmosfär. Flexibel användning av torgytorna och tillförande av verksamheter, exempelvis biblioteket, i de omgivande lokalerna bidrar till en livlig och dynamisk miljö. På längre sikt är även förtätning genom kompletterande bostäder ovanpå eller i anslutning till centrum en möjlighet, vid en sådan utveckling bör man se över hela centrumets utformning med möjlighet att utöka torgmiljön med bättre koppling under järnvägen. Förbättrad tillgänglighet och tydligare gång- och cykelstråk mot stationen är viktiga för att främja gång- och cykeltrafik. Säkra och attraktiva cykelparkeringar bör finnas vid stationsentréerna för att uppmuntra användningen av cyklar för att uppmuntra hållbart resande. För att stärka de gröna värdena i centrumet kan träd och växtlighet tillföras för att förbättra mikroklimatet och främja biologisk mångfald. Dessutom bör skyltning och information förbättras för att underlätta tillgängligheten till rekreationsområden.

I utvecklingen av centrala Skogås är även områdena

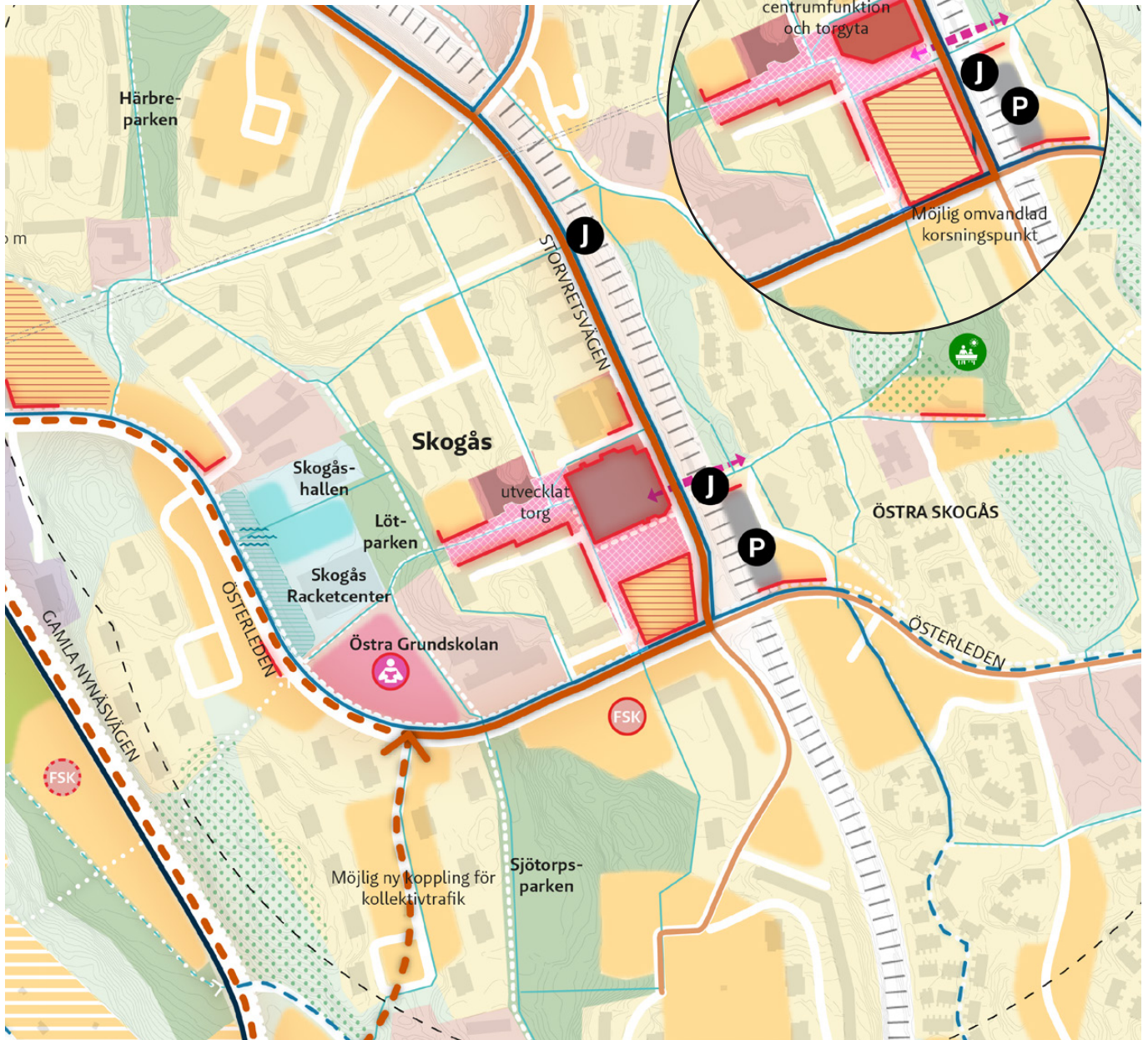
kring de större gatorna av stor betydelse. Planen möjliggör att parkeringsplatser och underutnyttjade ytor längs Österleden och Storvretsvägen kan omvandlas till bostadskvarter för att förstärka gaturummen och minska upplevelsen av trafikled. En sammanhängande gång- och cykelväg längs Österleden bör skapas, då det för närvarande krävs att man åker fram och tillbaka genom tunnlarna, och vissa sträckor saknar helt cykelbanor.

För att ytterligare förbättra området föreslås ett skol-, idrotts- och kulturkluster mellan Lötparken och Österleden. Det innebär utveckling av Östra Grundskolan och en stärkning av park- och skolstråket som leder till Sjötorpsskolan. Potentiell samlokalisering av fritidsgård och kulturskola tillsammans med skolans lokaler är en möjlighet att titta vidare på. Vid en eventuell omlokalisering är det viktigt att säkerställa att nuvarande lokaler kan nyttjas av verksamheter som berikar det offentliga rummet i centrum, såsom butiker eller annan kulturverksamhet.

Medskick till efterföljande planering

- Verka för tillfälliga åtgärder för identitetsskapande och trygghet, exempelvis pop-ups, foodtrucks, evenemang, tillfälliga aktivitetsytor, möbler och konst.
- Kommunen och fastighetsägare bör samverka kring effektivare parkeringslösningar, särskilt i det stationsnära läget. Gemensamma parkeringshus eller mobilitetshus kan behöva skapas.
- Utred behov av stärkt socialt samband mellan Skogås och Länna.
- Utred stamnät för kollektivtrafik mellan Skogås och Länna.
- Utred möjligheten att bygga över befintliga nedsänkta parkeringar (exempelvis vid Kullstigen och Fäbodvägen) med kvartersbebyggelse och parkeringsgarage.
- Utred möjligheten att förtäta kring planskildheter och samtidigt omvandla dem till plankorsningar (exempelvis passage under Österleden vid Kullstigen).

Alternativ utformning av Skogås centrum på längre sikt

Potential för nya bostäder Verksamheter befintliga Potential för nya verksamheter Centrumverksamhet befintligt Potential för ny handel Potential för aktiva bottenvåningar Potential för utvecklad parkeringsfunktion Skola och förskola befintlig Potential för utveckling av befintlig skola Möjligt läge för ny/ utvecklad skola Förskola antagen eller pågående plan Möjligt läge för ny förskola Idrott befintligt Potential för ny idrott	Utredningsområde för större omvandling Fritidhusområde inför omvandling Huvudstråk för utveckling Naturmark Park Park föreslagen Odlingsslotter befintliga Möjlig yta för åtgärd för dagvatten Naturvärde klass 1 och 2 (högst och högt naturvärde) Övergripande gångnät befintligt Övergripande gångnät möjliga nya stråk Behov av stärkt koppling Gata befintlig Möjlig ny gatukoppling	Regionalt cykelstråk befintligt/ utvecklat Regionalt cykelstråk möjlig ny koppling Huvudcykelstråk befintligt Huvudcykelstråk möjlig ny koppling Lokalt cykelstråk befintligt Lokalt cykelstråk möjlig ny koppling Stamnät för kollektivtrafik Utredningsstråk stamnät för kollektivtrafik Övrig gata med buss befintlig Möjlig ny gata med buss Stationsgång pendeltåg Infartsparkering

Centrala Trångsund

Hemtrevligt men underutnyttjat centrumområde...

Trångsund har ett trevligt centrum med butiker kring torget alldeles intill pendeltågsstationen. Dock är det huvudsakligen de närboende som besöker centrumtorget, medan många av Trångsunds invånare söker sig till alternativa handelslägen och mötesplatser. Därmed minskar kontaktytorna mellan kommunalens olika invånare. Det finns en del problem med upplevd otrygghet kring stationen och obefolkade baksidor och parkeringsytor. Verksamhetsområdet söder om järnvägen skapar en mental distans till Skogås bland annat på grund av att området är folktomt kvällstid.

... förtätas och aktiveras med bostäder och allmänna platser.

Utvecklingsplanen syftar till att skapa en tät och trygg stadsmiljö med urbana kvaliteter, med fler invånare och mera folkliv över dygnet. Förtätning fokuseras kring torget med tillkommande bostäder och lokaler i bottenvåning samt i de närliggande kvarteren längs Norströms väg och området söder om spåren. Även kring skogshöjden söder om järnvägsöverfarten ges möjlighet till nya bostadskvarter, med möjlig omvandling av det intilliggande verksamhetsområdet på längre sikt.

I enlighet med översiktsplanen möjliggörs för en varsam omvandling av verksamhetsområdet i Trångsund till en blandad miljö med bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser. För att värna befintliga arbetsplatser prövas möjligheten att behålla vissa verksamheter som går att kombinera med bostäder. Det är viktigt att en omvandling av området sker på initiativ av fastighetsägare i området och i dialog med de som är verksamma på platsen. Det ska också noteras att Söderenergis anläggning för värmeproduktion i den södra delen av området bevaras vilket kan utgöra en riskfaktor vid eventuell utveckling av bostäder. Icke störande verksamheter i övergångszon mellan bevarad verksamhetsmark och tillkommande bostadsbebyggelse kan vara ett sätt att möta

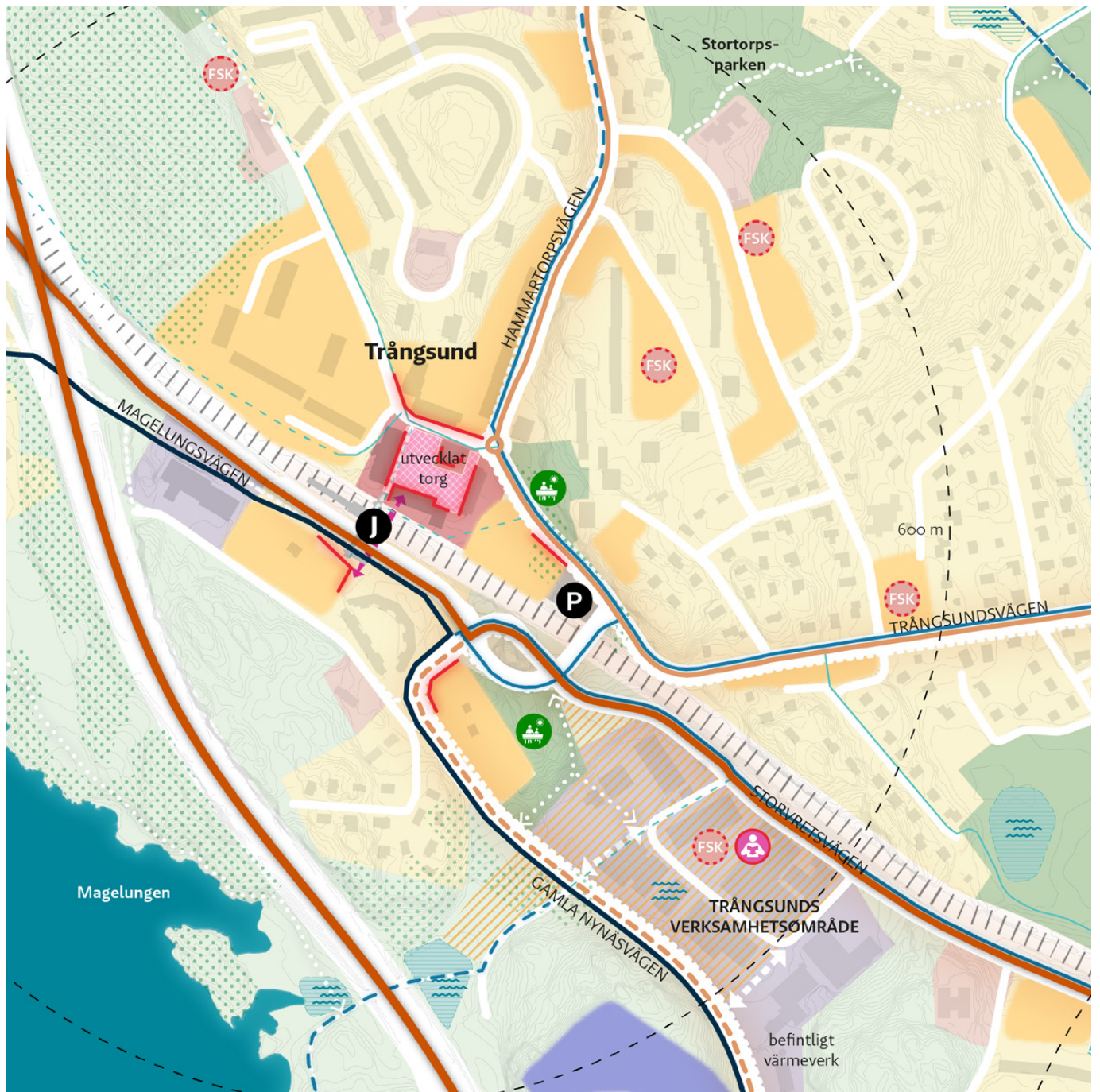
detta. Utredningsområdet sträcker sig även över Gamla Nynäsvägen till området som utgör passage söderut mot Magelungen och som har potential att utvecklas till en mångfunktionell grön entré mot Trångsund. Platsen har höga naturvärden och en viktig funktion för skyfalls- och dagvattenhantering som behöver säkerställas vid en utveckling av verksamhetsområdet.

En viktig del av förtätningen är att också tillföra träd och växtlighet för förbättrat mikroklimat och förutsättningar för biologisk mångfald i den hårdgjorda centrummiljön. Även grönstråket från centrum mot Nytorps mosse föreslås lyftas fram genom en gestaltning med fokus på trygghet och visuell tydlighet. Befintliga parker utvecklas och fickparker föreslås på flera ställen, bland annat längs stråket norrut från Norströms väg för att kompensera brist i centrala Trångsund. (Denna detaljeringsnivå visas inte i kartutsnittet här intill utan ska ses som en integrerad del av bebyggelseutvecklingen.)

Föreslagna lägen för förskolor ska ses som schematiska och ska prövas i framtida detaljplanering.

Medskick till efterföljande planering

- Vid en omvandling av Trångsunds industriområde är det viktigt att beakta Trångsunds industriområdes utmaningar med miljö och klimat vid planering av området. T.ex. skyfall, dagvatten, förorenade områden, buller från motorväg och järnväg, riskavstånd fjärrvärmeverk. Ett helhetsgrepp bör tas kring dessa frågor, exempelvis genom planprogram.
- Utred kollektivtrafik längs Gamla Nynäsvägen vid en utveckling av Trångsunds industriområde.
- Säkerställ framkomlighet för det regionala cykelstråket förbi Trångsund, längs Dalarövägen eller Magelungsvägen.
- Vid omvandling av industriområdet behöver olika lösningar för ersättning av befintlig återvinningscentral utredas. Funktionen ÅVC ska säkerställas för invånarna i Östra Huddinge.
- Ta vid eventuella exploateringar hänsyn till de många stora ekar, tallar och andra stora träd som finns spridda i hela området längs gatorna och i mindre kvarlämnade skogsområden.

Potential för nya bostäder Verksamheter befintliga Potential för nya verksamheter Centrumverksamhet befintligt Potential för ny handel Potential för aktiva bottenvåningar Potential för utvecklad parkeringsfunktion Skola och förskola befintlig Potential för utveckling av befintlig skola Möjligt läge för ny/ utvecklad skola Förskola antagen eller pågående plan Möjligt läge för ny förskola Idrott befintligt Potential för ny idrott	Utredningsområde för större omvandling Fritidhusområde inför omvandling Huvudstråk för utveckling Naturmark Park Park föreslagen Odlingslotter befintliga Möjlig yta för åtgärd för dagvatten Naturvärde klass 1 och 2 (högst och högt naturvärde) Övergripande gångnät befintligt Övergripande gångnät möjliga nya stråk Behov av stärkt koppling Gata befintlig Möjlig ny gatukoppling	Regionalt cykelstråk befintligt/ utvecklat Regionalt cykelstråk möjligt ny koppling Huvudcykelstråk befintligt Huvudcykelstråk möjligt ny koppling Lokalt cykelstråk befintligt Lokalt cykelstråk möjligt ny koppling Stamnät för kollektivtrafik Utredningsstråk stamnät för kollektivtrafik Övrig gata med buss befintlig Möjlig ny gata med buss Stationsgång pendeltåg Infartsparkering

Entré Skogås

Infrastrukturpåverkat område med idrottsfunktion idag...

Entré Skogås ligger mellan motorväg, kraftledning, transformatorstation, odlingslotter och korsande huvudgator och ger ett splittrat intryck idag.

Området är låglänt med risk för översvämning vid skyfall. Fotbollsplanen är en betydelsefull funktion som behövs inom planområdet.

... blir en ny entré från öster

Utvecklingsplanens mål är att möjliggöra en utveckling som överbryggat barriärer mellan motorvägen och bostadsbebyggelsen i en gradvis övergång i skala och markanvändning.

Arbetsplatser och handel prioriteras i zonen nära motorvägen, exempelvis distribution, lager, drivmedelsstation och livsmedelshandel.

Utveckling av bostäder möjliggörs längs med Österleden närmast centrala Skogås samt längs Gamla Nynäsvägen i söder. Denna bebyggelse skulle även kunna fungera som en koppling till Österhagen.

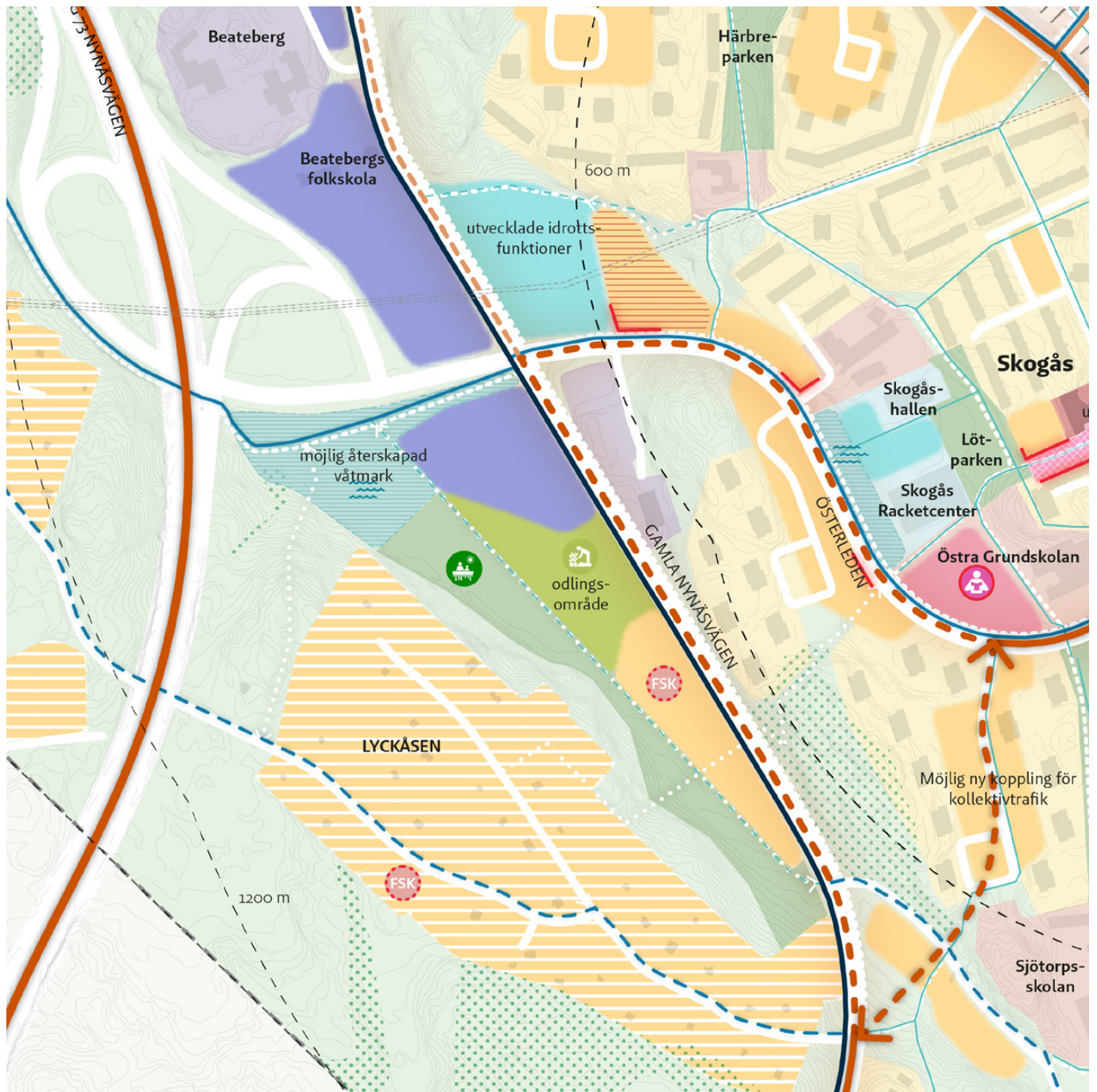
Utvecklingsplanen som helhet medger en förhållandevis stor utveckling av tillkommande bostäder. I samband med detta ökar också behovet av fritidsverksamheter. Öster om Gamla Nynäsvägen föreslås därför permanenta ytor för föreningsidrott med en möjlig utveckling av såväl idrottsplaner som idrottshall med mera.

En långsträckt park föreslås också mellan Lyckåsen och den tillkommande bebyggelsen. Här bör ytor för lek, spontanidrott och andra funktioner ingå.

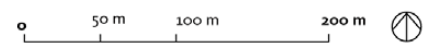
Även delar av de befintliga odlingslotterna kan bestå och utvecklas inom grönområdet. Det finns också potential att skapa våtmark i en del av området som utgör en sammanhängande lågpunkt där exploatering riskerar förvärra översvämningens risker i övriga delar av lågpunkten.

Medskick till efterföljande planering

- Entré Skogås kännetecknas av flera utmaningar när det gäller miljö och klimat: skyfall, förorenade områden, dagvatten. Ett helhetsgrepp bör tas kring dessa frågor, exempelvis genom planprogram.
- Säkerställ koppling mot anslutande framtida omvandlingsområde Lyckåshöjden.
- Verka för en nedgrävning av kraftledning i dialog med ledningsägare i området samt omöjliggör inte en nedgrävning av kraftledningen.

Potential för nya bostäder Verksamheter befintliga Potential för nya verksamheter Centrumverksamhet befintligt Potential för ny handel Potential för aktiva bottenvåningar Potential för utvecklad parkeringsfunktion Skola och förskola befintlig Potential för utveckling av befintlig skola Möjligt läge för ny/ utvecklad skola Förskola antagen eller pågående plan Möjligt läge för ny förskola Idrott befintligt Potential för ny idrott	Utredningsområde för större omvandling Fritidhusområde inför omvandling Huvudstråk för utveckling Naturmark Park Park föreslagen Odlingsslotter befintliga Möjlig yta för åtgärd för dagvatten Naturvärde klass 1 och 2 (högst och högt naturvärde) Övergripande gångnät befintligt Övergripande gångnät möjliga nya stråk Behov av stärkt koppling Gata befintlig Möjlig ny gatukoppling	Regionalt cykelstråk befintligt/ utvecklat Regionalt cykelstråk möjlig ny koppling Huvudcykelstråk befintligt Huvudcykelstråk möjlig ny koppling Lokalt cykelstråk befintligt Lokalt cykelstråk möjlig ny koppling Stamnät för kollektivtrafik Utredningsstråk stamnät för kollektivtrafik Övrig gata med buss befintlig Möjlig ny gata med buss Stationsgång pendeltåg Infartsparkering

HÅLLBAR UTVECKLING ÖVER TID

Utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund visar en möjlig utveckling i linje med den vision och de mål som tagits fram för området. Planen föreslår både ny bebyggelse, ny infrastruktur och genererar behov av service av olika slag. Utvecklingen bedöms ske över en lång tidsperiod, trettio år eller mer. Ett bra genomförande förutsätter ett bra samarbete mellan berörda parter kring en gemensam målbild.

Fortsatt planering

Tillsammans med de kommunala bolagen äger kommunen stora markområden i Skogås och Trångsund vilket innebär att delar av området kan utvecklas på kommunkoncernens initiativ. I området finns även privatägda enskilda fastigheter och mindre sammanhängande områden såsom Trångsunds industriområde där utveckling är beroende av fastighetsägares initiativ. Den fortsatta planeringen förutsätter god samordning mellan kommunen och bolagen, marknadens intresse för utveckling och kommunens ekonomiska förmåga att genomföra förändringen. Målsättningen är att det ska finnas exploateringsekonomiska förutsättningar att arbeta vidare med den antagna utvecklingsplanen som grund.

Ettappvis utveckling

Flera faktorer påverkar takten i utvecklingen och det går inte att på förhand exakt tidsätta när förändringar ska ske. Kartan på nästa sida redovisar en övergripande bild av hur utvecklingen av området kan ske stegvis. På kort sikt har både Trångsund och Skogås centrum med omgivning möjlighet att utvecklas i närtid, kategorin omfattar även pågående planområden. På medellång sikt visas områden som är beroende av att frågor utreds i exempelvis planprogram, att förarbeten genomförs såsom anpassningar för skyfall, dagvattenhantering, sanering eller förstärkning av marken. Utveckling kan även behöva föregås av att ett helhetsgrepp tas för att omvandla gatumiljön, exempelvis längs Österleden, eller att platsen av annan anledning inte är först prioriterad för

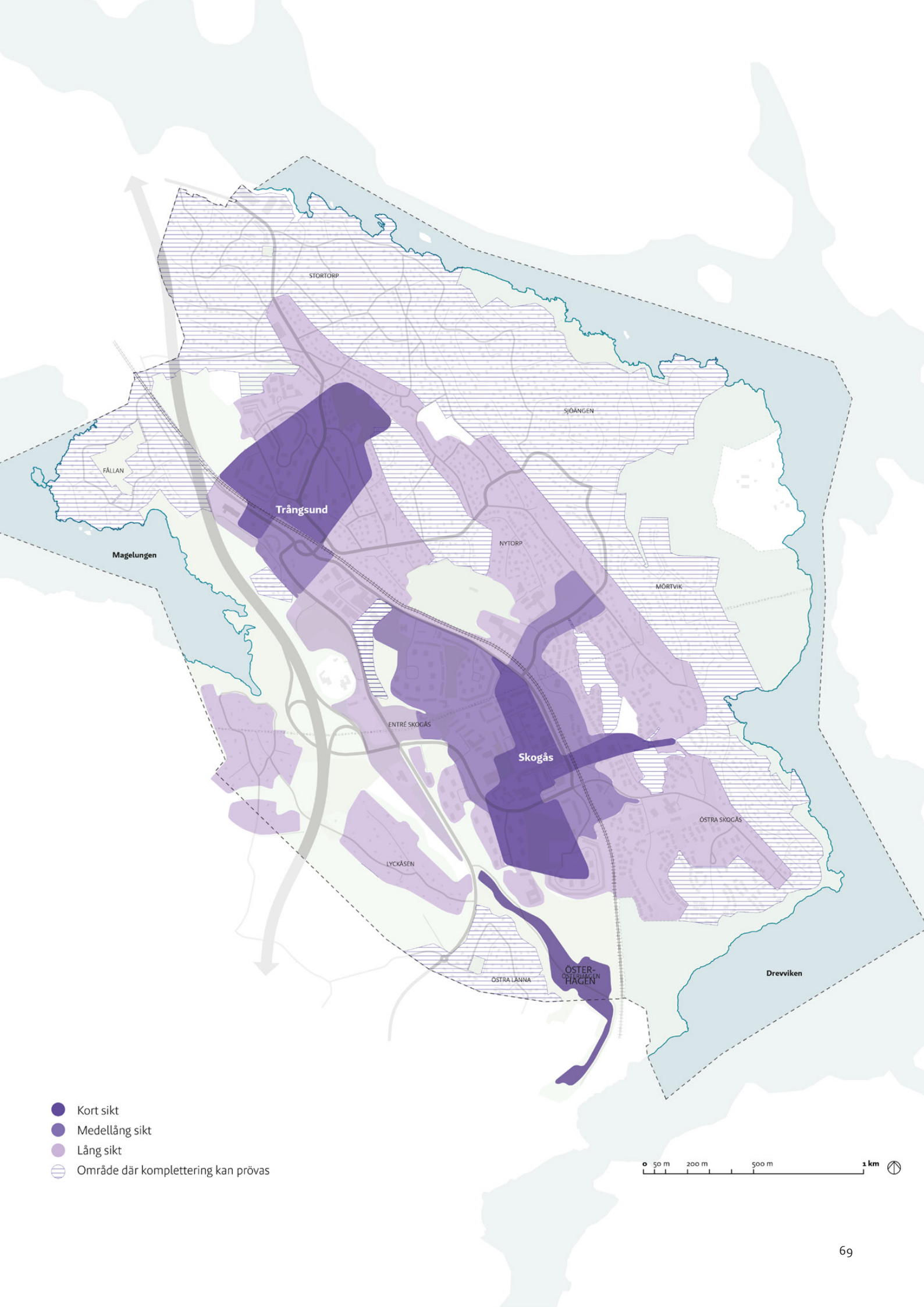
utveckling. Här ingår även delar av Entré Skogås där utvecklingen delvis är beroende av markförläggning av kraftledningen. På lång sikt visas områden som är beroende av utveckling i de första två kategorierna eller först prioriteras på längre sikt. Här visas även fritidshusområden inför omvandling som är beroende av att planläggas och anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Inom områden där komplettering kan prövas sker eventuell utveckling på fastighetsägares initiativ och prövas från fall till fall. Inom alla områden kan utveckling av enskilda platser ske även på kortare sikt.

Goda miljöer under byggtiden

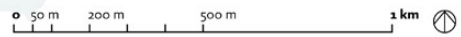
Utvecklingen i Skogås och Trångsund kommer att spänna över många år. De områden som står inför störst förändring kommer bli byggarbetsplatser under lång tid, samtidigt ska goda livsmiljöer under byggtiden eftersträvas. Det görs exempelvis med hjälp av tydlig skyltning. Där det finns möjlighet bör också temporära och kreativa mötesplatser skapas i väntan på att ny bebyggelse tar form. De kan med fördel knyta an till den permanenta lösningen exempelvis i form av material och utrustning. Det ger möjlighet till ökad förståelse och inkludering för boende, verksamma och besökande om vad som är på gång och vad som kommer att byggas. En god livsmiljö under byggtiden förutsätter ett gott samarbete mellan kommunen, fastighetsägare, byggaktörer, ledningsägare, Trafikverket och Trafikförvaltningen och samtliga entreprenörer.

Medskapande och inkludering

Det är viktigt att komplettera traditionella samråd kring program och detaljplaner med tidig dialog. I den fortsatta processen ska stärka den lokala demokratin och bidra till ett aktivt deltagande. Stadsplaneringen ska vara en hållbar, jämlik och jämställd process där olika människor med olika bakgrunder inkluderas och är representerade. Utvecklingen i området ska präglas av möjligheter för invånare och föreningar att vara medskapande och bidra. Samarbete stärker även tillit och samhörighet i området.

- Kort sikt
- Medellång sikt
- Lång sikt
- ▨ Område där komplettering kan prövas

Förutsättningar, hänsyn och utmaningar

Riksintressen för trafik och transporter samt farligt gods

Väg 73 och Nynäsbanan utgör riksintressen och är primära transportleder för farligt gods. Väg 73 ingår också i TEN-T[1] vilket innebär att den är av internationell betydelse. I den fortsatta planeringen behöver fördjupade riskanalyser för att bedöma riskavstånd, hänsyn till individ- och samhällsrisker och krav på utformning av byggnader.

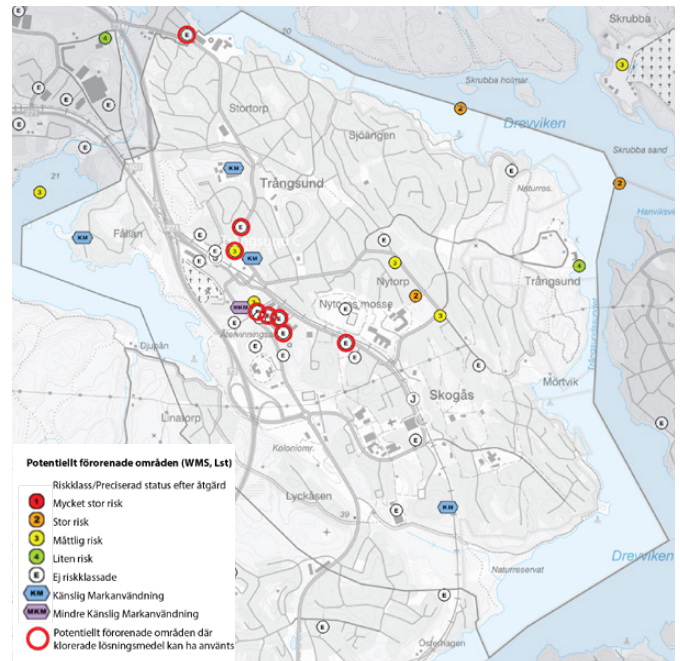
Buller, vibrationer och luftföroreningar

Hänsyn bör särskilt tas till verksamheter som kan komma att störas av buller och luftföroreningar, exempelvis förskolor och äldreboenden. Dessa bör lokaliseras och utformas så att de inte utsätts för buller. Barn är särskilt känsliga mot störningar i miljön såsom buller och luftföroreningar. Vid val av placering av förskolor och skolor ska hänsyn tas till den omgivande miljöns bullerstörande påverkan liksom luftens halt av föroreningar. I området förekommer dessa störningar främst utmed Väg 73, Nynäsbanan och utmed större vägar såsom Gamla Nynäsvägen.

Markföroreningar

Förorenade områden förekommer i hela landet och tyvärr utgör varken Trångsund eller Skogås något undantag. Områden där potentiellt förorenande verksamheter har förekommit pekats ut i kartan här intill och beaktas i efterföljande planering, särskild hänsyn tas till verksamheter där klorerade lösningsmedel kan ha använts. Dessa är svåra, tidskrävande och dyra att upptäcka och sanera och kan spridas över långa avstånd i grundvattnet. I Trångsunds verksamhetsområde finns till exempel flera verksamheter som kan ha använt klorerade lösningsmedel, liksom andra typer av förorenande ämnen. Därför är det av stor vikt att ett helhetsgrepp tas kring området i programskede.

Det är viktigt att notera att alla förorenade områden inte går att få bort samt att kartan varken visar alla

Karta som visar potentiellt förorenad mark inom planområdet.

potentiellt förorenade områden eller respektive områdes exakta utbredning. Det är därför viktigt att alltid göra en grundlig undersökning kring vilka eventuella föroreningskällor som kan påverka området och var dessa i så fall finns. Exempel på potentiella källor till förorening som kan vara relevanta att beakta är: miljöfarliga verksamheter (exempelvis kemtvättar, drivmedelsstationer, verkstadsindustrier med fler); byggnader; fyllnadsmassor; brand- och olycksplatser; atmosfäriska och övriga utsläpp och så vidare. Nära samarbete med kommunens tillsynsavdelning är önskvärt för att samordna och prioritera behovet av tillsyn i dessa områden.

Masshantering

Sulfidhaltig berg påträffas i hela Huddinge kommun vilket innebär en generell risk som medför ett behov av utredning vid kommande planering då det ska schaktas i betydande omfattning.

Om sprängning blir aktuellt bör en utredning om eventuell förekomst av sulfidförande bergmaterial

samt hantering av materialet genomförs. I samband med krossning av sulfidberg frigörs sulfider som vid kontakt med luft och vatten oxideras och skapar pH-sänkning i mark och vatten. Lågt pH-värde i mark och vatten kan i sin tur bidra till att bundna metaller läcker ut i sjöar och vattendrag och orsakar negativa effekter.

För att undvika stora kostnader och negativ miljöpåverkan bör sprängning undvikas, exempelvis genom användandet av moderna byggtekniker och anpassning av bebyggelse till terrängen. Att undvika plansprängning innebär också att det ursprungliga landskapet kan avläsas i det allmänna rummet och det skapas en variation i bebyggelsen. Vid behov av sprängning bör en masshanteringsplan tas fram för att i så stor utsträckning som möjligt hålla en massbalans, säkerställa att massor tas om hand på rätt sätt samt återanvänds för minskad klimatpåverkan genom färre tunga transporter

Tekniska försörjningssystem och energiförsörjning

Vid fortsatt planering av projekten i Skogås och Trångsund behöver statusen och kapaciteten för de tekniska försörjningssystemen ses över. Stockholm Vatten och Avfall AB ser också ett behov av att på sikt öka kapaciteten i huvudvattenledningen som går genom området. Det är en stor utmaning, tekniskt, tidsmässigt och ekonomiskt, att uppgradera avloppssystem. Frågan måste lyftas tidigt i planeringen och utredas i större sammanhang än för enskilda detaljplaner vilket ställer krav på ökad samordning mellan kommun och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Vid all nyproduktion ska energi- och effektanvändningen i Skogås och Trångsund vara förnybar och optimerad efter de lokala behoven. Bebyggelsens utformning, placering och struktur påverkar energianvändningen och energitillförseln i

byggnader. All tillkommande bebyggelse ska byggas energisnålt och kräva ett så litet tillskott av energi som möjligt. Det tillskott som ändå kommer att krävas ska i första hand tillföras genom anslutning och utbyggnad av det befintliga fjärrvärmenätet.

Nya smarta lösningar i energisystemet tas för att minska energibehovet, effektutjämna, skapa flexibilitet i nätet och tillgängliggöra energi till områdets invånare samt laddning av elektrifierade fordon. Passivhusteknik och andra bygghetoder som syftar till att minska energikonsumtionen uppmuntras. Komplement som solfångare för varmvatten och solceller för elproduktion är positivt att använda för att minska energiuttaget. Området är delvis självförsörjande med lokal energiproduktion och lagring.

Luftburen kraftledning

Planförslaget visar ett scenario där kraftledningen i Skogås markförläggs på sikt. På kort sikt föreslår utvecklingsplanen markanvändning som är förenlig med kraftledningens nuvarande dragning, till dess att ledningen kan markförläggas behöver regler och riktlinjer för åtgärder och verksamheter i närheten av kraftledningen beaktas. Om inte kraftledningen grävs ned så försvåras möjligheten att utveckla en sammanhängande stadsstruktur med bostäder och service i området. Med planförslaget redovisar kommunen sin viljeinriktning att verka för en markförläggning. Detta förutsätter dialog med Vattenfall som äger frågan om hur kraftledningen ska hanteras. Ambitionen behöver även vägas mot de stora kostnader som en markförläggning innebär.

Avfall och övriga materialflöden

Livscykelperspektivet präglar planeringen av bebyggelse- och stadsstrukturen där utgångspunkten är att använda och återanvända robusta material av hög kvalitet, lång livslängd och liten klimatpåverkan. Det ökande invånarantalet i Skogås och Trångsund kräver en smart och hållbar avfallshantering. Det handlar både om effektiva system för hantering av hushållsavfall och möjlighet till fastighetsnära källsortering. Efterföljande planering behöver säkerställa tillräckligt stora ytor för avfallshantering i kvartersmark.

Näringsliv

Inom arbetet med utvecklingsplanen har en översiktlig analys av potentialen för ytterligare arbetsplatser, handel och kommersiell service i Skogås och Trångsund upprättats. Analysen har utgått från nuläget samt utvecklingsplanens scenario för potentiell bostads- och befolkningsutveckling i området. Mot bakgrund av den regionala konkurrensen är näringslivets efterfrågan på lokaler för framför allt kontor och handel mycket begränsade inom området, dvs marknadsförutsättningarna är inte tillräckliga. När det gäller andra branscher begränsas efterfrågan istället i hög grad av marktillgång. Detta resulterar i en stor utpendling inom samtliga branscher.

Tyngdpunkten i det lokala näringslivet i Skogås och Trångsund finns inom branscher som utbildning, transport och magasinering, byggverksamhet och fastighetsverksamhet där utvecklingen drivs av efterfrågan från en växande befolkning och ett växande näringsliv i regionen. Således bedöms dessa branscher ha goda förutsättningar för fortsatt framtida tillväxt vilket även gynnar arbetsplatskvoten. Det är därför angeläget att bereda utrymme för dessa branscher där så är möjligt sett till den begränsade marktillgången och den omvandling som föreslås i Trångsund.

Baserat på vad som konstaterats ovan, är bedömningen att det är svårt att tillskapa nya arbetsplatser i Skogås och Trångsund i den omfattning som gör att arbetsplatskvoten förstärks. Ett ökat bostadsbyggande förväntas därför leda till en minskande arbetsplatskvot snarare än tvärtom.

Givet den utveckling som föreslås i Skogås och Trångsund kan potentiella lokaler för handel, service och i viss mån kontor ändå tillskapas om goda förutsättningar ges. De bör lokaliseras till kollektivtrafikhärlägen och centrumnärlägen för att tillskapa sammanhängande miljöer där verksamheterna är klustrade och ligger där det finns starka flöden av människor. Det innebär att lägena vid pendeltågsstationerna är de starkaste lägena för handel. Några få verksamheter (precis som idag) kan ligga i bottenvåningar utanför respektive centrum.

Den översiktliga analysen bedömer att utvecklingsplanens potentiella befolkningstillväxt vid ett medelscenario, motsvarar ett totalt behov av ny lokalyta för dagligvaror, sällanköpsvaror, restaurang och café samt övrig kommersiell service på cirka 1700 kvadratmeter i centrala Skogås respektive 700 kvadratmeter i centrala Trångsund. Det motsvarar ca ett knappt dussin lokaler i Skogås och en handfull i Trångsund. Därutöver bedöms lokaler för större gym (500-1000 kvm) kunna tillkomma i båda områdena.

Väsentligt i dessa sammanhang är att kommersiella analyser alltid görs så att tillkommande verksamheter placeras och dimensioneras rätt för att ges bästa förutsättningar.

Utredningar

Barnperspektivet

Sedan 2020 är FN:s konvention om barns rättigheter svensk lag. Vid beslut som kan påverka barn och ungdomar ska barns rättigheter beaktas.

Det är av stor vikt att barnperspektivet är en av utgångspunkterna vid utformning av de offentliga rummen för att säkerställa en god och trygg miljö för barn. I framtagandet av utvecklingsplanen har barnperspektivet beaktats, för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses i efterföljande planering bör barnkonsekvensanalyser genomföras när så är lämpligt. Barnkonsekvensanalys ingick i den sociala konsekvensanalysen för Skogås och Trångsund som togs fram år 2022.

Viktiga frågor att beakta är barns behov av friyta vid lokalisering av skolor och friskolor, goda gång- och cykelmöjligheter som stärker barn och ungdomars möjligheter att röra sig på ett tryggt och säkert sätt samt att lekplatser, grönområden och offentliga rum utformas med utgångspunkt från barns behov.

Utredningar som använts som underlag för framtagandet av utvecklingsplanen:

Social konsekvensanalys Utvecklingsplan Skogås Trångsund, White arkitekter, 2022

Ekosystemtjänstanalys östra Huddinge, Ekologigruppen, 2021

Naturvärdesinventering östra Huddinge, Ekologigruppen, 2021

Skyfallsanalys och dagvattenutredning för Skogås och Trångsund, Afry, 2023

Trafikutredning Skogås-Trångsund, Norconsult, 2022

Näringslivsanalys Skogås och Trångsund, WSP, 2022

Medborgardialog Östra Huddinge, Landskapslaget, 2019

Trygghetsanalys Skogås, Stiftelsen Tryggare Sverige, 2022

Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
www.huddinge.se

Adress
Kyrkogårdsvägen 12
141 85 Huddinge